

RADA NARODOWA

DWUTYGODNIK

Warszawa, 15 lutego 1950 Nr 4 (166) E VII

TREŚĆ NUMERU.

- Fr. Józwiak Witold** — Na czołowym posterunku
Z exposé Premiera J. Cyrankiewicza w dn. 8. II. 1950 r.
- T. Haber** — Armia Radziecka wyzwolicielka Polski i obrońca pokoju.
- Cz. Bielecki** — Zasady planowania terenowego w Planie 6-letnim i w Narodowym Planie Gospodarczym na rok 1950.
- Z. Pawlak** — Planowanie wykonania budżetów samorządowych.
- Z. Iwanicki** — Kontrola spółdzielczych ośrodków maszynowych na wsi.
- J. Szulc** — O planowej pracy gminnych rad narodowych.
- A. A. Karp** — Sytuacja prawna komitetu wykonawczego rejonowej rady delegatów ludu pracującego (tłum. z ros.)
- Z życia rad narodowych**
- Porady prawne
- Prasa o samorządzie
- Przeгляд ustawodawstwa
- Redakcja rozmawia z Czytelnikami

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

- Okólnik Nr. 8 w sprawie instrukcji Rady Państwa o zakresie i sposobie współdziałania Najwyższej Izby Kontroli z organami kontroli społecznej rad narodowych, z radami zakładowymi i Komisją Specjalną do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.
- Okólnik Nr. 9 w sprawie regulaminu (dla Komisji Zdrowia).
- Okólnik Nr. 10 w sprawie załączki na podatek gruntowy oraz na poczet wkładów oszczędnościowych.
- Okólnik Nr. 11 w sprawie urealnienia samorządowych planów finansowania inwestycji na rok 1950.

RADA NARODOWA

D W U T Y G O D N I K

Nr 4 (166)

Warszawa, 15 lutego 1950 roku

Rok VII

TOW. FR. JÓZWIAK WITOLD

Na czołowym posterunku

W trzecią rocznicę wyboru tow. Bolesława Bieruta na Prezydenta R. P.

5 lutego 1950 r. w „Trybunie Ludu“ ukazał się artykuł pt.: „Na czołowym posterunku“ — napisany przez tow. Franciszka Józwiaka-Witolda, członka Biura Politycznego KC PZPR i członka Rady Państwa. Artykuł ten przedrukujemy w całości.

Mijają trzy lata od chwili gdy wołą mas pracujących powołany został na pierwszego Prezydenta Polski Ludowej, tow. Bolesław Bierut. Po raz pierwszy w historii Polski wybrany został na to stanowisko syn klasy robotniczej, niezłomny bojownik o wyzwolenie mas pracujących, o prawa i szczęście ludu, o ustrój sprawiedliwości społecznej, w którym nie będzie wyzysku człowieka przez człowieka.

TOW. BIERUT DAŁ PRZYKŁAD JAK TRZEBA KIEROWAĆ PAŃSTWEM ROBOTNIKÓW I CHŁOPÓW

Ale zanim jeszcze tow. Bierut wybrany został przez Sejm Ustawodawczy na Prezydenta Rzeczypospolitej, pełnił już od dwóch lat urząd Prezydenta Krajowej Rady Narodowej. Od pięciu przeszło lat stoi więc tow. Bierut na czele naszego państwa ludowego.

Okres ten — to lata ofiarnej, pełnej poświęceń, trudu i wyrzeczeń pracy i walki polskiej klasy robotniczej o odbudowę kraju, o budowę nowego ustroju społecznego, o stworzenie szczęśliwego i piękniejszego życia. A trzeba było nie tylko odbudowywać kraj, pełen ruin i zgliszcz, trzeba było jednocześnie bronić młodej władzy ludowej przed wściekłym atakiem wydziedziczonych kapitalistów i obszarników, którzy nie chcieli pogodzić się z myślą o swej klęsce, którzy ludzili się, że przy pomocy akcji band podziemnych, terrorem indywidualnym, strzałami zza węgła do ofiarnych synów klasy robotniczej uda im się sparaliżować i przekreślić nasze plany budownictwa socjalistycznego.

W owych pierwszych najcięższych latach naszej państwowości, kiedy tow. Bierut był Prezydentem Krajowej Rady Narodowej — w tych pierwszych latach, kiedy my wszyscy uczyliśmy się rządzić po nowemu państwem — tow. Bierut dawał przykład wszystkim jak trzeba pracować i kierować państwem robotników i chłopów. Nie było zagadnienia, nie było sprawy, wyśmiewałoby się na pierwszy rzut oka małej, niewiele znaczącej — aby nie zainteresował się nią tow. Bierut. Pełnił swe ciężkie, odpowiedzialne obowiązki bez wytchnienia nie tylko w Belwederze — ale wszędzie tam, gdzie

tworzyło się nowe życie, był wszędzie tam, gdzie toczyła się walka o ochronę władzy ludowej. Słowem pełnym otuchy i wiary, pozdrowieniem, pismem, listem — dawał sił do walki i pracy. Wskazówką i radą kierował na słuszną drogę, poprawiał błędy, pomagał układać nowe plany. W dniach, gdy zwycięska Armia Czerwona, a u jej boku Wojsko Polskie, wyzwalała ziemie polskie — swą obecnością, swą gorącą miłością do Polski i jej mas pracujących, swym entuzjazmem i wiarą zapalał do pracy i walki. Ież sił i otuchy dodały ludowi polskiemu słowa tow. Bieruta na pierwszym wiecu w wyzwolonej Warszawie — mieście bohaterstwa i ruin, gdy ślubował w imieniu polskiej klasy robotniczej:

„Warszawo, przyrzekamy ci dziś święcie: na mogiłach bohaterów Warszawy, na gruzach Twych najpiękniejszych dla nas gmachów, ulic i placów — wysiłkiem, na jaki tylko zdola się zdobyć miłujący Cię, Warszawo, naród, wzniesiemy pomnik godny Twej sławy dziejowej.“

Każdy etap budowy naszej stolicy, każdy plan, wzniesiony dom — łączy się nierozzerwalnie z imieniem tow. Bieruta, który osobiście z największą skrupulatnością, tak jemu właściwą, nadzorował i kontrolował rozwój odbudowy Warszawy.

WALKA O WYZWOLENIE SPOŁECZNE I NARODOWE W SOJUSZU Z KRAJEM SOCJALIZMU

Z imieniem tow. Bieruta łączy się nierozzerwalnie historyczny zwrot, jaki nastąpił w stosunkach między Polską a wyzwoleniecym Związkiem Radzieckim. Tow. Bierut walkę o wyzwolenie społeczne i narodowe polskich mas pracujących łączył ze sprawą sojuszu z Krajem Socjalizmu. W latach nocy hitlerowskiej tow. Bierut, jako członek Komitetu Centralnego Polskiej Partii Robotniczej i jako Przewodniczący podziemnej Krajowej Rady Narodowej wytrwale i nieugięcie wskazywał, że Związek Radziecki jest naszym sojusznikiem nie tylko w walce zbrojnej o wyzwolenie narodowe, ale jest przede wszystkim naszym sojusznikiem klasowym w walce o wyzwolenie społeczne polskich mas pracujących.

Na historycznym posiedzeniu KRN w dniu 31 grudnia 1943 roku tow. Bierut określając program KRN powiedział m. in:

„Polityka zagraniczna Polski opierać się musi na sojuszu i szczerzej przyjaźni ze wszystkimi krajami sprzymierzonymi w walce z faszyzmem, a w pierwszym rządzie na sojuszu i przyjaźni z ZSRR, jako z państwem, które nie tylko w walce tej wysunęło się na czoło, ale którego rola w odbudowie powojennej świata będzie z natury rzeczy również przodująca.“

Gdy obóz demokracji polskiej odniósł w wyborach styczniowych 1947 roku zwycięstwo, gdy w lutym zebrał się pierwszy sejm polskich mas pracujących, tow. Bierut był jedynym kandydatem na Prezydenta Rzeczypospolitej i został jednomyślnie wybrany. Następują lata wykonywania planu trzyletniego, pierwszego planu Polski Ludowej — i znów tow. Bierut jest razem z naszą bohaterską klasą robotniczą w jej hercicznym wysiłku nad przedterminowym wykonaniem planu. Jest w hutach i kopalniach, w fabrykach i stocznjach — wszędzie, gdzie w metrach tkanin i tonach węgla i żelaza wykuwa się nowe życie ludu polskiego. Umie w prostych słowach dawać wyraz gorącemu oddaniu sprawie mas pracujących. Gdy odwiedza fabryki, nie ogranicza się do zdawkowych słów, interesuje się żywo pracą i życiem zakładu, położeniem robotników. Ile głębokiej treści i ciepła zawierają słowa jego powiedziane do robotników fabryki Cegielskiego w Poznaniu:

„Korzystając z okazji, chcę złożyć Wam podziękowanie za Wasz trud, Wasze bohaterstwo pracy i Waszą walkę o szczęśliwą przyszłość Polski... Życzę Wam wszystkim, abyście mogli przy następnym spotkaniu zameldować mi, że jest Wam lepiej“.

Takie właśnie słowa ciepłe, proste, serdeczne, towarzyszyły i towarzyszą polskiej klasie robotniczej, polskim masom pracującym w ich codziennym trudzie. Ta prostota tow. Bieruta czyni go tak niezwykle bliskim i drogim każdemu człowiekowi pracy.

Szczególnie drogi jest nam fakt, że Prezydentem Ojczyzny Ludowej, wyzwolonej serdeczną krwią tysięcy bojowników sprawy proletariatu, sprawy socjalizmu — jest były członek Komunistycznej Partii Polski, jest Przewodniczący Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej — awangardy klasy robotniczej — kierowniczką narodu polskiego.

Miałem niejednokrotnie sposobność widzieć tow. Bieruta w latach walki z faszyzmem polskim, poznałem wtedy jego głęboką wiarę w zwycięstwo naszej sprawy, wiarę, której zachwiać nie mógł ani terror sanacji, ani lata więzień. Tow. Bierut zadziwiał zawsze swym głębokim spokojem, rozważą, znajomością nauki marksizmu-leninizmu, niezwykłym dążeniem do pogłębienia swej wiedzy. Zadziwiające było, jak umiał czerpać nauki z każdego niepowodzenia naszej walki, z każdego jej sukcesu, z każdego po prostu dnia, z każdej rozmowy z towarzyszem, robotnikiem, chłopem. Ta niezwykła zdolność uczenia się, systematycznego i głębokiego poznawania praw, rządzących walką klasową, walką rewolucyjną — stała się w latach walki z okupantem hitlerowskim wielkim skarbem dla Polskiej Partii Robotniczej, zwłaszcza na przełomie 1943/44 roku, w chwili powstania Krajowej Rady Narodowej. Tow. Bierut był właśnie tym członkiem Komitetu Centralnego PPR, który należycie, po leninowsku rozumiał znaczenie i rolę PPR w kierowaniu szerokim frontem walki o wyzwolenie narodu i społeczne.

TOW. BIERUT DEMASKUJE FAŁSZYWE KONCEPCJE PRAWICOWO - NACJONALISTYCZNE

Sprawa szerokiego frontu narodowego do walki z okupantem hitlerowskim była jednym z podstawowych zagadnień okresu okupacji. Od należytego rozwiązania tego zagadnienia zależała w wielkiej mierze sprawa zdobycia władzy przez klasę robotniczą. Już nazajutrz po powstaniu Krajowej Rady Narodowej ujawniły się w części kierownictwa partyjnego wahania i błędne koncepcje, reprezentowane przez tow. Gomułę. Fałszywość tych koncepcji polegała na tym, że grupka prawicowa rezygnowała z kierowniczej roli klasy robotniczej w szerokim froncie walki o władzę klasy robotniczej. Dla grupki oportunistów hasło frontu narodowego, równało się oportunistycznemu, z gruntu nieleninowskiemu hasłu „kochajmy się“. Tow. Tomasz (Bierut) należał właśnie do tych członków KC, którzy demaskowali i gromili fałszywe koncepcje. Tow. Tomasz był właśnie tym, który wskazywał i uczył, że hasło frontu narodowego stawiać można tylko jedynie jako hasło frontu, w którym hegemonom jest klasa robotnicza ze swą awangardą PPR na czele, że każdy inny front narodowy jest zdradą interesów klasy robotniczej i jej walki o władzę. To słuszne stanowisko tow. Bieruta wypływało z nauk Lenina - Stalina.

Nauki Lenina - Stalina były drogowskazem dla tow. Bieruta, gdy przeciwstawiał się oportunistycznej koncepcji grupki prawicowej zlania się z dywersyjnym CKL-em, koncepcji, która faktycznie rezygnowała z walki klasowej o władzę, która nie widziała i nie chciała widzieć sprzeczności klasowych między sojusznikami w tym froncie walki. Tow. Bierut przeprowadzając głęboką analizę tego okresu na plenum sierpniowym KC PPR powiedział:

„W momencie walki o władzę państwową pod hegemonią klasy robotniczej, w momencie, gdy do kraju ma wkroczyć I Armia Polska, walcząca u boku Armii Radzieckiej, wysuwa się koncepcję „szerokiego frontu narodowego, obejmującego wszystko“, tzn. całą reakcję i przyrzeka się tej dygotającej ze strachu reakcji, że my pe-perowcy, których ta reakcja rąbała siekierami w lasach, których szczyła przed gestapo, których zaplawała jadem nieokiełznanej nienawiści, przeciwdziałać będziemy wszelkim próbom zepchnięcia toczącej się walki na tory porachunków i wojny domowej.“

Tow. Bierut wskazał, że źródłem tych błędów grupki prawicowej było niedocenianie sił klasy robotniczej i niedocenianie siły sojuszu robotniczo - chłopskiego, oraz niezrozumienie społeczno - wyzwolenczej roli Związku Radzieckiego i WKP(b).

WALKA O REWOLUCYJNĄ JEDNOŚĆ RUCHU ROBOTNICZEGO

Rozwijając w dalszym ciągu istotę zagadnienia frontu narodowego i krytykując fałszywe koncepcje grupki wiesławowskiej tow. Bierut na III Plenum KC PZPR wskazał, że hasło frontu narodowego w walce z okupantem hitlerowskim, wysuwane przez PPR było słuszne i konieczne, ale

„niestuszne było ześlizgnięcie się poszczególnych towarzyszy z klasowej, proletariackiej postawy przy stawianiu tego hasła.“

Tow. Bierut wskazuje również, że w latach walki z okupantem we wspólnym froncie narodowym iść mogły robotnicy, chłopci, inteligenci i drobnomieszczaństwo,

ale w żadnym wypadku nie wolno było iść we wspólnym froncie z górną warstwą kapitalistów, obszarników i oligarchii finansowej, która sprzęgnięta była z okupantem. Przy czym podstawą tak rozumianego frontu narodowego musiała być hegemonia klasy robotniczej i dlatego tow. Bierut powiada, że oportunizm w zagadnieniu frontu narodowego polega na tym,

„że traci on z widoku hegemonię klasy robotniczej“.

Te załączenia tow. Bieruta są niezwykle cennymi wskazaniem dla słusznej oceny naszej walki w latach wojny i dla określenia należytej postawy w naszej obecnej walce o pokój.

Sprawa frontu narodowego w walce o pokój była jednym z podstawowych zagadnień, omawianych na ostatnim plenum Biura Informacyjnego Partii Komunistycznych i Robotniczych. Wskazania Biura Informacyjnego w tym zakresie pokrywają się ze wskazaniem tow. Bieruta na III plenum KC PZPR — montować front narodowy do walki o pokój, wciągać wszystkie żywioły zainteresowane w utrzymaniu pokoju i nie zapominać przy tym nigdy, że kierownikiem w tej walce, że hegemonem tego frontu musi być klasa robotnicza i jej partia.

Walka tow. Bieruta o należyte, leninowskie zrozumienie istoty frontu narodowego wypływa z jego słusznej postawy wobec oportunistów i nacjonalizmu, z jego walki o czystość szeregów partyjnych i czujność partii. I nie jest wcale przypadkiem, że ten sam człowiek, który konsekwentnie w latach okupacji zwalczał błędy prawicowo - nacjonalistyczne popełniane przez tow. Gomułkę, który faktycznie dzięki swej słusznej i bezkompromisowej postawie nie dopuścił do zweekowania partii na fałszywe tory, zgnębne dla klasy robotniczej — ten właśnie człowiek w chwili, gdy Polska Partia Robotnicza po raz drugi stanęła przed groźbą skreślenia w prawo — stanął na czele Partii, kierując ją na słuszną leninowsko - stalinowską drogę marszu.

Imię tow. Bieruta związane jest nierozłącznie z walką o jedność ruchu robotniczego, o zjednoczenie PPR i PPS na rewolucyjnych, leninowskich zasadach. Tow. Bierut przeprowadził generalną, druzgocącą krytykę fałszywej oportunistycznej „wiesławowskiej“ koncepcji jedności. W referacie na plenum sierpniowym tow. Bierut wskazał, że:

„tow. Wiesław gotów był nie leninowską, lecz pepsowską koncepcję walki o niepodległość złożyć u podstaw ideologicznych zjednoczonej partii“,

że fałszywość tej koncepcji polegała i na tym, iż tow. Gomułka, mówiąc o zjednoczeniu PPR z PPS, chciał zjednoczenie to przeprowadzić bez wyeliminowania obcych, prawicowych, WRN-owskich elementów, tkwiących w PPS, bez ostrej walki z wpływami obcej i wrogiej, burżuazyjnej ideologii.

Tow. Bierut prowadził Polską Partię Robotniczą do zjednoczenia pod hasłami Lenina i Stalina, hasłami walki z oportunistami i reformizmem, walki o czystość szeregów partyjnych, o stworzenie rewolucyjnej, bojowej, zdyscyplinowanej partii, opartej na zasadach marksizmu - leninizmu.

W artykule „Zjednoczenie — nowy etap w walce o lepszą przyszłość“ — umieszczonym w „Nowych Dro-

gach“, tow. Bierut przeprowadza głęboką analizę zasad, na jakich oprzeć się winno zjednoczenie polskiego ruchu robotniczego. Wskazuje, że jedność klasy robotniczej dokonać się może jedynie na drodze oczyszczenia szeregów obu partii od elementów obcych klasowo i przypadkowych. Uczy, że jednym z podstawowych celów zjednoczenia jest wzmocnienie, rozszerzenie i podniesienie na wyższy poziom walki klasowej z wrogiem, walki klasowej o budownictwo socjalizmu, wytypowanie fałszywych, niemarksistowskich „tecryjek żywiołowości“ o automatycznym rozwoju demokracji ludowej ku socjalizmowi. Uczy wreszcie, że podstawą zjednoczonej partii musi być proletariacki internacjonalizm i zrozumienie przodującej roli Związku Radzieckiego i WKP(b).

Te wskazania tow. Bieruta legły u podstaw Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

WZÓR PATRYOTY I INTERNACJONALISTY

W walce naszej partii z oportunistami, z odchyleniem na prawicowym i nacjonalistycznym tow. Bierut przeprowadził leninowską analizę przeszłości polskiego ruchu rewolucyjnego, sformułował i nakreślił w prosty i jasny sposób nasze zadania na przyszłość.

Każdy referat, każdy artykuł, każde wskazanie, jakie tow. Bierut stawia przed Partią i narodem polskim, nacechowane jest głęboką troską o całkowite wykarzowanie nacjonalizmu, o wychowanie naszych rzesz partyjnych, wychowanie polskich mas pracujących i młodego pokolenia w duchu szlachetnego proletariackiego internacjonalizmu, w duchu nierozzerwalnej więzi naszej Partii z wielką Wszechzwiązkową Komunistyczną Partią Bolszewików i jej wodzem tow. Stalinem.

Na Kongresie Jedności tow. Bierut powiedział:

„Nacjonalizm jest niebezpiecznym, bo zamaskowanym wrogiem dążeń wyzwoleniczych ludu i narzędziem rozbijania zwartości jedności klasy robotniczej... Patriotyzm proletariacki — to walka rewolucyjna o lepszy i sprawiedliwszy ustrój społeczny, to gorąca troska o przodujący udział swego kraju w światowym ruchu rewolucyjnym.“

Sformułowanie to jest wyrazem głębokiego zrozumienia i wierności dla nauki Lenina, który tak określił istotę internacjonalizmu:

„Prawdziwy internacjonalizm jest jeden i tylko jeden: ofiarna praca nad rozwojem ruchu rewolucyjnego i walki rewolucyjnej w swoim własnym kraju, popieranie (za pomocą propagandy, wyrażania sympatii materialnie) takiej samej walki, takiej samej linii i tylko tej jednej linii we wszystkich bez wyjątku krajach.“

Troska tow. Bieruta o podniesienie poziomu ideologicznego członków naszej partii, o czystość szeregów partyjnych i czujność partii, o to, aby była „rozumem, honorem i sumieniem“ narodu polskiego — to podstawowy motyw, jaki przewija się w jego codziennej pracy. A przecież siła partii, jej wysoki poziom ideologiczny, jej żelazna dyscyplina, wypływająca ze zwartości szeregów, ze stałego oczyszczania się od elementów oportunistycznych, wahających się, niezdecydowanych, czujność partii — to siła polskich mas pracujących, to siła i potęga Polski Ludowej.

WALKA O WYZWOLENIE LUDU PRACUJĄCEGO TREŚCIĄ ŻYCIA TOW. BIERUTA

Na III plenum KC PZPR tow. Bierut omawiając zagadnienie czystości szeregów partyjnych i czujności partii, powiedział:

„Trzeba poprowadzić energiczną walkę z naleciałościami drobnomieszczańskiej psychiki, które osłabiają czujność i bojowość naszej Partii... Trzeba uwolnić odpowiedzialne kadry partyjne od balastu elementów karierowiczowskich, przypadkowych, ideologicznie obcych, ulegających najłatwiej naciskowi obcego środowiska. Trzeba skończyć z socjal-demokratycznym liberalizmem wobec narowów dygnitarskich, biurokratycznych, egoistycznych i antyspołecznych wśród części odpowiedzialnych towarzyszy, którzy odrywają się od partii i ujawniają skłonności do wyłamania się spod kontroli partii.“

Te wskazania dla partii są nakazami nie tylko dla pracy partyjnej, są nauką dla pracy odpowiedzialnych partyjników na stanowiskach państwowych. Walka z dygnitarstwem, z obrastaniem w pórka, z bezdusz-

nym formalizmem i biurokracją — oto zadania, jakie na III Plenum postawił przed partią, przed masami pracującymi przewodniczący PZPR, tow. Bierut.

Zadania te z całym poświęceniem realizuje tow. Bierut w swej codziennej pracy jako Prezydent Polski Ludowej i jako Przewodniczący PZPR. Na każdym kroku tępi biurokrację, wszelkie objawy kumoterstwa i klikowości, uczy nie tylko partię, ale najbliższych swych współpracowników widzieć za każdym papierkiem żywego człowieka, interesować się życiem, losem, troskami i trudnościami mas pracujących, znać ich potrzeby, ich bolączki, ich sposób myślenia. Nie ma dla tow. Bieruta „nieważnych“, „małych“, spraw prostych ludzi — właśnie do załatwiania także tych spraw tow. Bierut przywiązuje szczególną wagę — i to jest jedna z najpiękniejszych cech, jakie charakteryzują pracę tow. Bieruta.

To właśnie najwyższe oddanie sprawie wyzwolenia człowieka pracującego stanowi treść i istotę całego niezłomnego życia, walki i pracy naszego Prezydenta, naszego Przewodniczącego Partii.

Z exposé Premiera J. Cyrankiewicza

w dniu 3 lutego 1950 r.

...Przejdę do spraw, które są przedmiotem uwagi i prac Rządu.

Rozważana jest i przepracowywana sprawa reformy administracji państwowej w kierunku jej dalszej demokratyzacji. Chodzi o to, aby rady narodowe, które stały się bezspornie szkołą rządzenia dla mas ludowych, które wychowały już dość duże kadry aktywnego społeczeństwa, zyskały duży autorytet, aby stały się terenowymi organami jednolitej władzy państwowej w gminach, powiatach i województwach.

Pozwoli to na jeszcze pełniejsze niż dotąd wciągnięcie milionowych mas do współzrządzenia Państwem, pozwoli na jeszcze większe niż dotąd powiązanie aparatu Państwa Ludowego z potrzebami mas pracujących. Ułatwi i urealni walkę z wciąż jeszcze grasującym biurokratyzmem, pozwoli łatwiej zwalczyć i ujawnić wrogie i obce elementy, które wcisnęły się do aparatu, podniesie na wyższy poziom świadomość obywatelską, świadomość współgospodarza w kraju najszerzych mas. Dążyć będziemy do tego, ażeby w możliwie szybkim czasie przedłożyć Sejmowi projekty tej reformy, która będzie ważnym etapem w budowie ustrojowych fundamentów socjalizmu w Polsce i której projekt nie przypadkowo zbiegnie się ze wstępem Planu 6-letniego.

Dodać trzeba do tego, że odczuwamy również bardzo mocno, a w szczególności odczuwa to teren, w szczególności odczuwa ludność potrzebę reformy terytorialno-administracyjnego podziału Państwa. Obecny podział administracyjny Państwa jest rezultatem szeregu nieuczestwień różnych okresów, w związku z czym odznacza się niejednorodnością i rażącymi dysproporcjami. Mamy więc województwa o bardzo rażących różnicach powierzchni terytorialnej i w liczbie ludności, co, rzecz prosta, bardzo utrudnia należyte administrowanie terenem i troskę o pełny i harmonijny rozwój danego województwa. Mamy niektóre powiaty, gdzie odległość najdalej położonych gmin od starostwa wynosi przeszło 50 km. Mamy gminy, w których gromady oddalone są od siedziby urzędu gminnego o przeszło 20 km. i gminy, w których ich ilość gromad sięga nieraz powyżej 60-ciu.

Rzecz prosta, że te rażące dysproporcje wymagają szybkiego uregulowania, ponieważ trudno by inaczej było mówić o zbliżeniu administracji do mas ludowych, o uproszczeniu,

o należyтым funkcjonowaniu administracji. I w tej dziedzinie badania przeprowadzone przez Kancelarię Rady Państwa i Min. Adm. Publicznej pozwalają na przygotowanie odpowiednich wniosków.

Szereg nowych danych i elementów do pełnej realizacji tej reformy naraźnie w toku realizacji Planu 6-letniego przez zmianę struktury gospodarczej poszczególnych terenów, przez zmianę stanu zainwestowania, gęstości zaludnienia, lokalizacji sił wytwórczych i urządzeń usługowych w poszczególnych częściach kraju.

Reformy, mające na celu umocnienie władzy ludowej na wszystkich szczeblach administracji i stopniowe dostosowywanie podziału administracyjnego do struktury gospodarczej kraju, staną się czynnikiem ułatwiającym dalszy rozwój gospodarczy i kulturalny.

Bardziej szczegółowo zreferujemy tę sprawę przy specjalnej okazji. Na razie ograniczam się do zasygnalizowania Sejmowi tego problemu, który jest przedmiotem naszych rozważań i prac przygotowawczych.

Bardzo istotnym usprawnieniem pracy kierowniczej w resortach będzie uchwalone dziś przez Rząd wprowadzenie Kolegiów w ministerstwach i centralnych urzędach. Działanie Kolegiów pozwoli na bardziej systematyczne rozwinięcie zespołowej formy pracy organów kierowniczych, pozwoli na bardziej systematyczne rozwinięcie form stałej koordynacji w kierowaniu danym resortem. Istnienie Kolegiów, mających w ćcćatku duże uprawnienia w dziedzinie uchwalodawczej, w niczym nie narusza zasady kierowania i odpowiedzialności za resort Ministra. Kolegium jest natomiast formą organizacyjną, podnoszącą stopień koordynacji kierownictwa resortu. Dlatego uważamy, że dla wielu resortów, gdzie sprawa zespołowej pracy na szczeblu kierowniczym szwankowała, będzie to miało istotne znaczenie.

Chciałbym jeszcze dodać parę uwag o powstałej niedawno Państwowej Komisji Etatów. Są to właściwie na obecnym etapie dwie Komisje. Jedna ma na celu walkę stałą i systematyczną z przerostami etatów administracji publicznej we wszystkich resortach, podległych władzom i urzędach. Druga ma za zadanie przeprowadzić to samo w uspołecznionych przedsiębiorstwach. Obie te Komisje będą równocześnie określać typowe schematy organizacji poszczególnych organów, normy wydajności itd.

Rząd przywiązuje wielką wagę do prac tych Komisji, które będą miały bardzo duże uprawnienia...

Uchwała Rady Państwa

z dnia 1. II. 1950 r. w sprawie wydania instrukcji o zakresie i sposobie współdziałania N. I. K. z organami kontroli społecznej rad narodowych, radami zakładowymi i Komisją Specjalną do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym

Rada Państwa na posiedzeniu w dniu 1 lutego 1950 r. na podstawie art. 26 ust. z dnia 9 marca 1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. Nr. 13 poz. 74) postanowiła wydać instrukcję o zakresie i sposobie współdziałania Najwyższej Izby Kontroli z organami kontroli społecznej rad narodowych, radami zakładowymi i Komisją Specjalną do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

Pełne brzmienie instrukcji jest przytoczone w okólniku Kancelarii Rady Państwa Nr. 8, wydrukowanym w niniejszym numerze.

W jednym z najbliższych numerów powyższa instrukcja będzie szczegółowo omówiona.

Mjr. T. HABER

Armia Radziecka – Wyzwolicielka Polski i obrońca pokoju

32 lata mijają od dnia 23 lutego 1918 roku, od chwili pierwszych zwycięstw młodej, w ogniu walk z kapitalistyczną interwencją i kontrewolucją tworzonej przez partię Lenina - Stalina Armii Radzieckiej. Zwycięstwa pod Pskowem i Narwią nad interwentami faszystowsko - niemieckimi, które ocalały wówczas kołobkę Rewolucji Socjalistycznej — Piotrogród, stały się dniami narodzin Armii Radzieckiej.

Armia Związku Radzieckiego, to armia nowego typu, armia wyzwolonych robotników i chłopów, armia braterstwa narodów ZSRR, armia przepojona duchem internacjonalizmu i szacunku dla wszystkich ludzi pracy, na całym świecie, armia - pogromca faszyzmu, armia - obrońca pokoju, to armia, która cieszy się miłością i zaufaniem wszystkich ludzi miłujących pokój.

Armia Związku Radzieckiego, to armia wyzwolenia narodów, to armia, która przyniosła nam wolność. Dzięki Związkowi Radzieckiemu i jego bohaterskim Siłom Zbrojnym, które pod genialnym kierownictwem Generalissimusa Józefa Stalina odniosły historyczne zwycięstwo nad hitleryzmem, największą potęgą wojenną, jaką stworzył imperializm, odzyskaliśmy niepodległość, powróciliśmy na zawsze na ziemię zachodnie, uzyskaliśmy możliwość budowy ustroju sprawiedliwości społecznej. Dzięki ogromnej, bezinteresownej pomocy Armii Radzieckiej i osobistej trosce i pieczy Józefa Stalina, mogliśmy zbudować potężne, nowoczesne, ludowe wojsko, które u boku Armii Radzieckiej wzięło chlubny udział w wyzwoleniu kraju i które dziś w niezerwanym braterstwie broni z Armią Kraju Socjalizmu czujnie stoi na straży naszej niepodległości i pokojowej pracy narodu polskiego.

Krótki kurs WKP (b), podkreślając historyczne znaczenie jakie dla narodów całego świata miało zwycięstwo państwa socjalizmu i jego Sił Zbrojnych w wojnie domowej, wskazuje źródła tego zwycięstwa.

Armia Radziecka zwyciężyła dlatego, że walczyła o słuszną sprawę, o wolność i szczęście ludu. Toteż narody ZSRR udzieliły maksymalnego poparcia siłom zbrojnym — całe zaplecze z niebywałym poświęceniem pracowało na rzecz zwycięstwa.

Armia Radziecka zwyciężyła dlatego, że w szeregach jej panował duch bezprzykładnego, masowego bohaterstwa, że jej żołnierze rozumieli szczytne cele wojny, poczuli się do osobistej odpowiedzialności za obronę Rewolucji.

Armia Radziecka zwyciężyła dlatego, że kierowniczym trzonem zaplecza i frontu była partia bolszewików, partia Lenina - Stalina — organizator i kierownik mas pracujących w ich walce z wrogiem.

Armia Radziecka zwyciężyła dlatego, że w ogniu walki wyrosli w jej szeregach bohaterzy, oddani do końca władzy radzieckiej, dowódcy i komisarze wojskowi, którzy gorącym słowem bolszewickim i osobistym przykładem porywali do walki masy żołnierskie, którzy wychowywali je w duchu bezgranicznego oddania i wierności dla robotniczo-chłopskiej Ojczyzny.

Armia Radziecka zwyciężyła dlatego, że towarzyszyła jej gorąca sympatia i pomoc proletariatu całego

świata. „Gdy tylko — mówił Lenin — burżuazja międzynarodowa zamierza się na nas, właśnie jej robotnicy chwytają ją za ręce“.

Armia Radziecka obroniła Rewolucję, obroniła władzę ludową, bo organizatorem i kierownikiem radzieckich sił zbrojnych był Józef Stalin.

W okresie międzywojennym Związek Radziecki przekształcił się w potężne pod względem obronnym mocarstwo.

TYLKO bezgraniczny głupiec lub zdecydowany wróg Związku Radzieckiego może dziś zaprzeczyć, że główną, decydującą siłą, która rozgromiła hitleryzm, była Armia Radziecka. Rządy USA i Wielkiej Brytanii — wbrew woli swych narodów — czyniły wszystko, by przedłużyć wojnę, a w szczególności by odwiec otwarcie drugiego frontu.

W latach 1941 — 1944 Związek Radziecki walczył sam na sam z hitlerowską machiną wojenną. Nawet po inwazji front wschodni pozostał decydującym teatrem działań wojennych. I tak np. w przededniu wyzwolenia przez ofensywę zimowej Armii Radzieckiej w roku 1945, na froncie wschodnim walczyło 220 najprzedniejszych dywizji hitlerowskich, podczas gdy na Zachodzie znajdowało się wtedy tylko 75 dywizji nieprzyjacielskich. Uderzenia wojsk 5-ciu frontów zapoczątkowane w styczniu 1945 roku na gigantycznym, 1.200 km froncie od Bałtyku do Karpat, w wyniku których wyzwolona została cała Polska, zmusiły dowództwo niemieckie do zrezygnowania z ofensywy w Ardenach i przerwania dalszych dwóch armii na front wschodni.

86% strat hitlerowcy ponieśli w walce z Armią Radziecką.

Cały przebieg wojny — obrona Moskwy w zimie 1941/42 roku, ckrążenie 330-tysięcznego zgrupowania wroga pod Stalingradem, zwycięstwo pod Kurskiem w roku 1943, a w szczególności 10 stalinowskich uderzeń w roku 1944 — świadczy o tym, że Armia Radziecka była w stanie sama, bez pomocy państw zachodnich, pokonać hitlerowskich najeźdźców, zmusić ich do kapitulacji, okupować Niemcy i wyzwolić narody Europy. Gdy zrozumiały to koła rządzące USA i Wielkiej Brytanii zdecydowały się — dopiero wówczas — na inwazję w Europie.

Wielka Wojna Narodowa wykazała całemu światu olbrzymią przewagę ustroju socjalistycznego nad ginącym ustrojem kapitalistycznym.

Zwycięstwo Armii Radzieckiej nad armią hitlerowską wspieraną przez szereg satelitów, to triumf radzieckiego partiotyzmu, siły moralnej armii, to triumf stalinowskiej myśli wojennej, opartej na niezwykłej nauce marksizmu-leninizmu. Źródłem zwycięstwa Armii Radzieckiej jest stalinowska sztuka i nauka wojenna, jest „geniusz stalinowskiego kierownictwa państwowego i strategicznego“. (Rokossowski).

Wbrew nadziejom całej międzynarodowej reakcji Armia Radziecka nie tylko nie wykrwawiła się w bojach z najeźdźcami hitlerowskimi, lecz wyrwała na najpotęż-

niejszą, najnowocześniejszą, wyposażoną w najlepszy sprzęt bojowy armię świata. Armia Radziecka natychmiast po wygnaniu najeźdźcy z ziemi ojczystej przystąpiła niezwłocznie do realizacji historycznej misji wyzwoleniczej, jaką wskazał jej jeszcze w 1941 roku Generalissimus Stalin. 6 listopada 1941 roku Stalin powiedział: „naszym celem jest przyjscie z pomocą narodom w ich walce wyzwoleniczej przeciwko tyranii hitlerowskiej“. Zadanie to zostało wykonane.

DLA nas — Polaków potęga Armii Radzieckiej, jej rola wyzwolenicza uwidoczniły się najlepiej podczas walk na ziemiach polskich, a w szczególności w czasie ofensywy zimowej 1945 roku. Oceniając pierwsze wyniki tej ofensywy, Generalissimus Stalin w rozkazie z dnia 23 lutego 1945 roku, pisał:

„W toku ofensywy Armia Czerwona działając szybko i umiejętnie odrzuciła wroga daleko na zachód. Wojska radzieckie, tocząc zaciekle boje, posunęły się od granic Prus Wschodnich, aż do dolnego biegu Wisły — o 270 kilometrów, od bramy wypadowej na Wiśle na południu od Warszawy, aż do dolnego biegu Odry — o 570 kilometrów, od bramy wypadowej pod Sandzomierzem w głąb Śląska niemieckiego — o 480 kilometrów.

...W ciągu 40 dni ofensywy w styczniu i lutym 1945 roku, wojska nasze przepędziły Niemców z 300 miast, zdobyły blisko 100 fabryk wojskowych, produkujących czołgi, samoloty, uzbrojenie i amunicję, zajęły przeszło 2.400 stacji kolejowych i opanowały około 15 tysięcy kilometrów sieci kolejowej. W ciągu tego krótkiego czasu Niemcy straciły przeszło 350 tysięcy żołnierzy i oficerów, wziętych do niewoli i co najmniej 800 tysięcy zabitych. W ciągu tegoż czasu Armia Czerwona zniszczyła i zdobyła około 3.000 niemieckich samolotów, przeszło 4.500 czołgów i dział gąsienicowych i co najmniej 12.000 dział“. (Stalin: „O Wielkiej Wojnie Narodowej Związku Radzieckiego“, wyd. polskie str. 172).

W tych suchych cyfrach zawarte jest wyzwolenie Polski, uratowanie milionów Polaków od śmierci, a setek tysięcy miast i wsi polskich od zagłady. W cyfrach tych kryje się masowe bohaterstwo żołnierzy i dowódców radzieckich, którzy nie szczędzili wysiłków, krwi i życia, by Polska była wolna i niepodległa.

Pogłębiając nieustannie przyjaźń i współpracę ze Związkiem Radzieckim, nie zapomnimy nigdy o bohaterstkich wyzwoleniczych zmaganiach Armii Radzieckiej, nie zapomnimy o cmentarzach i grobach żołnierzy radzieckich tak obficie rozsianych po naszym kraju, otaczając je troskliwą opieką.

TAK, jak podczas wojny wszystkie narody świata zwracały się z nadzieją ku Związkowi Radzieckiemu i jego Siłom Zbrojnym miażdżącym hitlerowski imperializm, tak dziś wszyscy ludzie miłujący wolność i pokój widzą w Związku Radzieckim, w jego potężnych Siłach Zbrojnych, najpewniejszą ostoję i obrońcę światowego pokoju przed knowaniami wojennymi anglo-amerykańskich imperialistów i ich sługusów wszelkiej maści.

Rośnie wciąż obóz pokoju i postępu. Wzmaga się nieustannie potęga gospodarcza, kulturalna i militarna państw demokracji ludowej, budujących socjalizm.

W 32 rocznicę Armii Radzieckiej — armii obrony pokoju, płyną ku niej z całego świata gorące pozdrowienia i serdeczne życzenia dalszego rozwoju dla dobra swej wielkiej socjalistycznej Ojczyzny, dla dobra całej postępowej ludzkości.

Do życzeń tych z całego serca przyłącza się lud polski. Armii Radzieckiej zawdzięczamy niepodległość oraz możliwość zbudowania wiodącego do socjalizmu ustroju demokracji ludowej. Bratnia pomoc Armii Radzieckiej stanowi niezmiernie ważny czynnik siły obronnej naszego państwa, potęgi naszego ludowego wojska. Pod dowództwem syna proletariatu warszawskiego, Marszałka Konstantego Rokossowskiego, bohatera spod Stalingradu i Moskwy, wyzwoliciela Lublina, Warszawy i Pomorza, wychowanka sławnej stalinowskiej szkoły dowódców, korzystając z ogromnego dorobku organizacyjnego, bojowego i szkoleniowego Armii Radzieckiej, Wojsko Polskie, w nierozdzielalnym braterstwie broni z Siłami Zbrojnymi ZSRR, czujnie stoi na straży naszych granic, na straży pokoju i władzy ludowej.

W 32 rocznicę Armii Radzieckiej, lud polski śle serdeczne pozdrowienia i wyrazy wdzięczności bohaterstkim Siłom Zbrojnym Związku Radzieckiego, które przyniosły nam wolność; oraz ich genialnemu twórcy i organizatorowi, Generalissimosowi Józefowi Stalinowi.

CZ. BIELECKI

Nacz. Wydziału
w P. K. P. G.

Zasady planowania terenowego w Planie 6-letnim i w Narodowym Planie Gospodarczym na rok 1950

Tryb opracowywania Sześcioletniego Planu Rozwoju i Przebudowy Gospodarczej Polski oraz Narodowego Planu Gospodarczego na rok 1950 wprowadza duże zmiany w metodologii planowania w Polsce. Zmiany te charakteryzują się przede wszystkim wprowadzeniem koncepcji planowania terenowego, która uwzględnia w o wiele szerszym niż dotychczas zakresie udział czynnika lokalnego w procesie kształtowania planów gospodarczych.

Instrukcja P. K. P. G. z dnia 29 kwietnia 1949 roku w sprawie opracowania Sześcioletniego Planu Rozwoju i Przebudowy Gospodarczej Polski — zachowując zasa-

dę planowania według pionów branżowych, w linii których opracowywane są projekty planów przez resorty — wprowadza po raz pierwszy w Polsce postulat koordynacji na szczeblu wojewódzkim odcinkowych planów resortowych, dotyczących zagadnień gospodarczych o charakterze lokalnym. Realizację tego postulatu powierzono biurom regionalnym P. K. P. G. 1) jako czynnikowi fachowemu i wojewódzkim radom narodowym, reprezentującym czynnik społeczny.

1) Działającym w zastępstwie niezorganizowanych dotychczas wojewódzkich urzędów planowania gospodarczego.

Stosownie do powołanej wyżej instrukcji koordynacją na szczeblu wojewódzkim objęte zostały projekty planów resortowych dotyczące: budownictwa mieszkaniowego, przemysłu drobnego, samorządowych przedsiębiorstw przemysłowych, gospodarki rolnej (z wyłączeniem gospodarstw władania publicznego i działalności „Samopomocy Chłopskiej”), sieci handlu detalicznego, urządzeń socjalnych i kulturalnych oraz gospodarki mieszkaniowej i komunalnej. Resortowe jednostki planujące, opracowujące w tym zakresie projekty planów, zobowiązane zostały do uzgadniania swych projektów z biurami regionalnymi P. K. P. G., a w razie rozbieżności zdań — do dołączenia do projektów ich opinii.

W uzupełnieniu instrukcji z dnia 29 kwietnia 1949 roku biura regionalne P. K. P. G. jako czynnik fachowy, odpowiedzialny za należyte przeprowadzenie koordynacji terenowej, otrzymały szereg instrukcji szczegółowych P. K. P. G., wskazujących na główne zadania planowania terenowego w związku z opracowaniem Planu Sześcioletniego. Jako moment zasadniczy podkreślona została w tych instrukcjach konieczność jak najbardziej dokładnej analizy objętych koordynacją odcinkowych planów resortowych, z punktu widzenia całokształtu postulatów gospodarczych województwa. Analiza ta powinna uwzględnić przede wszystkim zagadnienia: oszczędności, postępu społecznego, gospodarczego i kulturalnego, realności wykonania planu oraz właściwej lokalizacji planowanych inwestycji. Podkreślony został przy tym moment należytego uwzględnienia przy analizie, czy projekt odpowiada ogólnym wytycznym i zamierzeniom w skali państwowej oraz wytycznym szczegółowym i limitom inwestycyjnym, ustalonym przez władze centralne. W ten sposób zwrócono uwagę na konieczność przeprowadzania koordynacji terenowej w powiązaniu z założeniami gospodarczymi w skali ogólnopaństwowej. Równocześnie biura regionalne P. K. P. G. zobowiązane zostały do jak najściślejszej współpracy z lokalnymi czynnikami politycznymi i społecznymi, w szczególności Woj. R. N., które otrzymały za zadanie ostateczną cenę odcinkowych planów resortowych, przed przekazaniem ich na szczebel centralny.

W ten sposób zarysowana została koncepcja planowania terenowego w Planie Sześcioletnim. Jako zadanie dla tego planowania postawiono zapewnienie prawidłowego rozwoju całokształtu gospodarki na obszarze poszczególnych województw, przy równoczesnym zachowaniu harmonijnego rozwoju poszczególnych działów gospodarki narodowej w skali ogólnopaństwowej. Postulat ten wynika z samej istoty planowania socjalistycznego.

Przyjęta metoda planowania terenowego na rok 1950 stanowi znaczny rozwój w stosunku do trybu opracowania Planu Sześcioletniego. Instrukcja ogólna P. K. P. G. z dnia 2 sierpnia 1949 roku w sprawie opracowania Narodowego Planu Gospodarczego na rok 1950 przewiduje o wiele szerszy udział wojewódzkich rad narodowych i biur regionalnych P. K. P. G. w pracach nad planem oraz precyzuje dokładniej zakres i tryb planowania terenowego.

Planowaniem terenowym objęte zostały zadania gospodarcze na obszarze województw w zakresie produkcji bądź usług, dotyczące następujących działów (gałęzi) gospodarki narodowej: rolnictwa (łącznie z gospodarstwami władania publicznego), leśnictwa, drobnego przemysłu i rzemiosła, obrotu towarowego (z wyłączeniem

hurtu), dróg kołowych, budownictwa mieszkaniowego (z wyłączeniem budownictwa wiejskiego), oświaty, kultury, opieki społecznej, zdrowia, gospodarki mieszkaniowej i komunalnej. Ponadto Instrukcja Ogólna postanawia, że w trybie planowania terenowego sporządzone zostaną zbiorcze plany z działalności związków samorządowych oraz działalności spółdzielczości (z wyłączeniem zakładów spółdzielczych produkcyjno - przemysłowych i zakładów przetwórczych, podległych bezpośrednio centralom oraz działalności wydawniczej spółdzielni wydawczo-księgarskich) na obszarze województw. Podkreślona przy tym została konieczność ujęcia w projektach planów zbiorczych z działalności samorządu całości zadań realizowanych przez samorząd w poszczególnych działach gospodarki. Zadania te — stosownie do instrukcji P. K. P. G. z dnia 1 sierpnia 1949 roku w sprawie trybu sporządzania projektów planów w zakresie działalności związków samorządowych na rok 1950 — objęte są następującymi planami resortowymi:

1) Ministra Administracji Publicznej — w zakresie gospodarki komunalnej, dotyczącej zakładów i urządzeń użyteczności publicznej w osiedlach miejskich, gospodarki mieszkaniowej w miastach, budownictwa administracyjno-samorządowego, samorządowych przedsiębiorstw budowlanych i budowlano-montażowych oraz samorządowych zakładów przemysłowych;

2) Ministra Komunikacji — w zakresie samorządowych kolei dojazdowych, dróg gminnych i powiatowych oraz samochodowej komunikacji międzymiastowej;

3) Ministra Oświaty — w zakresie samorządowego szkolnictwa, bibliotek, oświaty dla dorosłych oraz opieki nad dzieckiem i młodzieżą od 3 do 18 lat;

4) Ministra Kultury i Sztuki — dotyczące samorządowych zakładów i urządzeń w zakresie kultury i sztuki;

5) Ministra Zdrowia — w zakresie służby zdrowia;

6) Ministra Pracy i Opieki Społecznej — w zakresie opieki nad dorosłymi i inwalidami oraz opieki nad matką i dzieckiem do lat 3;

7) Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych — w zakresie samorządowych gospodarstw rolnych i resztówek, melioracji związanych z rolnictwem oraz studni wiejskich;

8) Ministra Leśnictwa — w zakresie samorządowych gospodarstw leśnych i zalesień;

9) Ministra Górnictwa i Energetyki — w zakresie elektryfikacji i gazyfikacji osiedli łącznie z oświetleniem ulic i placów;

10) Ministra Handlu Wewnętrznego — w zakresie samorządowych rzeźni, chłodni, zakładów utylizacyjnych i placówek obrotu towarowego;

11) Ministra Budownictwa — w zakresie samorządowego budownictwa mieszkaniowego.

Wymieniona wyżej instrukcja P. K. P. G. z dnia 1 sierpnia 1949 roku określiła zasady sporządzania samorządowych planów zbiorczych, przy czym właściwi ministrowie zostali zobowiązani do uwidocznienia zadań samorządu w odrębnych częściach swych planów.

Tryb planowania terenowego został w instrukcji ogólnej P. K. P. G. na rok 1950 wyraźnie określony przez bliższe sprecyzowanie obowiązków resortowych jednostek planujących, biur regionalnych P. K. P. G. i Woj. R. N. Instrukcja ta ustala następujące kolejne etapy planowania terenowego:

1) resortowe jednostki planujące na szczeblu wojewódzkim opracowują na podstawie danych uzyskanych w swych pionach branżowych (wytycznych odgórnych

i projektów planów jednostek im podległych) projekty planów w zakresie zagadnień objętych planowaniem terenowym; projekty te składane są biurom regionalnym P. K. P. G.;

2) Biura regionalne P. K. P. G. opracowują na podstawie tych projektów (po przeanalizowaniu ich i omówieniu elementów spornych z właściwą terenową jednostką resortową wojewódzkie plany gospodarcze i przedstawiają je Woj. R. N. do zatwierdzenia;

3) Woj. R. N. uchwalają wojewódzkie plany gospodarcze, po przedyskutowaniu ich z udziałem biur regionalnych P. K. P. G. i zainteresowanych jednostek resortowych;

4) Biura regionalne P. K. P. G. przekazują uchwalone plany w całości do P.K.P.G., a odpowiednie ich odcinki do właściwych ministerstw.

W tych czterech etapach zamyka się w zasadzie tryb planowania terenowego. Celem zagwarantowania należytego uwzględnienia postulatów terenowych, zawartych w wojewódzkich planach gospodarczych, przy dalszym opracowaniu planu gospodarczego na szczeblu centralnym, instrukcja zobowiązuje właściwych ministrów, aby ewentualne zmiany tych planów uzgadniali z P.K.P.G. i Kancelarią Rady Państwa.

Tak ujęte zostały, podając tylko w ogólnych zarysach, zasady planowania terenowego przy opracowaniu Planu

Sześcioletniego i planu gospodarczego na rok 1950. Stanowią one niewątpliwie olbrzymi krok naprzód w metodologii planowania i stawiają duże zadania przed lokalnymi czynnikami, odpowiedzialnymi za prawidłową koordynację terenową zagadnień gospodarczych w okresie budowania fundamentów socjalizmu w Polsce.

Dotychczasowe wyniki prac nad Planem Sześcioletnim i Narodowym Planem Gospodarczym na rok 1950 wykazują, że przyjęta przy sporządzaniu tych planów metoda planowania terenowego daje spodziewane możliwości wprowadzenia do planów gospodarczych postulatów, niezbędnych dla prawidłowego rozwoju poszczególnych regionów gospodarczych i aktywizacji terenów gospodarczo zaniedbanych. Uzyskane doświadczenia na odcinku planowania terenowego ujawniły niedociągnięcia, wynikające przede wszystkim z braku dostatecznych kadr fachowych w terenie i nienależytego uregulowania niektórych zagadnień od strony organizacyjnej i metodologicznej. Doświadczenia te dać powinny dostateczny materiał do polepszenia metody planowania terenowego na rok następny, między innymi i w kierunku pełnego wprężenia do prac nad planem gospodarczym lokalnego czynnika społecznego, reprezentowanego przez Woj. R. N. Wzbogaci to treść planów i wpłynie dodatnio na ich siłę mobilizującą.

Z. PAWLAK

Planowanie wykonania budżetów samorządowych

Dużą wagę przywiązuje się do należytego opracowania budżetów samorządowych, co jest słuszne i zrozumiałe, gdyż budżet stanowi formalną podstawę prowadzenia gospodarki samorządowej. Jednakże nawet najlepiej opracowany budżet to tylko zewnętrzny wyraz **zamierzeń**, które mają być w danym roku urzeczywistnione przy pomocy aparatu wykonawczego i środków finansowych, przewidzianych w budżecie. Ażeby zamierzenia te stały się dokonaniem faktem, trzeba je wykonać i to w sposób najbardziej oszczędny, we właściwym czasie i przy zachowaniu równowagi między rozchodami i dochodami.

Jakież bowiem pożytek byłby z tego, że w budżecie zostały przewidziane potrzebne kredyty na konserwację dróg, lub remont budynków szkolnych, jeżeli kredyty te nie mogły być w pełni wykorzystane z powodu np. niezapewnienia we właściwej porze odpowiednich na ten cel środków finansowych, albo, że wydatki i dochody budżetowe zostały zapreliminowane w sumach całkowicie realnych, jeśli skutek dokonywania wydatków w rozmiarach niewspółmiernych do osiąganych wpływów — powstał w rezultacie, mimo zrównoważonego budżetu, niedobór, powodujący zawsze finansowe trudności w wynalezieniu środków na jego pokrycie. Wynika z tego wnioski, że w toku wykonywania budżetu nie można postępować w sposób chaotyczny, nieprzemysłany, bez zwracania uwagi na wysokość bieżących wpływów i na okresowość, względnie terminowość pewnych wydatków w ciągu roku. Należy mieć jeszcze na względzie tę okoliczność, że niektóre wydatki w budżecie administracyjnym zwyczajnym danego związku samorządowego są dochodami jego zakładów oraz inwestycji obcych, jak np. opłaty za leczenie podopiecznych w szpitalach

własnych i obcych, dopłaty do własnych zakładów, zwrot kosztów opieki w zakładach obcych, subwencje dla instytucji społecznych itp. Jeżeli więc związek samorządowy nie dokonuje tych wydatków bieżąco, względnie w określonych terminach, naraża odnośne instytucje na trudności finansowe, a sobie wystawia niepocholebne świadectwo o własnej gospodarce.

Aby uniknąć różnego rodzaju niepożądanych zjawisk w gospodarce budżetowej i zapewnić jej należyty poziom, nasuwa się potrzeba wykonywania budżetu zarówno zwyczajnego, jak też inwestycyjnego w sposób **planowy**. Oczywiście sprawa ta różnie kształtuje się w związkach samorządowych, gdyż pomiędzy nimi istnieją poważne różnice w rozmiarach działalności. Prowadzenie gospodarki planowej jest jednak obowiązkiem wszystkich związków samorządowych.

Celem planowania, o którym mowa, jest pełne wykonanie budżetu przy utrzymaniu równowagi między dokonywanymi wydatkami i osiąganymi wpływami, czyli przy utrzymaniu równowagi finansowej i przy całkowitym pokrywaniu wydatków we właściwym czasie.

Budżetu nie wykonuje się od razu w całości, lecz w ciągu całego roku, a zatem planowanie wykonania powinno być podzielone na pewne okresy, najlepiej kwartalne, przy czym byłoby trudne i nieżyciowe ułożenie z góry planu równocześnie na wszystkie cztery kwartały, raczej wskazane jest układanie planu na każdy kwartał następny pod koniec kwartału bieżącego.

Jakimi wytycznymi należy się kierować przy opracowaniu planów kwartalnych? Otóż dla celów planowania wykonawczego wydatki budżetu administracyjnego należałoby podzielić na następujące grupy:

1) wydatki stałe, powtarzające się co miesiąc, a więc płace pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne, akcja socjalna, stołówka, emerytury, diety członków rady narodowej, opłaty telefoniczne, prenumerata pism, czynsze na wynajem lokali, zapomogi dla ubogich, stypendia itp.;

2) wydatki sezonowe, np. na konserwację i naprawę dróg, na remont lokali szkolnych, na zakup opału na zimę, na plantacje itp.;

3) dopłaty do własnych zakładów i przedsiębiorstw oraz należności tych instytucji za wykonane świadczenia na rachunek związku samorządowego;

4) należności obcych instytucji (szpitali, zakładów opiekuńczych), za świadczenia na rachunek związku samorządowego;

5) spłata rat i procentów od zaciągniętych przez związek samorządowy pożyczek;

6) wydatki różne, które mogą być dokonywane na ogół w dowolnych okresach roku, np. na uzupełnienie sprzętu, na zakup książek do biblioteki, na zakup materiałów kancelaryjnych, subwencje itp.

Odrębną grupę stanowią wydatki inwestycyjne, pokrywane ze specjalnych dochodów, przewidzianych w budżetach inwestycyjnych związków samorządowych.

Mając powyższy podział na uwadze, zamieszczalibyśmy w każdym planie kwartalnym w pierwszej kolejności wydatki stałe (miesięczne), które można b. łatwo obliczyć, gdyż sumy poszczególnych wydatków tej grupy są konkretnie ustalone.

Również żadnej trudności nie przedstawia rozplanowanie regulacji rat i procentów od pożyczek, gdyż terminy ich płatności są z góry wiadome. Odpowiednie wydatki na obsługę pożyczek zamieścimy w planach na te kwartały, w których przypada termin płatności rat i procentów.

Wydatki sezonowe (p. 2) dzielimy na kwartały, w których powinny być wykonane odpowiednie roboty, względnie zakupy. Znaczna większość tych wydatków przypadnie na kwartał drugi i trzeci, a ich obliczenie nie powinno polegać na arytmetycznym rachunku, opartym tylko na zapreliminowanych kredytach w budżecie, układanym na kilka miesięcy przed rozpoczęciem roku obrachunkowego, lecz kalkulację należy przeprowadzić w sposób możliwie ścisły z uwzględnieniem aktualnych cen na materiały, aktualnych kosztów robocizny oraz wielkości robót i zakupów, które mają być dokonane w danym kwartale.

Należności na rzecz instytucji własnych i obcych powinny być regulowane przez związek samorządowy bieżąco, gdyż dłuższa zwłoka w pokrywaniu rachunków powoduje, jak wspomniano o tym już wyżej, trudności finansowe tych instytucji. Z tego względu w każdym kwartalnym planie wykonania budżetu trzeba przewidzieć na ten cel odpowiednie sumy, które dadzą się również realnie obliczyć.

Jeśli chodzi o dopłaty do własnych zakładów i deficytowych przedsiębiorstw, to sprawa planowania tych dopłat winna być postawiona na innej płaszczyźnie. Dopłaty w sumach, zapreliminowanych w budżecie administracyjnym, wynikają z budżetów odnośnych zakładów i planów finansowych danych przedsiębiorstw. Są to zatem sumy oparte na przybliżonym rachunku, jakim jest zawsze każdy budżet, wzgl. plan finansowy przedsiębiorstwa. Niewłaściwą więc byłoby rzeczą podzielić

sumę każdej dopłaty na cztery części, wstawić do planów kwartalnych i wypłacać je w równych ratach miesięcznych. Konieczna tu jest bliższa analiza miesięcznych sprawozdań z wykonania budżetów zakładów i planów finansowych przedsiębiorstw, może się bowiem w ciągu roku okazać, że dopłaty zostały zapreliminowane w sumach zbyt dużych, lub zbyt małych a niezależnie od tego — że płynność finansowa zakładów i przedsiębiorstw w danym kwartale jest dostateczna i nie zachodzi potrzeba dopłaty, albo w innym kwartale trzeba wyasygnować ratę dopłaty większą, niż wynikałaby ona z arytmetycznego podziału całej dopłaty na jeden kwartał. Analogiczną analizę należałoby przeprowadzać z przedsiębiorstwami dochodowymi, o ile chodzi o przelew nadwyżki eksploatacyjnej do budżetu administracyjnego przy kwartalnym planowaniu dochodów związku samorządowego.

Zaplanowanie realizacji kredytów budżetowych na wydatki różne (p. 6) wypada oprzeć na każdorazowym kwartalnym obliczeniu tych wydatków, zestawionym w formie wewnętrznych kwartalnych preliminarzy, dążąc w miarę możliwości do równomiernego rozłożenia sum wydatków na poszczególne kwartały.

Drugą część każdego kwartalnego planu wykonania administracyjnego budżetu zwyczajnego stanowi zestawienie realnych środków finansowych, jakie mogą być do dyspozycji na pokrycie zaplanowanych wydatków. Część dochodowa jest decydująca dla pełnego wykonania planów kwartalnych wydatków a w sumie — dla pełnego wykonania planu rocznego, jakim jest budżet. W związku z tym konieczną jest rzeczą systematyczne czuwanie nad należytym dopływem środków ze źródeł wykazanych w budżecie, w szczególności zaś tych środków, których realizacja zależy wyłącznie od związku samorządowego. Jeśli wpływy nie dopisują w rozmiarach zaplanowanych, trzeba bez zwłoki zbadać przyczyny i je usunąć, nie wolno bowiem dopuścić do powstania niedoboru po upływie roku, względnie do zrezygnowania z zaspokojenia istotnych potrzeb. W wypadku, gdy zapreliminowane dochody okazały się częściowo nierealne, co winno się właśnie ujawnić przy kwartalnym planowaniu wpływów budżetowych, należy z konieczności zmniejszyć wydatki w planach kwartalnych, w pierwszym rzędzie wydatki administracyjne i niekonieczne.

Ponieważ wykonanie budżetu należy do organu wykonawczego związku samorządowego i on jest bezpośrednio odpowiedzialny za prawidłowość wykonania, przeto do niego również należy okresowe planowanie realizacji zamierzeń budżetowych. Tym nie mniej jest rzeczą konieczną, aby tą sprawą interesowały się również prezydium rady narodowej oraz komisja finansowo-budżetowa i komisja kontroli społecznej. Zainteresowanie się wykonywaniem budżetów ze strony organów rad narodowych nie może ograniczyć się do jednorazowego zbadania wykonania budżetu po upływie roku, ale winno znajdować wyraz w codziennej pracy rady narodowej, która ma obowiązek śledzić, jak jest wykonywany budżet przez nią uchwalony.

Powyższe uwagi odnoszą się do kwartalnego planowania wykonania administracyjnego budżetu **zwyczajnego**. Planowanie kwartalne jest jednak wskazane również przy wykonywaniu budżetów większych zakładów, a konieczne w przedsiębiorstwach komunalnych, co znalazło zresztą swój wyraz w konstrukcji rocznych planów finansowych przedsiębiorstw.

Z. IWANICKI

Dyr. Dep. w N. I. K.

Kontrola spółdzielczych ośrodków maszynowych na wsi

W I-szym kwartale 1950 r. przewiduje się masową kontrolę spółdzielczych ośrodków maszynowych (t. zw. SOM-ów) na terenie całego kraju. Kontrolę tę zainicjowała Najwyższa Izba Kontroli w porozumieniu z Kancelarią Rady Państwa, a przeprowadzić ją mają wszystkie gminne komisje kontroli społecznej.

Jest to już druga z kolei próba sił kontroli społecznej w skali ogólnokrajowej. Pierwszą taką próbę stanowiła dokonana w 1949 r. kontrola gospodarstw rolnych w sektorze uspołecznionym. Kontrola ta, pomimo wielu braków, dała również poważne wyniki, przyczyniając się do usprawnienia kontrolowanych odcinków gospodarki rolnej.

Zaprojektowana kontrola SOM-ów ma objąć całokształt gospodarki ośrodków, a w szczególności uwzględnić następujące momenty:

1) stan ilościowy sprzętu ośrodka i porównanie go ze spisem inwentarza na I.I.1950 r. ze szczególnym zwróceniem uwagi, czy maszyny, pochodzące z przerzutów nie przysły w stanie zdekompletowanym (brak części), czy maszyny są należycie przechowywane i zabezpieczone przed niszczeniem, czy nie było złośliwego lub wynikającego z lekkomyślności i niedbalstwa uszkodzenia maszyn. Nie mniej ważną jest okoliczność, czy spis inwentarza jest należycie sporządzony i podpisany.

2) Następnie kontrola winna dać odpowiedź, czy dokonano gruntownego przeglądu sprzętu i kiedy, czy ustalono, które maszyny mają ulec remontowi i jakiemu, jak rozplanowano te prace na okres zimowy, co wykonano i jak, czy nie było wypadków psucia się traktorów i maszyn zaraz po remoncie. Jeśli ośrodek posiada warsztat (jaki i od kiedy), nasuwa się szereg pytań: ile pracuje ludzi w warsztacie, co wyremontowano w przeciągu ostatnich 3 miesięcy; czy prowadzony jest zapis pracy każdego robotnika, ile zużyto czasu na wykonanie niektórych prac, wybranych wrywkowo.

3) Odnosnie księgowości i rachunkowości — zasadniczą sprawą jest bieżące i staranne prowadzenie ksiąg, zgodność zapisów w książkach z rzeczywistą ilością wykonanej pracy, jak również ze sprawozdaniami, wysyłanymi przez ośrodek; przestrzeganie cennika opłat za wynajem maszyn.

4) W związku z wypożyczaniem maszyn z ośrodka zachodzi pytanie jak wykonywują swoje obowiązki pełnomocnicy gromadcy, czy przy ustalaniu kolejności pracy między gromadami i w gromadach przestrzegane jest pierwszeństwo w stosunku do mała i średniorolnych, jaki jest sposób nadzoru ze strony kierownika ośrodka nad maszynami będącymi w pracy.

Ważnym jest ustalenie na podstawie ksiąg wykorzystania poszczególnych maszyn oraz zużycia materiałów pędnych (przez traktory), podanie maszyn, które pracowały najmniejszą i największą ilość dni i które wogóle nie pracowały, z podaniem powodów.

5) Na odcinku planowania interesującym jest sporządzenie (lub niesporządzenie) planu pracy ośrodka na 1950 r. i należyte rozpracowanie tego planu (z uwzględnieniem przede wszystkim potrzeb mała i średniorolnych chłopów).

Poza tym ważnym jest zagadnienie udziału we współzawodnictwie pracy poszczególnych pracowników

ośrodka (traktorzystów, robotników warsztatowych) oraz całego ośrodka, jak również wyniki tego współzawodnictwa.

6) W zakresie spraw finansowych chodzi przede wszystkim o ustalenie dochodów i wydatków ośrodka za 1949 r. z wykazaniem ważniejszych pozycji tychże dochodów i wydatków; następnie — o podanie zaległości za dokonane prace oraz starań kierownika ośrodka co do ich ściągnięcia; wreszcie o ustalenie kredytów otrzymanych przez ośrodek i sposobu ich wykorzystania.

7) Jeśli chodzi o udział gminnego komitetu członkowskiego w pracy ośrodka, to na tym odcinku można by zbadać, ile komitet odbył posiedzeń, czy są one protokołowane, czy komitet okazał ośrodkowi pomoc w jego pracy i jaką, względnie czy przyczynił się do usprawnienia pracy ośrodka, w jaki sposób; czy przeprowadzał kontrolę ośrodka, czy są protokoły względnie zarządzenia pokontrolne i jak one są wykonane.

8) Poza tym mogą się wyłonić inne zagadnienia, nie poruszone poprzednio, a które komisja będzie uważała za konieczne skontrolować w danym ośrodku.

Przed przystąpieniem do kontroli przedstawiciele gminnych komisji kontroli społecznej winni szczegółowo zapoznać się z instrukcją kontrolną, opracowaną przez Najwyższą Izbę Kontroli i przesłaną do każdej gminy za pośrednictwem prezydiów wojewódzkich i powiatowych rad narodowych. Instrukcja ta jest niejako drogowskazem, jak należy postępować podczas kontroli. Powiedziano w niej, że z kontroli należy sporządzić protokoły w trzech egzemplarzach oraz sprawozdanie w dwóch egzemplarzach zgodnie z dołączonymi do instrukcji wzorami.

W protokole mogą być ustalone tylko stwierdzone fakty i wyliczenia bez własnych opinii i uwag. Te ostatnie mogą być podane tylko w sprawozdaniu, w sposób obiektywnie oceniający prace i organizację ośrodka na podstawie materiałów zebranych z kontroli i ustalonych w protokole lub też w innych dowodach z wyraźnym powołaniem się na te dowody.

W związku z powyższym sprawozdanie z kontroli winno zawierać o dwa punkty więcej niż protokół, a mianowicie:

9) ogólną charakterystykę na tle ośrodka wyników kontroli np. czy ośrodek należycie spełnia swe zadanie, a jeżeli nie — to dlaczego;

10) wnioski pokontrolne, zmierzające do usunięcia stwierdzonych uchybień. Prezydium gminnej rady narodowej rozpatrzy te wnioski i przekaże po jednym egzemplarzu protokołu i sprawozdania wraz ze swoją opinią (do dnia 1.4.1950 r.) do prezydium powiatowej rady narodowej — drugie egzemplarze pozostawi w swoich aktach.

W razie stwierdzenia nadużyć, które spowodowały straty, należy ustalić nazwiska osób winnych tych strat i sprawę przekazać za pośrednictwem prezydium gminnej rady narodowej — do Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

Prezydium powiatowych rad narodowych po zapoznaniu się z materiałem kontrolnym, nadesłanym przez prezydium gminnych rad narodowych, poczynią odpow-

wiednie wystąpienia, mające na celu usunięcie stwierdzonych uchybień i niedociągnięć. Następnie całość materiału otrzymanego z gmin prześlą do delegatury Najwyższej Izby Kontroli, dołączając odpisy swoich wystąpień.

Niezależnie od tego prezydium powiatowych rad narodowych winny kontrolować i nadzorować w terenie prace gminnych komisji kontroli społecznej (ze szczególnym uwzględnieniem słabszych gminnych rad narodowych), tudzież współdziałać i udzielać pomocy inspektorom Technicznej Obsługi Rolnictwa, nadzorującym powyższą kontrolę z ramienia Najwyższej Izby Kontroli.

Całość wyników kontroli stanowić będzie odcinek kontroli ogólnego zagadnienia mechanizacji w rolnictwie, podjętej przez Najwyższą Izbę Kontroli. Odcinek ten będzie jednak szczególnie ważny, zarówno ze względu na możliwość wypowiedzenia się czynnika społecznego — terenowych rad narodowych, jak i na przyczynienie się do dalszego szkolenia kadr kontroli społecznej.

JERZY SZULC

Insp. przy Prezydium
P. R. N. w Koninie

O planowej pracy gminnych rad narodowych

W dotychczasowej działalności gminnych rad narodowych daje się zauważyć brak inicjatywy własnej w zakresie spraw, które wymagają zaspokojenia w terenie, jak i słabe współdziałanie w akcjach, prowadzonych przez czynniki państwowe.

Jest to wynikiem nieraz słabego wyrobienia społecznego członków rad oraz stosowania kryterium jednej miary rad obecnych gminnych rad narodowych z gminnymi radami przedwojennymi. Dotychczasowe metody pracy niektórych gminnych rad narodowych ograniczały się do załatwiania spraw, związanych ze stanowiskiem rad, jako organów stanowiących gmin wiejskich. Również stwierdzić należy, że kontakt rad gminnych ze społeczeństwem był nikły, gdyż większa część rad nie wychodziła ze swymi posiedzeniami poza obręb siedziby zarządów gminnych.

Również dotychczasowy, planowany dorywczo, styl pracy można zmienić przez opracowanie i wcielanie w życie dokładnych planów pracy dla rad gminnych i ich organów. Jakie więc metody pracy winny stosować rady gminne by ich autorytet wzrastał, a praca w terenie prowadzona była należycie?

Odpowiedź na to pytanie można by podzielić z rzeczowego punktu widzenia zadań rad na dwie grupy, a mianowicie: 1) kontakt rad gminnych ze społeczeństwem, 2) zaspakajanie potrzeb terenu oraz prowadzenie akcji ogólnych. Te dwie grupy spraw powinny znaleźć swój wyraz w planach pracy rad i jej organów.

Kontakt ze społeczeństwem jest konieczny i bez tego kontaktu rady gminne „radzą“ w oderwaniu od mas, a ich praca nie będzie nigdy konkretna, związana z terenem. W tym celu należy:

1) urządzać posiedzenia rad gminnych w gromadach, większych majątkach rolnych i skupiskach

Kontrola ta ma poza tym bardzo ważne znaczenie z uwagi na to, że SOM skupia wokół siebie mało i średniorolnych chłopów, że jest on placówką biorącą w opiekę biedniaków przed kułakami.

Jako jedna z pierwszych form spółdzielczości tego typu na wsi, — ma ona charakter wychowawczy i uświadamiający czym jest i jakie daje korzyści przyszanie się mas chłopskich w ośrodkach spółdzielczych; ma ona również na celu wykazanie, że możność korzystania z urządzeń i maszyn rolniczych jak: traktory, siewniki, żniwiarki itp., zamiast pługa, sierpu itp. — przyczynia się w bardzo dużym stopniu do podniesienia kultury rolnej, oraz do zaoszczędzenia czasu i sił fizycznych chłopu.

Na prawidłowość funkcjonowania SOM-ów, na ich należyte zaopatrzenie w sprzęt, na odpowiedni dobór kierownictwa, na niedopuszczanie do faworyzowania kułaków — winien zwrócić przede wszystkim uwagę Związek Samopomocy Chłopskiej, jako organizacja mobilizująca masy chłopskie i wzbudzająca w nich zaufanie i przeświadczenie, że Rząd Polski Ludowej wykazuje stałą i prawdziwą troskę o polepszenie bytu mało i średniorolnego chłopu.

robotniczych, przy czym posiedzenia te organizować w te dni i o takiej porze, by zapewnić sobie liczny udział społeczeństwa. W porządku dziennym należy umieścić te sprawy, które bezpośrednio interesują miejscowe społeczeństwo, np. warunki mieszkaniowe robotników w majątku, przeprowadzenie melioracji gromady, budowa studni publicznej w gromadzie, polepszenie stanu sanitarnego osiedla, budowa domu ludowego, szkoły itp. Będzie to gwarancją, że społeczeństwo weźmie udział w posiedzeniu, a dyskusja będzie żywa i rzeczowa. Naturalnie bolączki terenu, wysuwane przez społeczeństwo, muszą być skrzętnie notowane i przeprowadzane na prezydium,

2) organizować spotkania przedstawicieli rad gminnych z obywatelami na zebraniach gromadzkich. Poszczególni członkowie rady, biorący udział w tych zebraniach, muszą zwracać uwagę na bolączki wysuwane przez obywateli oraz na ich wnioski, zmierzające do usunięcia tych bolączek. Sprawozdania z wysuwanych przez obywateli zagadnień i wnioski każdy delegat przedłoży prezydium rady gminnej, które z kolei materiały ten przeprowadza. Ta akcja wspólnych narad winna być przeprowadzana w gromadach również wg akcji „H“, żniwnej, zwalczania analfabetyzmu itp.,

3) o ile to dotychczas nie nastąpiło, należy bezwzględnie wprowadzić w skład rad gminnych bezpartyjnych. Rady narodowe nie mogą składać się jedynie z przedstawicieli partii politycznych i organizacji społecznych, lecz muszą w swym składzie posiadać aktyw bezpartyjnych, co zbliży społeczeństwo, niezrzeszone w partiach politycznych i organizacjach społecznych, do rad i odwrotnie.

4) wciągnąć do prac w radzie narodowej, a szczególnie w komisjach, ludzi spoza rady,

5) delegaci organizacji społecznych i partii politycznych — członkowie rady winni zdawać sprawozdania w swych komórkach organizacyjnych o pracy plenum rad gminnych i przenosić ważniejsze sprawy z działalności organizacji na plenum rad. W ten sposób poważna ilość członków tych organizacji zainteresuje się działalnością rad.

Powyższe zasadnicze warunki zbliżenia rad gminnych do mas znajdują wyraz w planie pracy rad przez zamieszczenie w nich następujących zadań: wysłuchanie i przedyskutowanie sprawozdań delegatów organizacji społecznych z działalności tych organizacji. Natomiast w planie pracy prezydium należy umieścić: 1) przygotowanie posiedzenia rady gminnej w majątku X, gromadzie Y, 2) podział gromad do obsługi członkom gminnej rady narodowej, 3) rozpatrzenie sprawozdań delegatów, obsługujących gromady, 4) wprowadzenie w skład rady gminnej X bezpartyjnych, 5) reorganizacja komisji i wprowadzenie aktywu spoza rady.

Zaspakajanie potrzeb terenu oraz prowadzenie akcji ogólnych.

Wymienić tu należy cztery zagadnienia, które występują przeważnie we wszystkich gminach. Będą to: budowa i konserwacja szkół, konserwacja dróg, organizowanie urzędów zdrowotnych i stan sanitarny osiedli, podniesienie poziomu wytwórczości rolniczej. Praca rady, zmierzająca do zaspokojenia powyższych zadań, będzie się przedstawiała następująco:

1) Rada wysłucha sprawozdania komisji oświatowej o stanie szkolnictwa na terenie gminy, przy czym na podstawie wniosku komisji i prezydium rady poweźmie uchwałę o budowie szkoły w miejscowości X. Rada wystąpi do komisji oświatowej P.R.N. oraz inspektora szkolnego o ustalenie miejsca budowy w powiązaniu z siecią szkolną. Przy uchwalaniu budżetu zapewni odpowiedni kredyt na budowę i uchwalą wniosek o włączenie projektowanej budowy do planu inwestycyjnego. Zabezpieczy środki finansowe własne. Zorganizuje zebranie ludności zainteresowanej w budowie, podda projekt budowy publicznej dyskusji, spowoduje uchwałę zebranych o dostarczenie szarwarku społecznego. Zorganizuje ewent. zbiórko funduszy publicznych lub zobowiąże społeczeństwo do wpłacenia na cele budowy odpowiedniej składki. W dalszym etapie rada prowadzić będzie kontrolę postępu prac za pośrednictwem komisji oświatowej, która zobowiązana będzie składać radzie okresowe sprawozdania.

2) Już w początkach roku rada gminna wysłucha i przedyskutuje sprawozdanie wójta i komisji drogowej o stanie dróg gminnych i zamierzonych pracach na drogach. Na podstawie przedstawionego materiału wytypuje drogi, wymagające napraw, względnie wytypuje drogi do budowy. Wystąpi do zarządu drogowego o udzielenie pomocy technicznej. Uchwali szarwark dla tego celu i dokona podziału szarwarku na poszczególne zadania. Zabezpieczy środki własne, a jeśli takich brak, wystąpi o dotacje. Wystąpi o umieszczenie budowy względnie generalnego remontu w planie inwestycyjnym. Urządzi zebrania zainteresowanych w budowie drogi i zainteresuje ich szarwarkiem spo-

lęcznym tak w dostarczeniu robocizny, jak i w naturze (np. dostawa kamienia). Wyznaczy członków rady, którzy kolejno dozorować będą budowę. Zobowiąże zarząd gminy do składania sprawozdań z postępu prac.

3) Rada wysłucha sprawozdania komisji zdrowia z kontroli stanu sanitarnego osiedli oraz urzędów zdrowotnych na terenie gminy i rozpatrzy wnioski prezydium w tej sprawie, po czym w gromadach szczególnie zaniedbanych pod względem sanitarnym urządzi zebrania gromadzkie z udziałem delegatów rady gminnej, na których przedstawi się wyniki kontroli komisji zdrowia oraz wnioski w tej sprawie rady gminnej. Na zebraniach tych przedyskutuje się środki, zmierzające do usunięcia zaniedbań w tym względzie (np. usunięcie gnojowników z zagród, zasypywanie cuchnących wód, pobielenie zagród wapnem itd.).

4) Rada wysłucha komisji rolnej oraz przedyskutuje wnioski prezydium w sprawie podniesienia produkcji rolnej (zwiększenie pogłowia trzody chlewnej, zwiększenie upraw użytków zielonych, przeprowadzenie melioracji itp.). W sprawie tej poweźmie niezbędne uchwały np. o kupnie knurów, buhajów, wstawi do budżetu odpowiednie sumy na ten cel. W sprawie przeprowadzenia melioracji wystąpi do urzędu wodno-melioracyjnego o udzielenie pomocy technicznej. Urządzi zebranie zainteresowanych w przeprowadzeniu melioracji, zobowiąże ich do dostarczenia szarwarku społecznego. Kontrolować będzie wykonanie prac za pośrednictwem komisji rolnej. Podejmie uchwałę o likwidacji odlogów i przekaże leżącą odlogiem ziemię chętnym do obróbki.

Powyższe zagadnienia znajdują swój wyraz w planie pracy rady gminnej poprzez:

1) wysłuchanie sprawozdania komisji oświatowej oraz przedyskutowanie stanu oświaty na terenie gminy i powzięcie odpowiednich uchwał,

2) wysłuchanie sprawozdania komisji zdrowia co do stanu sanitarnego osiedli i urzędów zdrowotnych oraz powzięcie odpowiednich uchwał,

3) wysłuchanie sprawozdania komisji drogowej co do stanu dróg w gminie i zamierzonych pracach na drogach i powzięcie odpowiednich uchwał,

4) wysłuchanie sprawozdania komisji rolnej w sprawie podniesienia produkcji rolnej i powzięcie odpowiednich uchwał.

Natomiast w planie pracy prezydium należy, oprócz powyższych zadań, z uwagi na to, że sprawy przedkładać radzie muszą być wprawdzie tematem obrad prezydium, umieścić: 1) zorganizowanie zebrania w gromadzie w sprawie budowy szkoły i typowanie delegatów, 2) w sprawie budowy drogi, 3) w sprawie podniesienia stanu sanitarnego osiedla, 4) w sprawie podniesienia produkcji rolnej i melioracji.

* * *

Oprócz wymienionych wyżej zagadnień mogą występować również inne, wymagające zaspokojenia w terenie. W każdym razie z każdą akcją należy wyjść w teren, zainteresować społeczeństwo, a wtedy zyska się gwarancję, że zamierzone cele będą osiągnięte.

A. A. KARP

Sytuacja prawna komitetu wykonawczego rejonowej rady delegatów ludu pracującego

Tłumaczenie z języka rosyjskiego artykułu, zamieszczonego w czasopiśmie — *Sowieckoje Gosudarstwo i Prawo* — Nr 11, r. 1949.

Komitet wykonawczy rejonowej rady delegatów ludu pracującego jest organem wykonawczym i zarządzającym rady rejonowej. Jak wiadomo, rejony w Z.S.R.R. powstały w wyniku socjalistycznego podziału terenu, tj. podziału kraju na takie strefy, przy określeniu których wyjątkową rolę odgrywał czynnik ekonomiczny. Warunki socjalistycznej gospodarki planowej określały specjalne znaczenie tego czynnika. Dlatego nasz podział na rejony różni się w sposób zasadniczy od podziału administracyjno-terytorialnego w krajach kapitalistycznych, gdzie rozmieszczenie sił produkcyjnych ma charakter żywiołowy, odzwierciedlający w swej istocie pogoń za zyskiem, i gdzie ani czynnik ekonomiczny, ani narodowy nie mają znaczenia przy przeprowadzaniu podziału terytorialnego.

Podział na rejony w Z.S.R.R. miał na celu poprawę stanu aparatu państwowego i zbliżenie go do wsi, aby „we właściwym czasie rozwiązywać nabrzmiałe zagadnienia gospodarki wiejskiej, podniesienia jej i reorganizacji“¹⁾ Rejon stał się punktem węzłowym, w którym „...zbiegają się nici budownictwa kolchozowego oraz wszelkiej innej pracy gospodarczej na wsi, tak w odniesieniu do spółdzielczości, do rady, do kwestii kredytów, jak i gromadzenia zapasów“²⁾.

Powyższe winno określać i określa działalność rady rejonowej i jej komitetu wykonawczego.

Podział na rejony w zasadzie został zakończony w roku 1930, lecz na skutek komplikowania się zadań rejonu i zmiany warunków, poszczególne korektury do tego podziału są wprowadzane i do chwili obecnej. Życie w ciągu tego okresu czasu krokami olbrzymia wysunęło się naprzód i przed radami rejonowymi postawiło nowe zadania o wielkiej skali i o wielkim znaczeniu. Wystarczy nadmienić, że gdy w roku 1930 rejony miały jako główne zadanie przeprowadzenie całkowitej kolektywizacji gospodarki wiejskiej, co stanowi już teraz dawno zakończony etap, to obecnie przed rejonami stoją zadania zelektryfikowania wszystkich kolchozów, zadania przekształcenia przyrody itd. Wielka Wojna Ojczyźniana i wysunięte przez nią w kraju problemy nowego budownictwa gospodarczego i kulturalnego odmiennie stawiają zagadnienie pracy rad w ogóle, a rejonowych w szczególności. Tymczasem, akty ustawodawcze, określające zadania i stanowisko prawne organów rejonowych, odnoszą się do lat 1928 — 1931.

Wszystkie te okoliczności wysuwają kwestię dokładnego sprecyzowania sytuacji prawnej rady rejonowej i jej komitetu wykonawczego, a to na podstawie obecnie istniejących warunków. Należy mieć na uwadze, że warunki, forma, metody pracy, kompetencje komitetu wykonawczego rady (tak samo jak i innych rad) formują się historycznie ulegając stopniowym zmianom, przy czym zmiany te w poszczególnych okresach życia

bywają niezwykle burzliwe. Np., odegrawszy określoną rolę historyczną, przestały istnieć gminy, powiaty, okręgi i gubernie; nie są zwoływane zjazdy rad itd. Jednak niektóre tradycje, zwyczaje, lepsze formy i metody pracy istnieją w dalszym ciągu na przestrzeni całego okresu działalności rad, przechodząc z etapu do etapu, doskonaląc się bez przerwy, ale zachowując niezmiennie swoją ideę przewodnią (np. porządek posiedzeń, praca sesji, tryb sporządzania i zatwierdzania budżetu itp.).

Jak przedstawiała się sytuacja prawna komitetu wykonawczego rady, jak się ona zmieniła, jak ona przedstawia się obecnie i co należy uczynić aby dostosować ją do obecnych i przyszłych zadań — są to zagadnienia będące, niewątpliwie, aktualnymi w chwili obecnej.

* * *

Komitety wykonawcze rejonowych rad delegatów ludu pracującego, wybierane wg. Konstytucji Stalinowskiej, w sposób zasadniczy różnią się od komitetów wykonawczych organów, formowanych przed Konstytucją Stalinowską.

Przed Konstytucją Stalinowską rady wybierane były we wsiach i osiedlach (rady wiejskie i rady w osiedlach) oraz w miastach (rady miejskie). Gmina, rejon, powiat, okręg, obwód, kraj — posiadały komitety wykonawcze, które były wybierane na odpowiednich zjazdach rad; w okresie między zjazdami były one „nadrzędnymi organami władzy radzieckiej na odpowiednim terytorium...“³⁾ i załatwiały wszystkie sprawy zjazdu rad za wyjątkiem tylko tych, które należały do wyłącznej właściwości zjazdu.

Do spraw wyłącznie załatwianych przez zjazd rejonowy należało:

- rozpatrywanie i ocena sprawozdań komitetu wykonawczego z jego działalności,
- wybory komitetu wykonawczego i delegatów na zjazdy hierarchicznie wyższych rad,
- zatwierdzanie budżetów rejonowych, w tej liczbie podział dochodów i rozchodów między budżetami rejonowymi i wiejskimi, jak również sprawozdań z ich wykonania,
- wysłuchanie sprawozdań rejonowej komisji rezyzyjnej i wybory nowego składu tej komisji,
- wybór członków i kandydatów na członków rejonowej komisji ziemskiej.

Wszystkie pozostałe zagadnienia (z wyjątkiem zastrzeżonych) rozstrzygane były przez komitety wykonawcze rad rejonowych. Do liczby spraw zastrzeżonych należały: a) rozstrzyganie zagadnień o znaczeniu lokal-

³⁾ Ustawa o kraowych obwodach, okręgowych i rejonowych zjazdach rad oraz ich komitetach wykonawczych, art. 17, Ust. z 1928 roku, nr 70, poz. 503.

¹⁾ J. Stalin — *Dzieła*, t. XII, str. 335 — 336.

²⁾ Tamże, str. 336.

nym, b) rozpatrywanie spraw o znaczeniu ogólnopañstwowym, c) rozpatrywanie i ocena sprawozdań z działalności instytucji państwowych i przedsiębiorstw znajdujących się na podległym jej terenie (art. 7 „Ustawy o krajowych, okręgowych i rejonowych zjazdach rad i ich komitetów wykonawczych“ — 1928 r.). W poszczególnych wypadkach, kiedy terminy zwołania zjazdu rad nie zbiegały się z terminami zatwierdzenia odpowiedniego budżetu, komitety wykonawcze miały prawo przyjęcia i wprowadzenia w życie budżetu, pomimo to, iż sprawa ta należała do wyłącznej kompetencji zjazdu; lecz w danym wypadku przewidywane było następne przedstawienie tej sprawy do zatwierdzenia najbliższemu zjazdowi rad. Wszystko to było przewidziane w 1-ej ustawie o rejonowych zjazdach rad, zatwierdzonej przez W.C.K.W. (Wszzechrosyjski Centralny Komitet Wykonawczy) 6 kwietnia 1928 r.

Komitety wykonawcze wybierane były przez zjazdy rad na określony termin, a ich plenum (sesje) zbierały się nie rzadziej niż raz na miesiąc. Jak widać z powyższego komitet wykonawczy nie był organem codziennie urzędującym.

Dla codziennego kierowania bieżącą pracą w zakresie zarządzania rejonem komitet wykonawczy wybierał prezydium, do którego należało zarządzenie wprowadzenia w życie postanowień komitetu wykonawczego i zjazdu, dekretów i postanowień wyższych organów władzy i postanowień okręgowych, obwodowych (krajowych) komitetów wykonawczych. Prezydium rejonowego komitetu wykonawczego podlegało, niezależnie od zjazdów rejonowych i komitetu wykonawczego, tylko nadrzędnym komitetom wykonawczym lub ich prezydium, lecz nie oddziałom nadrzędnych komitetów wykonawczych. Ten tryb zależności był zaznaczany dlatego, że poprzednio do czasu wydania ustawy o zjazdach rejonowych, w szczególności przy istnieniu gminnych komitetów wykonawczych, nie rzadko dało się zauważyć usiłowania bezpośredniego kierowania prezydiami rejonowych i gminnych komitetów wykonawczych ze strony oddziałów nadrzędnych komitetów wykonawczych. Konieczne było uporządkowanie tej sprawy. Prawo o zjazdach rejonowych jasno stawiało to zagadnienie. Każde przedsięwzięcie, które miał przeprowadzić w rejonie oddział nadrzędnego komitetu wykonawczego lub jakiegokolwiek innej organizacji o zasięgu obwodowym w rejonie, uchwalane było przez prezydium rejonowego komitetu wykonawczego tylko za pośrednictwem prezydium odpowiedniego nadrzędnego komitetu wykonawczego.¹⁾ Ta zasada odnośnie wzajemnych zależności komitetów wykonawczych obowiązuje i obecnie.

Do zakresu działania prezydium rejonowego komitetu wykonawczego należało kierowanie wszystkimi organami podległymi komitetowi wykonawczemu. A w ogóle prezydium w okresie między sesjami komitetu wykonawczego miało wszystkie prawa tego ostatniego za wyjątkiem prawa uchwalania budżetu (art. 22, ustawy). Zgodnie z art. 19 ustawy do zakresu działania rejonowych komitetów, a więc i ich prezydium, należało: koordynowanie i nadawanie kierunku działalności wszystkich organów znajdujących się w danym rejonie władz radzieckiej, a także instytucji i przedsiębiorstw oraz kierowania nimi zgodnie z obowiązującym ustawo-

dawstwem; wprowadzanie w życie dekretów rządowych, postanowień i rozporządzeń organów nadrzędnych; przedsięwzięcie środków dla podniesienia przemysłu, gospodarki wiejskiej, handlu i innych gałęzi gospodarki, jak również życia socjalno-kulturalnego ludności zamieszkałej na danym terenie; przeprowadzanie wyborów do rad, i zwoływanie zjazdów rad; zapewnienie praworządności rewolucyjnej, walka z kontrrewolucją i zapewnienie porządku rewolucyjnego, spokoju i bezpieczeństwa.

W granicach tych uprawnień rejonowe komitety wykonawcze i ich prezydium mogły wydawać zarządzenia obowiązujące wszystkie organy położone na terenie rejonu, a prócz tego mogły wydawać t. zw. „obowiązujące rozporządzenia“, za przekroczenie których przewidziana była odpowiedzialność w trybie administracyjnym i sądowym. Mogły one odwoływać, zmieniać i wstrzymywać rozporządzenia niżej hierarchicznie stojących rad i ich komitetów wykonawczych, jak również wszystkich podległych im organów. We wszystkich sprawach, należących do kompetencji rejonowego komitetu wykonawczego, mogły one bezpośrednio komunikować się z organami nadrzędnymi i delegować tam swoich przedstawicieli i referentów celem brania udziału w posiedzeniach dotyczących tych zagadnień.

Rejonowe komitety wykonawcze i ich prezydium mogły kontrolować i rewidować działalność wszystkich organów podległych rejonowemu komitetowi wykonawczemu.

Co do tych postanowień i rozporządzeń nadrzędnych organów władzy, które na podstawie warunków w rejonie uznane były przez rejonowe komitety wykonawcze i ich prezydium za niecelowe, mogły one występować z prośbą o ich odwołanie lub zmiany¹⁾. Rejonowe komitety wykonawcze i ich prezydium obowiązane były składać swoje wnioski i wyjaśnienia co do wszystkich spraw przedstawianych przez instytucje kraju i obwodu organom władz centralnych. W tych przypadkach mogły być przysyłane zapytania prezydium rejonowego komitetu wykonawczego bezpośrednio, lub też za pośrednictwem odpowiedniego obwodowego (krajowego) komitetu wykonawczego.

Rejonowe komitety wykonawcze i ich prezydium miały prawo nakładać kary dyscyplinarne na członków swego komitetu wykonawczego i komitetów wykonawczych hierarchicznie niżej stojących oraz rad, jak również na członków ich prezydium i pracowników wszystkich podległych im organów.

Ustawa nadawała rejonowemu komitetowi wykonawczemu prawa osoby prawnej.

Prawa i obowiązki rejonowego komitetu wykonawczego ujęte w prawie o zjazdach rejonowych, zatwierdzonym rozporządzeniem W. C. K. W. 6 kwietnia 1928 roku z następnie wprowadzonymi zmianami²⁾, są wspólnymi

1) W trybie art. 56 Ustawy o rejonowych komitetach wykonawczych (Dz. Ust. 1931 r., nr 11, poz. 143) rejonowy komitet wykonawczy miał prawo wstrzymać rozporządzenia Ludowego Komisariatu A. S. R. R. i obwodowego (krajowego) komitetu wykonawczego, jeśli rozporządzenia te wyrażały w sprzeczności z rozporządzeniami ich organów nadrzędnych.

2) Dz. Ust. z 1928 r., nr 139, poz. 909; 1929, nr 13, poz. 156; nr 20, poz. 209; nr 63, poz. 624; nr 68, poz. 666; nr 80, poz. 782; nr 83, poz. 807; 1931, nr 10, poz. 121; nr 28, poz. 256; nr 54, poz. 403; 1932 r., nr 63, poz. 282; 1934 r., nr 25, poz. 140; 1935 r., nr 1, poz. 2; 1936 r., nr 20, poz. 133; 1939 r., nr 3, poz. 7.

¹⁾ patrz art. 53 i 54 Ust. o rejonowych komitetach wykonawczych 1931 r. (Dz. Ust. 1931 r., Nr 11, poz. 143). Wyjątki od tej zasady dopuszczalne były tylko w odniesieniu do poszcz. ludowych kom. w trybie art. 55 tejże ustawy.

dla wszystkich komitetów wykonawczych (krajowych, obwodowych, okręgowych, i rejonowych). Ostatnia zmiana do tego prawa została wprowadzona w 1939 roku. Świadczy to o tym, że dopóki nie zostało wydane nowe prawo o radach miejscowych, ustawa z roku 1928 pozostaje w mocy i pod działaniem Konstytucji Stalinowskiej w tej części, która czy to wprost, czy pośrednio nie jest sprzeczna z Konstytucją lub innymi aktami prawnymi wydanymi później.

Niezależnie od wskazań natury ogólnej, ustawa o radach miejscowych z 1928 roku zawiera specjalne działy, dotyczące odrębności w organizacji i działalności poszczególnych ogniw rad miejscowych, w tej liczbie i ognia rejonowego.

Rejonowy komitet wykonawczy nie tylko organizował lecz i kierował stałymi komisjami (sekcjami), działającymi na zasadzie specjalnego prawa o nich¹⁾. Kierownictwo to w okresie między zebraniem plenum rejonowego komitetu wykonawczego sprawowane było przez jego prezydium. Na podstawie Konstytucji Stalinowskiej prawo tworzenia stałych komisji i kierownictwo ich pracą należy do rady, a nie jej komitetu wykonawczego, komisje stałe tworzą się inaczej, niż poprzednie sekcje.

W przypadkach wyjątkowych rejonowy komitet wykonawczy miał prawo wstrzymania działania rozporządzeń działu lub odpowiedniego organu nadrzędnego (wówczas okręgowego) komitetu wykonawczego, jeżeli rozporządzenia te nie odpowiadały zarządzeniom organów nadrzędnych, w tej liczbie i zarządzeniem okręgowego komitetu wykonawczego. O wstrzymaniu rozporządzenia działu okręgowego komitetu wykonawczego, rejonowy komitet wykonawczy winien był niezwłocznie zawiadomić okręgowy komitet wykonawczy i kierownika zainteresowanego działu. Prawo to działa i do chwili obecnej w odniesieniu do działów nadrzędnych komitetów wykonawczych.

Rejonowy komitet wykonawczy organizował przeprowadzenie wyborów rad i kierował tą pracą, rozpatrywał i rozstrzygał skargi na nieprawidłowe działanie wybieranych komisji odnośnie pozbawienia praw wyborczych. Sprawował on ogólne kierownictwo i nadzór nad działalnością miejskich i wiejskich rad, znajdujących się na terenie rejonu i przedsiębrał w skali rejonowej środki zmierzające do wciągnięcia robotników i robotnic, a także biednych i średnich warstw wsi do pracy rad i ich sekcji.

Ustawa podkreślała, że rejonowy komitet wykonawczy powinien przeprowadzać badania i instruowanie wiejskich i miejskich rad, narady przewodniczących i sekretarzy rad wiejskich, zatwierdzać plany prac działów²⁾ rejonowego komitetu wykonawczego i jego stałych komisji, rad wiejskich, a także sprawozdania o wykonaniu tych prac. Wszystko to pozostało w mocy i obecnie, za wyjątkiem kwestii stałych komisji, które zostały podporządkowane radzie rejonowej i co do swego składu różnią się od poprzednich.

Do zakresu obowiązków rejonowego komitetu wykonawczego należało zatwierdzanie sekretarza rady wiejskiej, a także ogólne kierownictwo działalnością komisji rewizyjnych rad wiejskich.

Dość szeroko były rozpracowane pełnomocnictwa rejonowego komitetu wykonawczego w dziedzinie pracy planowania, w dziedzinie gospodarki wiejskiej, przemysłu, handlu i urzędzeń. Do obowiązków rejonowych komitetów wykonawczych należało przedsięwzięcie środków zmierzających do rozwoju, ulepszenia i kolektywizacji gospodarki wiejskiej w granicach rejonu, współdziałania w przeprowadzeniu w rejonie urzędzeń rolnych, jak również rozwoju ulepszonych form użytkowania ziemi itd.

* * *

Kolosalne zmiany, które nastąpiły w ZSRR w roku wielkiego przełomu (1929 rok), wymagały wprowadzenia znacznych zmian w pracy komitetów wykonawczych.

W związku z tym, pozostawiając w mocy ogólne zasady w dziedzinie organizacji i pełnomocnictw rejonowych komitetów wykonawczych, zawarte w ustawie 1928 roku, Prezydium W. C. K. W. R. S. F. R. R. 1 stycznia 1931 roku przyjęło nową ustawę o rejonowych zjazdach rad i rejonowych komitetach wykonawczych, w której uwidocznione były specjalne cechy charakterystyczne dla działalności rejonowych komitetów wykonawczych w tym czasie, tj. końca pierwszej i początku drugiej fazy rozwoju państwa radzieckiego.

Ustawa ta formalnie obowiązuje i do chwili obecnej. Rzecz zrozumiała, że jest ona bardzo przestarzała, niektóre rozdziały i poszczególne artykuły przestały obowiązywać, ponieważ przestały istnieć obiekty ich działalności, np. zamarła instytucja „liszczków“, nie ma warstw biedoty, inaczej są przeprowadzane wybory rad, nie ma zjazdów rad itp. Uległa zmianie sytuacja komitetu wykonawczego, nie istnieje jego prezydium, nie ma komisji rewizyjnych i ziemskich. Konstytucja Stalinowska przeobraziła rady delegatów robotniczo - włościańskich i czerwonoarmijskich na rady delegatów ludu pracującego, wprowadziła powszechne, bezpośrednie i równe prawo wyborcze z zachowaniem tajnego głosowania, co wpływało ze zmiany struktury klasowej naszego społeczeństwa. Przeprowadziła ona wyraźną linię graniczną między organami władzy państwowej, a ich organami wykonawczymi i dysponującymi. Utrwaliła ona sesyjny tryb pracy rad. W szczególności — sesje rad rejonowych zwoływane są nie rzadziej, jak raz na 2 miesiące. Sesje rady są zasadniczą formą jej pracy. Dla pracy codziennej rada rejonowa wybiera swój komitet wykonawczy, który według Konstytucji Stalinowskiej nosi nazwę nie rejonowego komitetu wykonawczego, a komitetu wykonawczego rady rejonowej delegatów ludu pracującego. Komitet wykonawczy rady rejonowej, prowadzi swą pracę w trybie posiedzeń, prawomocnych przy obecności nie mniej niż 50% składu. Zwoluje on sesje rady rejonowej; kieruje pracą komitetów wykonawczych rad wiejskich; uchyla decyzje komitetów wykonawczych rad wiejskich, jeżeli są one nieprawne lub niecelowe, wstrzymuje z tych samych powodów decyzje sesji rady wiejskiej, uchylać ich jednak nie może — mogą one być uchylone przez same rady wiejskie lub rady rejonowe.

Przed wejściem w życie Konstytucji Stalinowskiej komitety wykonawcze wszystkich ogniw rad, w tej liczbie i rejonowych, a także ich prezydium podejmowały postanowienia. Zgodnie z Konstytucją Stalinowską (art. 98), rady delegatów ludu pracującego; a w konsekwencji i ich komitety wykonawcze, „podejmują decyzje i wy-

¹⁾ Dz. Ust. 1927 r., nr 39 poz. 250. Przy rejonowych komitetach wykonawczych działały stałe komisje, a przy radach miejskich i wiejskich — sekcje.

²⁾ Według tej ustawy w rejonowym Komitecie wykonawczym istniały nie działy, a oddziały.

dają rozporządzenia" na podstawie i w wykonaniu ustaw, dekretów, uchwał i rozporządzeń rządu, a także aktów nadrzędnych organów miejscowych władzy państwowej i zarządu.

W istocie komitety wykonawcze rad rejonowych rozpoczęły wykonywać pracę poprzednio istniejących prezydów; funkcje obecnych rad rejonowych delegatów ludu pracującego w zasadzie odpowiadają funkcjom poprzednich rejonowych komitetów wykonawczych. Prawda, że rady rejonowe sprawują i funkcje poprzednio istniejących zjazdów rad (oprócz, rzecz oczywista, wyborów delegatów do nadrzędnych zjazdów). Zgodnie z art. 41 ustawy o wyborach do rad miejscowych R. S. F. R. R. wydanej 8 października 1947 roku, rady rejonowe posiadają w przybliżeniu taki sam, jak rejonowe komitety wykonawcze, liczbowy skład od 25 do 60 delegatów (Dz. U. 1931, nr 11, str. 143).

Obecny komitet wykonawczy rady rejonowej (przewodniczący, zastępcy, i sekretarz—od 6 do 7 członków) co do składu liczbowego zbliżony jest do prezydium rejonowego komitetu wykonawczego (9 członków i nie więcej, niż 4 kandydatów).

Instytucja kandydatów nie istnieje według Konstytucji Stalinowskiej.

Zgodnie z art. 81 i 89 Konstytucji R. S. F. R. R. i odpowiednimi artykułami Konstytucji innych republik związkowych, komitety wykonawcze rad rejonowych delegatów ludu pracującego, wybrane na pierwszej sesji rady, są organami wykonawczymi i zarządzającymi rad rejonowych. W pracy swej podlegają one tak radzie, która je wybrała, jak też i komitetowi wykonawczemu nadrzędnej rady delegatów ludu pracującego (okręgowego, obwodowego lub krajowego), a w republikach autonomicznych—Prezydium Rady Najwyższej i Radzie Ministrów A.S.R.R. Rady rejonowe i komitety wykonawcze rad rejonowych według Konstytucji Stalinowskiej nie nazywają się „wyższymi organami władzy na swym terenie“. Według Konstytucji termin „wyższy“ odnosi się tylko do Rad Najwyższych, ich prezydiów i Rad Ministrów.

Odpowiednio do zmiany funkcji państwa socjalistycznego w drugiej fazie jego rozwoju i przyjęciem Konstytucji Stalinowskiej uległa zmianie i treść pracy rejonowych organów władzy.

Komitet wykonawczy rady rejonowej zaczął odgrywać inną rolę — stał się on organem ogólnego zarządu w związku z czym uległy zmianie i jego funkcje, kompetencje, formy i metody jego pracy.

Komitety wykonawcze rad rejonowych delegatów ludu pracującego kierują kulturalno - politycznym i gospodarczym budownictwem na swym terenie na podstawie decyzji rad rejonowych delegatów ludu pracującego, postanowień i rozporządzeń organów nadrzędnych władzy państwowej i organów zarządu państwowego.

Zgodnie z Konstytucją Stalinowską komitety wykonawcze rad rejonowych koordynują pracę działów i kierują tą pracą: administrują podległymi przedsiębiorstwami i organizacjami i kontrolują ich pracę; kierują pracą organów wykonawczych wiejskich z osiedli i miejskich (w miastach podległych rejonowi) rad, organizują systematyczną kontrolę tej pracy.

Warunki, które się wytworzyły w gospodarce socjalistycznej w drugiej fazie rozwoju państwa radzieckiego, odmiennie postawiły przed komitetem wykonawczym rady rejonowej zagadnienie sposobu administrowania. Gospodarcze, organizacyjne i kulturalno - wy-

chowawcze funkcje państwa stały się podstawą ich pracy. Komitet wykonawczy rady rejonowej powinien pamiętać o Dekrecie Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 9 czerwca 1947 roku: „o odpowiedzialności za rozpowszechnianie tajemnicy państwowej i za zagubienie dokumentów, zawierających tajemnicę państwową“, winien on zapewnić ochronę ludu państwowego, w tej liczbie ochronę państwową, kolchozowo-spółdzielczą i osobistej własności, przestrzeganie praworządności, ochronę osobistych praw obywateli, ich interesów prawnych, praw i interesów instytucji, przedsiębiorstw i organizacji. W tej dziedzinie komitet wykonawczy nie tylko szeroko rozwija bezpośrednią działalność, lecz współdziała wszechstronnie z organami sądowymi i prokuratorскими w ich pracy, zapewniając warunki jej normalnego rozwoju. Kieruje on pracą milicji i okazuje jej pomoc co do zapewnienia ochrony porządku państwowego i społecznego w rejonie, w tej liczbie wprowadzenia w życie dekretów Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 4 czerwca 1947 roku.

Komitet wykonawczy rady rejonowej przedsięwzię środki do zapobiegania i likwidacji skutków klęsk żywiołowych, wykorzystując dla tego celu organizacje masowe i samoradną inicjatywę społeczną.

Komitet wykonawczy sam nie przeprowadza prac odnośnie sporządzania aktów stanu cywilnego, śledzi jednak działalność organów Z. A. G. S. bezpośrednio wykonywujących te prace. Komitet wykonawczy ustanawia opiekę nad dziećmi do lat 14 i nad majątkiem zmarłych (i zaginionych bez wieści obywateli¹⁾).

Komitety wykonawcze rad rejonowych przeprowadzają wybory rad, a również wybory sędziów ludowych i ławników ludowych, okazują pomoc w organizowaniu sprawozdań sędziów ludowych przed ludnością, jak również zapewnianie pomocy prawnej ludności.

Pomyślna działalność komitetu wykonawczego rady rejonowej w znacznej mierze zależy od właściwej organizacji planowania jego prac, ewidencji i sprawozdawczości. Komitet winien sporządzić projekt planu rocznego gospodarczego i kulturalnego budownictwa w rejonie i przedstawić go do zatwierdzenia radzie rejonowej. Na podstawie tego planu winien on sporządzać kwartalne i miesięczne plany swej codziennej praktycznej pracy. Komitet wykonawczy rady rejonowej jednocześnie zatwierdza plany podległych mu organizacji, instytucji i przedsiębiorstw, zapewnia ich wykonanie i popiera działalność zmierzającą do wykonania planów gospodarczych przez znajdujące się na terenie rejonu organizacje i przedsiębiorstwa podległe obwodowym (krajowym), republikańskim i związkowym władzom.

Zestawiając charakterystyki ekonomiczne osiedli robotniczych wsi i kolchozów, komitet wykonawczy rady rejonowej ujawnia dodatkowe zasoby rejonu celem wykorzystania ich dla przyspieszenia tempa rozwoju gospodarki i kultury w rejonie.

Jednak najlepsze plany mogą dać złe rezultaty, jeśli nie zapewni się ich wykonania. Komitet wykonawczy powinien zorganizować sprawdzenie biegu wykonania planów jak również sprawdzenie ukończonych prac. Kontrola wykonania powinna być przeprowadzana przez komitet wykonawczy systematycznie, obejmując i podległe komitetowi wykonawczemu przedsiębiorstwa i organizacje, jak również wiejskie z osiedli i miejskie rady. Ta wielka i odpowiedzialna praca może być po-

¹⁾ S. R. S. F. R. R. 1943 r., nr 3 art. 24

myślnie przeprowadzona tylko pod warunkiem szeroko ujętej pracy masowej i właściwego rozmieszczenia kadr przy uwzględnieniu politycznych i rzeczowych zalet robotników, czakazywania im codziennej pomocy i przeprowadzenia nad nimi pracy wychowawczej.

Komitet wykonawczy rady rejonowej powinien zapewnić przeprowadzenie narodowo gospodarczej ewidencji i współdziałać z inspektorami C. S. U. Urzędu Państwowego ZSRR w ich pracy.

W trybie przewidzianym przez ustawę, komitet wykonawczy rejonowej rady przeprowadza ogólne i wyborcze spisy i inwentaryzacje; sporządza sprawozdania

co do wyników prac statystyczno - ewidencyjnych; nadzoruje sprawy: sprawozdawczości w przedsiębiorstwach, instytucjach i organizacjach, współdziała w pracy inspektorów państwowych w dziedzinie ewidencji urodzajów w rejonie.

Co do wyników swej pracy komitet wykonawczy rady rejonowej obowiązany jest przedstawiać w ustalonych terminach tak operatywną sprawozdawczość, jak i sprawozdania zbiorowe (ew. sumaryczne) nadrzędnemu państwowemu organowi zarządu (ew. administracji).

(dok. w nast. numerze)

Z życia rad narodowych

WSPÓLZAWODNICTWO W PRACACH RAD NARODOWYCH WOJ. BIAŁOSTOCKIEGO

Wojewódzka Rada Narodowa w Białymstoku wprowadziła w początkach ubiegłego roku na swoim terenie współzawodnictwo do prac rad narodowych powiatowych i gminnych.

Inicjatywa współzawodnictwa została podjęta w lutym 1949 roku na zjeździe przewodniczących GRN powiatu augustowskiego, po czym została powzięta przez powiaty, tak że w rezultacie wszystkie PRN na terenie woj. białostockiego podpisały umowy o współzawodnictwo.

Do umów tych wstawione zostały najbardziej istotne zagadnienia wymagające pogłębienia wysiłków rad narodowych w kierunku:

1) podniesienia planowości pracy rad narodowych w zakresie:

a) regularnego odbywania posiedzeń rady, prezydium rady, komisji przy PRN.,

b) przygotowywania posiedzeń rad,

c) obecności na posiedzeniach rady, prezydium, komisji, zjazdów itp.

d) wykonywania uchwał.

2) rozwinięcia szkolenia rad w drodze urządzania:

a) odpraw przewodniczących GRN.,

b) odpraw szkoleniowych komisji,

c) lustracji rad przez członków prezydiów lub członków rady.

3) rozwiązywania pewnych konkretnych zagadnień terenowych np. w zakresie:

a) akcji „R” oraz remontów z FGM,

b) melioracji rolnych poza planowych,

c) pomocy dla GRN przy organizowaniu przez nie współzawodnictwa.

4) usprawnienia sprawozdawczości oraz prac biur PRN.

W tym zakresie, przedmiotem współzawodnictwa uczyniono m. in. terrainowe nadsyłanie protokółów i sprawozdań i przewidziano po jednym punkcie dodatkowym za każdy dzień wcześniejszego wysłania pisma przed ostatecznym terminem, by zaś nie dopuścić do zaległości wprowadzono również punkty karne za zwłokę w nadsyłaniu pism i sprawozdań terminowych (po jednym punkcie za jeden dzień zwłoki).

Jeśli chodzi o punktację w ogóle, to zaprojektowano ją w ten sposób, aby realizacja tylko niektórych zagadnień nie przynosiła wysoką punktacją zaniedbanej reszty, wskutek czego rady dla osiągnięcia najlepszych rezultatów zmuszone są dbać o uzyskanie dobrych wyników pracy we wszystkich pozycjach.

Rezultaty współzawodnictwa oblicza komisja przy Woj. RN, która ogłasza je co miesiąc na plenarnych posiedzeniach Woj. RN.

W ten sposób przedmiotem współzawodnictwa uczyniono pewne minimum zagadnień, zagadnień kluczowych, które uznano za niezbędne, konieczne i najbardziej pilne do usprawnienia i podniesienia poziomu pracy rad narodowych oraz zaprowadzenia w nich planowości, systematyczności i ładu.

Według podanej przez Woj. RN w Białymstoku relacji, wyniki współzawodnictwa w pracach rad narodowych są korzystne.

Dotychczas współzawodnictwo to doprowadziło m. in. do tego, że:

1) skutecznie przelamany został zastój w pracach wszystkich komisji, co przyczyniło się do odpowiedniego obsłużenia przez nie posiedzeń rad narodowych,

2) pomyślnie rozwija się szkolenie terenowe prawie w każdej PRN w ostatnich miesiącach 1949 r. odby-

wały się odprawy szkoleniowe przewodniczących GRN,

3) nabrały rozmachu prace lustracyjne rad,

4) wydatnie zmalały ilości nieobecnych radnych na posiedzeniach plenarnych itp.,

5) posiedzenia plenarne rad są bardziej gruntownie przygotowywane a dyskusja na nich bardziej rzeczowa i ożywiona.

Niewątpliwie współzawodnictwo rad narodowych nie usunęło jeszcze wszystkich niedociągnięć w radach narodowych, jest ono jednak poważnym czynnikiem aktywizowania rad narodowych, wzmacniania ich pracy, a przez to i znaczenia społecznego.

KOMISJE OŚWIATOWE RAD NARODOWYCH WOJ. RZESZOWSKIEGO AKTYWIZUJĄ SIĘ I USPRAWNIAJĄ METODY DZIAŁANIA

Z inicjatywy Komisji Oświatowej przy W. R. N. Rzeszów odbyła się w dniu 5 stycznia b. r. konferencja poświęcona zagadnieniom wychowania młodzieży, z udziałem przedstawicieli władz państwowych i samorządowych, partii politycznych i organizacji społecznych.

Na konferencji tej postanowiono zaktywizować działalność komisji oświatowych rad narodowych na wszystkich szczeblach organizacyjnych oraz włączyć je do prac nad ideologicznym, społecznym i obywatelskim wychowaniem młodzieży. Komisje będą miały za zadanie wciągnąć do tej pracy szerokie masy społeczeństwa tak niezorganizowanego, jak i zorganizowanego.

Postanowiono: 1) zaktywizować komitety rodzicielskie i szkolne komitety opiekuńcze, 2) rozbudować i rozwijać w szkołach podstawowych hufce Harcerstwa Polskie-

go a w szkołach średnich zespoły ZMP i SP, wspierać ich działalność i otaczać wszechstronną opieką ze strony szkół, ZMP, organizacji masowych i partii politycznych, 3) pomnażać na terenie szkół ilości kół Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, 4) zapoznawać młodzież bezpośrednio z zagadnieniami życia zbiorowego Polski Ludowej przez ułatwienie jej udziału w posiedzeniach rad narodowych i organizacji kulturalno-oświatowych, 5) w szkołach organizować przez partie polityczne okolicznościowe pogadanki, 6) wspierać wydatnie i stałe „Towarzystwo Burs i Stypendiów”, 7) roztoczyć przez komitety rodzicielskie opiekę stałą i planową nad stancjami, internatami i bursami ZNP. ZZ, LK, 8) roztoczyć nadzór nad sprawowaniem się młodzieży w miejscach publicznych itp.

Przykładowo przytoczone wskazania dowodzą, że komisja oświatowa przy W. R. N. Rzeszów docenia należycie swoją rolę, swoje zadania na tak ważnym odcinku działalności publicznej i że jej inicjatywa zasługuje na poparcie.

PREZYDIUM GRN W RYDUŁTOWACH PRZEPROWADZA SZKOLENIE AKTYWU GMINNEGO

Z inicjatywy Prezydium G.R.N. w Rydułtowach (pow. rybnicki) odbyło się 2-dniowe (28 i 29.XII 1949 r.) szkolenie członków rady narodowej z udziałem aktywistów partii, związków zawodowych i organizacji społecznych.

Szkolenie polegało na wygłoszeniu referatów:

1) przez przewodniczącego G.R.N. ob. Danela: a) o współpracy rad narodowych i rad zakładowych oraz o zadaniach poszczególnych komisji, b) o regulaminie obrad gminnych rad narodowych oraz dekreście dotyczącym tajemnicy służbowej;

2) przez wójta gminy ob. Paszędę o organizacji władz administracji ogólnej;

3) przez przewodniczącego P.R.N. ob. Rączkę o organizacji i zakresie działania rad narodowych.

Dowodem zainteresowania referatami i dowodem potrzeby tych referatów była żywa dyskusja na tematy poruszane przez prelegentów. W szkoleniu wzięło udział około 70 osób z tego ponad 20 osób zabierało głos w dyskusji lub prosiło o wyjaśnienia.

Nasuujące się zebraniem wątpliwości były przez prelegentów w sposób wyczerpujący wyjaśniane.

Zebrania powyższe dały duże korzyści zebranym przez pogłębienie ich wiadomości, niezbędnych dla spełniania zadań publicznych na terenie gminy.

ZŁA FREKWENCJA NA POSIEDZENIACH P.R.N. W WOJ. ŁÓDZKIM.

Jak wynika z nadesłanych sprawozdań powiatowych rad narodowych w województwie łódzkim za 4 kwartał 1949 r. obecność członków tych rad na posiedzeniach pozostawia dużo do życzenia i tak np. w Powiatowej Radzie Narodowej w Skierniewicach na posiedzeniu w dniu 26 października było obecnych 32 członków, nieobecnych usprawiedliwionych 10, nieobecnych nieusprawiedliwionych 11. 5.11. było obecnych 33 członków, nieobecnych usprawiedliwionych 10, nieobecnych nieusprawiedliwionych 10. 29.11. było obecnych 29 członków, nieobecnych usprawiedliwionych 9, nieobecnych nieusprawiedliwionych 15. 20.12., było obecnych 36 członków, nieobecnych usprawiedliwionych 2, nieobecnych nieusprawiedliwionych 15. a w Powiatowej Radzie Narodowej w Piotrkowie Trybunalskim na posiedzeniu w dniu 28.10.1949 roku było obecnych 30 członków, nieobecnych usprawiedliwionych 8, nieobecnych nieusprawiedliwionych 13, 30. 11.1949 r. było obecnych 35 członków, nieobecnych usprawiedliwionych 8, nieobecnych nieusprawiedliwionych 13, 30.12.1949 r. było obecnych 28 członków, nieobecnych usprawiedliwionych 9, nieobecnych nieusprawiedliwionych 20.

Co zamierzają przedsięwziąć rady, aby zainteresować swych członków pracami rady i nie dopuścić do tak wielkiej liczby nieobecnych?

PIERWSZA I OSTATNIA RADA W WOJEW. OLSZTYŃSKIM

Powiatowa Rada Narodowa w Pieszku w akcji współzawodnictwa w pracy z innymi radami wojew. olsztyńskiego zajęła I miejsce. Rada ta osiągnęła to stanowisko dzięki wykonaniu planu akcji poprawy komunalnych warunków bytu kl. robotniczej w 140 proc., utrzymaniu należytego kontaktu z masami, intensywnej akcji walki z analfabetyzmem, mobilizacji czynników społecznego w pracach melioracyjnych,

dobrze zorganizowanej pracy większości komisji rady.

Ostatnie miejsce we współzawodnictwie zajęła Powiatowa Rada Narodowa Biskupiec z uwagi na niedostateczny kontakt z masami, nieodpowiedni skład socjalny, słabą pracę komisji, słabe wyniki akcji „R” i zupełny brak kontroli nad wymiarem podatku gruntowego i FOR-u.

WIĘCEJ CZUJNOŚCI KLASOWEJ PRZY STOSOWANIU ULG PODATKOWYCH

Na posiedzeniu plenarnym Warszawskiej Woj. R. N. w dniu 30 grudnia 1949 r., omawiając akcję oddłużania wsi, podano cały szereg przykładów, z których wynika, że nie wszystkie prezydja gminnych rad narodowych i zarządy gminne prowadziły na tym odcinku należyta politykę. W całym szeregu wypadków stosowano ulgi dla bogaczy, nie przyznając ich dla biedoty wiejskiej. Oto kilka przykładów z gromady Proboszewice Stare, Gmina Biała.

Obniżono podatek Nowakowskiemu gospodarstwu Janowi posiadającemu gospodarstwo o przychodowości 302 q, posiadającemu 4 krowy, 3 jałówki, 2 konie, 1 żrebaka, świnie i samochód ciężarowy. Przyznano ulgę w spłacie F.O.R. Turowskiemu Zygmuntowi, którego gospodarstwo daje przychód 289 q, inwentarz zaś jego to 4 konie, 1 żreback, 3 krowy, 2 jałówki, 2 cielaki, 2 maciory, 19 prosiąt, 10 warchlaków i 2 owce. Gdy na skutek polecenia placowników Wojewódzkiego Pełnomocnika Podatku Gruntowego dokonano w jego gospodarstwie zajęcia, uregulował on w tym samym dniu całą należność.

Inaczej w tej samej gromadzie byli traktowani mały i średniorolni chłopcy. Nie przyznano ulgi Bąkowi Janowi z Proboszczowic Nowych, posiadającemu gospodarstwo o przychodowości 92 q. Posiada on na utrzymaniu 6 dzieci w wieku szkolnym, inwentarz jego składa się z 1 żrebaka, 1 krowy i 2 kur, gospodarstwo zaś w ruinie. Mieszka on w szopie wraz z krową. Również nie obniżono podatku Dąbrowskiej Aleksandrze, wdowie, której gospodarstwo daje 85 q przychodowości, zabudowania gliniane walące się, zaś inwentarz to 1 krowa, 1 maciora, i 2 kury.

Na posiedzeniu Warszawskiej Woj. R. N. tego rodzaju przykładów podano więcej.

Wiadomości urzędowe

L. dz. Org. II/3/82/50

Warszawa, 6.II.1950 r.

PREZYDIA RAD NARODOWYCH

(wszystkich)

OKÓLNIK Nr 8**W SPRAWIE INSTRUKCJI RADY PAŃSTWA O ZAKRESIE I SPOSOBIE WSPÓLDZIAŁANIA NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI Z ORGANAMI KONTROLI SPOŁECZNEJ RAD NARODOWYCH, Z RADAMI ZAKŁADOWYMI I KOMISJĄ SPECJALNĄ DO WALKI Z NADUŻYCAMI I SZKODNICTWEM GOSPODARCYM.**

Kancelaria Rady Państwa podaje do wiadomości, iż Rada Państwa w dniu 1 lutego 1950 r. na zasadzie art. 26 pkt. 1 ustawy z dnia 9.III.1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. R. P. Nr 13 poz. 74) uchwaliła następującą instrukcję o zakresie i sposobie współdziałania Najwyższej Izby Kontroli z organami kontroli społecznej rad narodowych, z radami zakładowymi i Komisją Specjalną do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

I.**Zakres i sposób współdziałania Najwyższej Izby Kontroli z organami kontroli społecznej rad narodowych.**

§ 1. Współdziałanie Najwyższej Izby Kontroli z organami kontroli społecznej rad narodowych polega na:

1. koordynowaniu przez Najwyższą Izbę Kontroli działalności organów kontroli społecznej rad narodowych z działalnością organów kontroli państwowej w czasie wykonywania ich funkcji oraz w postępowaniu pokontrolnym,
2. kontrolowaniu przez Najwyższą Izbę Kontroli wykonania przez organy kontroli społecznej rad narodowych planów kontroli, w szczególności w jakim zakresie i w jaki sposób plany te zostały wykonane,
3. udzielaniu przez Najwyższą Izbę Kontroli fachowej pomocy organom kontroli społecznej rad narodowych w wykonaniu ich funkcji,
4. szkoleniu przez Najwyższą Izbę Kontroli kadr dla obsługi organów kontroli społecznej rad narodowych.

§ 2. Koordynowanie działalności organów kontroli społecznej rad narodowych z działalnością organów kontroli państwowej następuje w drodze porozumienia między prezydium właściwej Wojewódzkiej Rady Narodowej a Szefem Delegatury miejscowej Najwyższej Izby Kontroli.

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej podaje do wiadomości Szefowi Delegatury miejscowej Najwyższej Izby Kontroli okresowe plany kontroli organów kontroli społecznej rad narodowych wszystkich stopni obszaru województwa w terminach i w formie, jakie ustali Prezes Najwyższej Izby Kontroli za zgodą Rady Państwa.

§ 3. Przeprowadzenie kontroli nieobjętej okresowymi planami kontroli może nastąpić również na

wniosek Szefa Delegatury miejscowej Najwyższej Izby Kontroli po uzgodnieniu z Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej.

- § 4. Wnioski rad narodowych o przeprowadzenia przez organy kontroli państwowej kontroli w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych oraz w instytucjach, wykonujących czynności zlecone w zakresie administracji publicznej i gospodarki narodowej — kierowane są wraz z opinią prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej do Szefa Delegatury miejscowej Najwyższej Izby Kontroli, który podejmie decyzję co do możliwości przeprowadzenia kontroli.
- § 5. Przedstawiciele organów kontroli państwowej zawiadamiają prezydium właściwej rady narodowej o rozpoczęciu kontroli, z wyjątkiem kontroli doraźnych dla zbadania określonych spraw, podejmowanych z inicjatywy organów kontroli państwowej.

Prezydium rady narodowej może delegować swoich przedstawicieli do udziału w kontroli przeprowadzanej przez organy kontroli państwowej.

Przepisy niniejszego § stosuje się z zachowaniem uchwały Prezydium Krajowej Rady Narodowej z dnia 25 czerwca 1946 r. („Rada Narodowa“ Nr 26 z 1946 r.) uzupełnionej uchwałą Rady Państwa z dnia 13 kwietnia 1949 r. („Rada Narodowa“ Nr 10 z 1949 r.).

- § 6. Organy kontroli państwowej mogą delegować swych przedstawicieli do udziału w kontroli, przeprowadzanej przez organy kontroli społecznej rad narodowych.
- § 7. Szef Delegatury miejscowej Najwyższej Izby Kontroli czuwa nad wykonaniem przez organy kontroli społecznej rad narodowych (§ 1 pkt. 2) okresowych planów kontroli, a w razie stwierdzenia uchybień w wykonaniu zwraca się o ich usunięcie do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej.
- § 8. Prezydium rad narodowych powiadamiają natychmiast Szefów Delegatur miejscowych Najwyższej Izby Kontroli o ujawnionych w czasie kontroli nadużyciach i o zastosowanych w takim przypadku środkach oraz komunikują o dostrzeżonych poważniejszych niedomaganiach i brakach w funkcjonowaniu aparatu administracji publicznej i gospodarki narodowej.
- § 9. Organy kontroli państwowej mają prawo wglądu w materiały kontrolne organów kontroli społecznej rad narodowych i oceny wyników kontroli.
- § 10. Szefowie Delegatur miejscowych informują okresowo Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych o stanie i działalności organów kontroli na obszarze województwa.
- § 11. Organy kontroli państwowej udzielają fachowej pomocy organom kontroli społecznej rad narodowych przede wszystkim przez wskazywanie właściwych form i metod kontroli, udzielanie wskazówek przy przeprowadzaniu masowych kontroli, udzielanie wskazówek w zakresie pra-

widłowego wykorzystania materiałów, zebranych w czasie kontroli oraz w zakresie postępowania pokontrolnego rad narodowych.

- § 12. Szkolenie kadr dla obsługi organów kontroli społecznej rad narodowych odbywa się według planu uchwalonego przez kolegium Najwyższej Izby Kontroli i zatwierdzonego na wniosek Prezesa Najwyższej Izby Kontroli przez Radę Państwa.

II.

Zakres i sposób współdziałania Najwyższej Izby Kontroli z radami zakładowymi.

- § 13. Organy kontroli państwowej w szczególności szefowie delegatur miejscowych winni pozostawać w łączności z radami zakładowymi lub delegatami zakładów pracy i współdziałać z nimi przez:
- zapraszanie do udziału w kontroli, przeprowadzanej w zakładzie pracy.
 - informowanie rady zakładowej lub delegata o wynikach kontroli.

III.

Zakres i sposób współdziałania Najwyższej Izby Kontroli z Komisją Specjalną do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

- § 14. Najwyższa Izba Kontroli w miarę możliwości uwzględnia wnioski Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym o dokonanie określonych aktów kontroli.
- § 15. Przedstawiciele Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym mogą brać udział w kontrolach, przeprowadzanych przez organy kontroli państwowej na wniosek Komisji oraz na zaproszenie tych organów.
- § 16. Komisja Specjalna i jej delegatury powiadomiamy właściwe organy Najwyższej Izby Kontroli o dostrzeżonych niedomaganiach i brakach w funkcjonowaniu aparatu administracji publicznej i gospodarki narodowej oraz w razie potrzeby udzielają do wglądu swoje akta i materiały za zgodą Dyrektora Biura Wykonawczego Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

IV.

Przepis końcowy

- § 17. Instrukcja wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w „Monitorze Polskim“.

Prezydium rad narodowych po zapoznaniu się z treścią powyższej instrukcji zabezpieczą, by rady narodowe i komisje kontroli zapoznały się z instrukcją dla ścisłego jej przestrzegania.

Szef Kancelarii Rady Państwa
K. Mijał.

L. dz. Org. I/5, 214 50 Warszawa, dn. 7.II 1950 r.

PREZYDIA GMINNYCH RAD NARODOWYCH

OKÓLNIAK Nr 9

W SPRAWIE REGULAMINU DLA KOMISJI ZDROWIA

Kancelaria Rady Państwa podając wzór regulaminu dla komisji zdrowia przy gminnych radach narodowych,

zaleca zamieszczenie na porządku dziennym najbliższego posiedzenia plenarnego gminnej rady narodowej sprawę uchwalenia regulaminu dla komisji zdrowia w przypadku, gdy taka komisja istnieje lub zachodzi konieczność jej powołania.

W związku z wejściem w życie niniejszego okólnika, dotyczącego komisji zdrowia przy gminnych radach narodowych, tracą moc przepisy okólnika Kancelarii Rady Państwa nr 9 z dnia 21 lutego 1949 roku w sprawie powołania komisji zdrowia w tej części, która dotyczyła gminnych rad narodowych.

Szef Kancelarii Rady Państwa

K. Mijał.

REGULAMIN KOMISJI ZDROWIA PRZY GMINNEJ RADZIE NARODOWEJ

Na zasadzie art. 17 § 1 ustawy z dnia 11 września 1944 roku o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. nr 3 z 1946 roku, poz. 26), Gminna Rada Narodowa powołuje Komisję Zdrowia, działającą na podstawie niniejszego regulaminu uchwalonego na plenarnym posiedzeniu w dniu 195 r.

I. Postanowienia wstępne.

- § 1. Komisja zdrowia jest organem pomocniczym, doradczym i opiniodawczym Gminnej Rady Narodowej w zakresie zagadnień zdrowia.

II. Skład i wewnętrzna organizacja komisji.

- § 2. Komisja zdrowia składa się:

- z przewodniczącego i z zastępcy przewodniczącego wybranych przez Gminną Radę Narodową;
- z 2 do 4 członków powołanych przez Gminną Radę Narodową z grona członków Rady lub spoza Rady.

§ 3. Przewodniczący komisji zdrowia kieruje pracą komisji oraz przewodniczy na jej posiedzeniach.

W razie niemożności sprawowania funkcji przez przewodniczącego czynności jego sprawuje zastępca.

§ 4. W razie rozwiązania Gminnej Rady Narodowej komisja ulega automatycznemu rozwiązaniu.

§ 5. Gminna Rada Narodowa może zmienić całkowicie lub częściowo skład komisji zdrowia przez odwołanie dotychczasowych i powołanie nowych członków komisji.

§ 6. Członkowie komisji zdrowia są obowiązani brać udział w posiedzeniach i pracach komisji. Trzykrotna nieusprawiedliwiona nieobecność na posiedzeniach może być powodem pozbawienia mandatu członka komisji.

§ 7. Członek komisji nie może brać udziału w posiedzeniach, ani w innych pracach komisji, gdy chodzi o sprawę, w której jest zainteresowany on sam, albo jego żona, dzieci, rodzice, rodzeństwo oraz inni krewni i powinowaci (szwagrowie, teściowie itd.).

§ 8. Czynności kancelaryjne związane z działalnością komisji zdrowia (protokoły z posiedzeń i innych czynności kancelaryjnych) spełnia pracownik biura zarządu gminnego.

§ 9. Praca w komisji zdrowia jest honorowa, jednakże członkowie za faktyczny udział w posiedzeniach mogą otrzymywać diety na ogólnych zasadach ustalonych uchwałą Gminnej Rady Narodowej, zatwierdzoną przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej.

III. Zadania komisji.

§ 10. Do zadań komisji należy:

- 1) opiniowanie wniosków w sprawie rozmieszczenia zakładów społecznych służby zdrowia (szpitale, ośrodków zdrowia, przychodni, izb porodowych, aptek itp.);
- 2) pomoc dla służby zdrowia w wykonywaniu jej zadań, a w szczególności:
 - a) pomoc i współdziałanie w upowszechnieniu i udostępnieniu najszerszym rzeszom ludności wiadomości z zakresu zasad higieny życia codziennego, opieki nad zdrowiem matki i dziecka, zwalczania chorób społecznych, zakaźnych, alkoholizmu itp.,
 - b) zgłaszanie wniosków do rady narodowej dla usunięcia powstających trudności w pracy organów służby zdrowia.
- 3) kontrola zakładów społecznych służby zdrowia polegająca na badaniu:
 - a) ustalonych godzin przyjęć dla chorych z zastrzeżeniem godzin popołudniowych,
 - b) ilości badanych, chorych i obciążenia personelu służby zdrowia,
 - c) terminowości wykonania zarządzeń przełożonych i poleceń władz w sprawie prowadzenia szczepień ochronnych,
 - d) odnoszenia się personelu do interesantów i do zgłaszających się chorych,
 - e) wykonywania opieki nad chorymi pozostającymi w zakładach leczniczych oraz osobami izolowanymi w domu,
 - f) utrzymania czystości i porządku pomieszczeń i urządzeń, służących za miejsca przyjęć chorych,
 - g) kolejności udzielania świadczeń chorym oraz systemu pobierania opłat za świadczenia.
 - h) skarg i uwag umieszczonych w książkach zażaleń,
- 4) wydawanie opinii o działalności fachowych pracowników służby zdrowia w wypadkach nagłych i innych (powódź, pożar, zatrucie itp.),
- 5) opiniowanie preliminarza budżetowego gminy na cele zdrowotności publicznej oraz kontrola wykonywania uchwalonego budżetu w części dotyczącej służby zdrowia.
- 6) kontrola wykonania planu inwestycyjnego w zakresie służby zdrowia i urządzeń zmierzających do podniesienia zdrowotności publicznej,
- 7) kontrola nad stanem sanitarnym osiedli (placów, targowisk, ulic, parków, boisk, plaż, cmentarzy, budynków i ich otoczenia, mieszkań i studzien) oraz wszelkich pomieszczeń i urządzeń służących do użytku publicznego (szkół, świetlic, miejsc rozrywkowych, hoteli, zakładów fryzjerskich, kąpielisk, zakładów gastronomicznych, miejsc wyrobu i sprzedaży artykułów żywności itp.).

§ 11. Czynności swe komisja zdrowia może spełniać przez delegatów wyznaczonych przez siebie spośród członków komisji.

§ 12. Komisja zdrowia nie ma prawa wydawania zarządzeń. W razie potrzeby komisja zwraca się do Prezydium Gminnej Rady Narodowej z wnioskiem o spowodowanie właściwych zarządzeń.

VI. Urzędowanie, pisma, protokoły

§ 13. Posiedzenie komisji zdrowia przynajmniej raz na miesiąc zwołuje przewodniczący komisji z własnej inicjatywy, a ponadto na żądanie Gminnej Rady Narodowej lub jej Prezydium w terminie 3 dni od daty zgłoszenia żądania.

§ 14. Przewodniczący zawiadamia członków komisji o posiedzeniu komisji zdrowia na 7 dni przed dniem posiedzenia, a w wypadkach wyjątkowych na żądanie GRN lub Prezydium w terminie krótszym.

§ 15. Jeżeli członek komisji zdrowia nie może wziąć udziału w posiedzeniu lub innych czynnościach, obowiązany jest zawiadomić przed posiedzeniem lub zleconą czynnością, przewodniczącego komisji usprawiedliwiając swoją nieobecność.

§ 16. Do prawomocności uchwał komisji zdrowia niezbędną jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy i co najmniej połowy składu komisji.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów, decyduje głos przewodniczącego.

§ 17. Z każdego posiedzenia komisji zdrowia winien być sporządzony protokół. Protokoły i akta komisji przechowuje biuro zarządu gminnego.

V. Postanowienia końcowe.

§ 18. Zmiana regulaminu może nastąpić na podstawie uchwały Gminnej Rady Narodowej.

L. dz. F. S. III. - 5 - 200/50. Warszawa, dn. 10.II.1950

**PREZYDIA RAD NARODOWYCH
(WSZYSTKICH)**

OKÓLNIK Nr 10

**W SPRAWIE ZALICZKI NA PODATEK GRUNTOWY
ORAZ NA POCZET
WKŁADÓW OSZCZĘDNOŚCIOWYCH**

Zgodnie z rozporządzeniem Min. Adm. Publ. w porozumieniu z Min. Skarbu oraz Min. Roln. i Ref. Roln. z dnia 23 stycznia 1950 roku, w okresie do końca lutego b. r. zarządy gminne (miejskie) przeprowadzą pobór zaliczki na podatek gruntowy za rok 1950 w wysokości 65% wymiaru podatku ustalonego za rok 1949 oraz pobór wkładów oszczędnościowych w wysokości 55% rocznego wkładu oszczędnościowego ustalonego na rok 1949.

Realizacja tych zadań wymagać będzie skoordynowania współpracy wszystkich zainteresowanych czynników, a to zarówno na odcinku wymiaru jak i terminowego zakończenia poboru należności.

W związku z tym Kancelaria Rady Państwa zwraca uwagę radom narodowym na konieczność możliwie aktywnego udziału ich w tej akcji, w szczególności dopilnowania terminowego poboru należności.

Zastępca Szefa Kancelarii Rady Państwa
M. Jaroszyński

L. dz. FS. II. 1-217/50 Warszawa, dnia 13.II.1950 r.

**PREZYDIA
WOJEWÓDZKICH I POWIATOWYCH
RAD NARODOWYCH
OKÓLNIAK Nr 11
W SPRAWIE UREALNIENIA SAMORZĄDOWYCH
PLANÓW FINANSOWANIA INWESTYCJI
NA ROK 1950**

A.

Budżety inwestycyjne związków samorządowych i plany finansowania inwestycji i kapitalnych remontów przedsiębiorstw komunalnych, stanowiące część planów finansowo - gospodarczych przedsiębiorstw komunalnych na rok 1950, jedne i drugie nazywane w dalszej części okólnika planami finansowania inwestycji, są w znacznym stopniu nierealne głównie wskutek braku pokrycia dla znacznej części środków własnych.

W budżetach inwestycyjnych ogólnych na rok 1950 niedobory zostały umiejscowione w § 204 pod nazwą „nieprzewidziane dochody na cele inwestycyjne.“

W planach finansowych przedsiębiorstw komunalnych na rok 1950 niedobór środków własnych, przeznaczonych na inwestycje i kapitalne remonty, wyraża się w deficycie wykazanym we wzorach KF 4 i 11. Deficyt ten, spowodowany przeważnie uwzględnieniem w pełnej wysokości odpisów amortyzacyjnych, w wielu wypadkach nie znajduje pokrycia w budżecie zwyczajnym związku samorządowego. Wskutek niemożności pokrycia omawianych deficytów plany finansowe przedsiębiorstw nie są zrównoważone.

Równocześnie stwierdzono daleko idącą rozbieżność między budżetami inwestycyjnymi i planami finansowymi przedsiębiorstw z jednej strony, a Państwowym Planem Inwestycyjnym wraz z planami kapitalnych remontów z drugiej.

Z uwagi na niedostatek środków własnych na wykonanie planu inwestycyjnego w postaci własnych dochodów związków samorządowych, Rada Państwa postanowiła przyjąć z pomocą samorządom w urealnieniu ich planów finansowania inwestycji i udzielać dotacji z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego na uzupełnienie własnych środków na cele inwestycyjne. Jednakże z powodu ograniczonych możliwości Funduszu dotacje będą mogły być udzielane tylko w tych przypadkach, gdy innymi sposobami nie można urealnić planów finansowania inwestycji i pod warunkiem, że plan finansowania inwestycji danego związku samorządowego jest absolutnie zgodny z Państwowym Planem Inwestycyjnym.

Wobec tego Kancelaria Rady Państwa, w porozumieniu z Ministerstwem Administracji Publicznej i Państwową Komisją Planowania Gospodarczego, zarządza natychmiastowe przystąpienie do szczegółowej analizy wszystkich samorządowych planów finansowania inwestycji na rok 1950 pod kątem widzenia urealnienia i zrównoważenia ich oraz uzgodnienia w wydatkach i w dochodach z Państwowym Planem Inwestycyjnym.

Analizę wspomnianych planów przeprowadzą władze, powołane do zatwierdzania budżetów, a więc prezydya powiatowych i wojewódzkich rad narodowych przy pomocy organów wykonawczych i ich aparatu urzędniczego.

Odpowiedzialność za całą akcję na terenie poszczególnych województw ponoszą prezydya wojewódzkich

rad narodowych, które przy pomocy wydziałów wojewódzkich i urzędów wojewódzkich:

1) przeprowadzą bezpośrednio analizę planów finansowania inwestycji miast wydzielonych i powiatowych związków samorządowych,

2) równocześnie zorganizują pracę organów powiatowych nad analizą planów finansowania inwestycji miast niewydzielonych i gmin wiejskich i skontrolują przebieg tych prac w terenie oraz ich wyniki,

3) opracują ewentualne wnioski o uzupełnienie środków własnych drogą dotacji z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego wraz ze szczegółowym uzasadnieniem dla tych związków samorządowych, które nie będą mogły zrównoważyć swych planów finansowania inwestycji na rok 1950.

Przy badaniu samorządowych planów finansowania inwestycji należy stosować się do wskazówek podanych w części B niniejszego okólnika.

Prace powinny być rozpoczęte bezzwłocznie i zakończone do 15 marca 1950 r.

B.

Analiza planów finansowania inwestycji związków samorządowych na rok 1950 ma na celu:

a) uzgodnienie w wydatkach i dochodach planów finansowania inwestycji z Państwowym Planem Inwestycyjnym i planami remontów kapitalnych.

b) urealnienie i zrównoważenie planów finansowania inwestycji;

c) ustalenie deficytów, jakie mogą powstać w planach finansowania inwestycji samorządowych mimo zastosowania środków o których mowa niżej.

I. Analiza wydatków.

Celem urealnienia samorządowych planów finansowania inwestycji po stronie wydatków (nakładów) należy:

a) zbadać, czy wszystkie inwestycje samorządowe objęte Państwowym Planem Inwestycyjnym umieszczone są w planach finansowania inwestycji;

b) inwestycje samorządowe, objęte Państwowym Planem Inwestycyjnym a nie figurujące w planach finansowania inwestycji, należy wprowadzić do planów finansowania inwestycji;

c) inwestycje samorządowe zaplanowane do wykonania ze środków skarbowych, względnie nie mające pokrycia w realnych środkach własnych, nie objęte Państwowym Planem Inwestycyjnym, a figurujące w planach finansowania inwestycji, należy skreślić z planów finansowania inwestycji;

d) inwestycje samorządowe, mające całkowite pokrycie z realnych środków własnych (bez dotacji z S.F.W.), głównie z szarwarku, figurujące w planach finansowania inwestycji, a nie objęte Państwowym Planem Inwestycyjnym należy wstrzymać w wykonaniu; można będzie utrzymać je w planach finansowania inwestycji tylko wtedy, jeśli uzyska się zgodę władz centralnych na włączenie ich do Planu Państwowego, zgodnie z punktem III niniejszego okólnika;

e) wysokość nakładów finansowych, wykazanych w planach finansowania inwestycji, należy dostosować do wysokości, podanej w Państwowym Planie Inwestycyjnym. Sumy, wykazane w planach finansowania inwestycji, mogą być jedynie niższe o równowartość, przeznaczonych na wykonanie danych inwestycji efektywnie wykonanych świadczeń w naturze (szarwarku). Świadczenia w naturze, stanowiące częściowe pokrycie

nakładów, przewidzianych w Państwowym Planie Inwestycyjnym, należy wykazać w odrębnym zestawieniu i włączyć do analizy budżetu;

f) inwestycje samorządowe, pokrywające się z Państwowym Planem Inwestycyjnym, należy również poddać rewizji z punktu widzenia ich racjonalności i możliwości wylonania w roku 1950. W wyniku tej rewizji należy postawić wniosek o skreślenie z planu finansowania inwestycji i z Państwowego Planu Inwestycyjnego inwestycji wyraźnie nieracjonalnych (np. rozpoczynanie wielkich inwestycji stosunkowo małymi środkami) oraz inwestycji niemożliwych do wykonania w roku 1950 z powodu braku pokrycia materiałowego lub braku dokumentacji technicznej i niemożliwości jej uzyskania itp. Ostateczną decyzję w sprawie skreślenia inwestycji z planu wyda na podstawie wniosków dołączonych do analizy budżetów, właściwe rzeczowo Ministerstwo (inwestor centralny) w porozumieniu z Kancelarią Rady Państwa. Do czasu uzyskania wiadomości o decyzji inwestora centralnego sumy wydatków przeznaczonych na omawiany cel należy pozostawić w budżetach.

II. Analiza dochodów.

Po stronie dochodów należy:

1) Zbadać, czy umieszczone w planach finansowania inwestycji środki skarbowe na pokrycie inwestycji są realne, t. zn. czy są objęte Państwowym Planem Inwestycyjnym. Pozostałe dotacje i pożyczki, nie znajdujące pokrycia w budżetach instytucji dotujących, należy skreślić z budżetów samorządowych jako nieosiągalne.

2) Zbadać realne środki własne, pochodzące z dochodów własnych danego samorządu, pod kątem widzenia możliwości maksymalnego ich podwyższenia.

W szczególności na podwyższenie własnych dochodów na cele inwestycyjne należy przeznaczyć:

a) ujawnione przy zamknięciu rachunków nadwyżki budżetowe z roku 1949, które winny być znaczne dzięki zwiększonym wpływom podatkowym w IV kwartale 1949 roku,

b) wolne środki, pochodzące z dotacji z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego na pokrycie zaległych niedoborów za rok 1948 i lata poprzednie, jeżeli nie są potrzebne na pokrycie zaległych zobowiązań,

c) zwiększenie wpływów z podatków i opłat ponad preliminowane w budżetach, jeżeli zwiększenie takie jest realne w związku z wynikami roku 1949, ustalonymi w zamknięciach z wykonania budżetów,

d) rezerwy, wynikające z nierealności poszczególnych wydatków, przewidywanych w budżetach,

e) oszczędności w budżetach zwyczajnych związków samorządowych,

f) podniesienie udziału świadczeń w naturze w nakładach inwestycyjnych, o ile pozwala na to natura inwestycji i rodzaj inwestora, co może się przyczynić do uzyskania rezerw gotówkowych,

g) środki własne, przeznaczone w planach finansowania inwestycji na pokrycie tych nakładów, nieprzewidzianych w Państwowym Planie Inwestycyjnym, które zostały skreślone z planów finansowania inwestycji zgodnie z punktem Ic, względnie których wykonanie zostało wstrzymane zgodnie z punktem Id okólnika,

h) wysokość odpisów amortyzacyjnych przedsiębiorstw, z wyjątkiem Zarządów Nieruchomości, wima być zaplanowana w planach finansowych zgodnie z zasadami podanymi w okólniku M. A. P. nr 84, z dnia

22 sierpnia 1949 roku w sprawie umorzenia wartości majątku trwałego przedsiębiorstw komunalnych.

Jeżeli w wyniku przeprowadzenia odpisów amortyzacyjnych, rachunek wyników przedsiębiorstw wykaże niedobór, nie posiadający pokrycia w budżecie zwyczajnym związku samorządowego, wówczas należy postawić wniosek o pokrycie z dotacji S. F. W., jedynie tej części powodujących niedobór odpisów amortyzacyjnych, która jest przeznaczona na finansowanie ze środków własnych przewidzianych planem inwestycji i kapitalnych remontów danego przedsiębiorstwa.

Odpisy amortyzacyjne przedsiębiorstw stanowią własne środki nielimitowane i są przeznaczone na sfinansowanie inwestycji i kapitalnych remontów w tych przedsiębiorstwach w ramach Państwowego Planu Inwestycyjnego i planu kapitalnych remontów. Amortyzację majątku trwałego w planach finansowych Zarządów Nieruchomości na rok 1950 należy stosować tylko w wysokości, potrzebnej na sfinansowanie przewidzianych planem kapitalnych remontów w części niepokrytej dotacjami z F.G.M., o ile wynikłe z tego tytułu niedobory będą miały pokrycie w budżetach administracyjnych własnego związku samorządowego.

III. Przeznaczanie nadwyżki dochodów.

O ile po pokryciu własnymi realnymi środkami (bez dotacji S. F. W.) wszystkich nakładów, przewidzianych do pokrycia przez te środki w Państwowym Planie Inwestycyjnym pozostanie nadwyżka realnych środków własnych, wówczas dany związek samorządowy będzie mógł wystąpić o włączenie inwestycji z omawianych środków własnych do Państwowego Planu Inwestycyjnego w trybie ustalonym w zarządzeniu P. K. P. G z dnia 21 stycznia 1950 roku, a podanym do wiadomości pismem okólnym Ministerstwa Administracji Publicznej z dnia 4 lutego 1950 roku — L. dz. In. P. 590/50. Do czasu zatwierdzenia przez właściwego inwestora centralnego wniosku suma nadwyżki powinna być na ten cel zarezerwowana. Jeżeli wskutek zatwierdzenia przez właściwych inwestorów centralnych wniosku o skreślenie inwestycji z Państwowego Planu Inwestycyjnego i planów finansowania inwestycji (patrz pkt. B Ic) staną się wolne środki skarbowe lub realne środki własne wówczas:

1) środki skarbowe przeniesione zostaną przez inwestora centralnego w drodze virement na pokrycie innych inwestycji objętych planem;

2) środki własne będą mogły być włączone dodatkowo w powyższym trybie przez dany związek samorządowy do Państwowego Planu Inwestycyjnego.

IV. Pokrycie niedoborów z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego.

Specjalna dotacja z S. F. W. na uzupełnienie środków własnych na inwestycje może być zaproponowana tylko wtedy, kiedy nie ma innego sposobu urealnienia planów inwestycyjnych danego związku samorządowego i tylko w takiej wysokości, jaka po dokładnej analizie budżetów okaże się konieczna. Z uwagi na to, że suma formalnie wykazanych braków w środkach własnych jest znacznie wyższa, aniżeli możliwości S. F. W., należy projektować dotację jak najbardziej restrykcyjnie.

Wnioski o dotacje z S. F. W. na uzupełnienie środków własnych powinny być przedstawione Kancelarii Rady Państwa do dnia 31 marca 1950 roku.

Szef Kancelarii Rady Państwa
K. Mijał

Prasa o samorządzie

W całej Polsce odbywają się uroczystości z okazji 5-cio lecia oswobodzenia miast i wsi spod jarzma niemieckiego faszyzmu i uisku kapitalistycznego. Głównym punktem tych obchodów są uroczyste posiedzenia rad narodowych poświęcone przeglądowni osiągnięć pod rządami władzy ludowej.

Podsumowania takiego dokonał na uroczystym posiedzeniu MRN w Łodzi prezydent miasta Ob. Minor. W dalszym ciągu uroczystości miało się odbyć wręczenie nagrody literackiej m. Łodzi poecie Julianowi Tuwimowi. Zły stan zdrowia jednak nie pozwolił laureatowi na przyjazd do rodzinnego miasta. Ob. Dworakowski scharakteryzował twórczość Tuwima, rozwijającą się w oparciu o życie proletariatu, a następnie odczytano akt przyznający nagrodę. Trzy delegacje udały się z wieńcami do Pomnika Wdzięczności, do Radogoszcza i na Grób Nieznanego Żołnierza, by złożyć wieńce na grobach poległych wyzwolicieli Łodzi (Dziennik Łódzki Nr 20, Ekspres Ilustrowany Nr 20).

W manifestację przyjaźni ze Związkiem Radzieckim przekształciło się uroczyste posiedzenie Woj. R. N. w Bydgoszczy. Po uczeniu 1-minutową ciszą poległych bohaterów Armii Radzieckiej i Polskiej, przemówił przewodniczący Woj. R. N. — Lehmann, który nakreślił obraz osiągnięć ziemi pomorskiej od chwili wyzwolenia. Dla uczczenia 7-mej rocznicy historycznego zwycięstwa pod Stalingradem, jednogłośnie postanowiono — przemianować Stary Rynek w Bydgoszczy na Plac Bohaterów Stalingradu oraz dla upamiętnienia bohaterów zmagających w walce o wyzwolenie Bydgoszczy — wmurować w gmach Ratusza pamiątkową tablicę (Ziemia Pomorska Nr 21, Dziennik Polski Nr 23).

W 5-tą rocznicę wyzwolenia Opolszczyzny na posiedzeniu PRN w Opolu starosta powiatowy złożył na zakończenie swego sprawozdawczego referatu podziękowanie wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do podniesienia gospodarki powiatu z ruin i do wykonania planu 3-letniego. Wniosek o objęcie przez PRN patronatu i opieki nad grobami poległych żołnierzy radzieckich, znajdującymi się w obrębie powiatu — został przyjęty przez aklamację. (Dziennik Zachodni Nr 27).

W związku z oswobodzeniem Chorzowa zamieszcza Trybuna Robotnicza Nr 28 artykuł przewodniczącego M. R. N. ob. Chwostka o 5 latach działalności MRN, który daje krótki przegląd prac komisji MRN: Fin. Budżetowej, Kontroli Społecznej, Zdrowia i Oświatowej.

Również i samorząd powiatu toruńskiego składa krótkie sprawozdanie ze swych 5-letnich doświadczeń na łamach Gazety Toruńskiej Nr 27, podkreślając szczególnie osiągnięcia w ramach akcji poprawy komunalnych warunków bytu klasy robotniczej.

Przewodniczący MRN w Pabianicach ob. Dąbrowski otwierając uroczyste posiedzenie Rady powiedział m. in. „Przed 5-ciomą laty przed naszym miastem otworzyły się nowe horyzonty rozwoju. Pabianice znów tętnią pracą tysięcy wrzescion, tysięcy krosion. Nie za amerykańskie dolary, lecz własną pracą usunęliśmy zniszczenia wojenne, odrabiamy braki i zaniedbania“. Po jednogłośnie przyjętym dla uczczenia bohaterów wojsk polskich i radzieckich delegacje udały się na miejscowy cmentarz z wieńcami. (Głos Pabianic Nr. 22). Na posiedzeniu Miejskiej i Gminnej Rady Narodowej w Sołcu Kujawskim, prócz radnych byli obecni racjonalizatorzy i przodownicy pracy. (Ziemia Pomorska Nr. 25).

Uroczyste posiedzenie Miejskiej i Powiatowej Rady Narodowej w Gałęznie transmitowane było przez miejscowy radiowęzeł. Przemówienie ppłk. Curzytka, oficera sławnej Dywizji Kościuszkowskiej przerywane było burzliwymi oklaskami. W imieniu szeregu gmin odczytano powzięte przez nie uchwały dla uczczenia rocznicy wyzwolenia powiatu. M. in. gmina Powiedz dostarczy w br. bezpłatnie 200 m. kub. kamienia dla budowy szosy, gmina Kiszko uchwaliła utworzyć we wszystkich swoich gromadach w okresie realizacji planu 6-letniego spółdzielnie produkcyjne, a gmina Kłędzko zadeklarowała 1000 roboczodniówek dla wykonania w roku bież. prac elektryfikacyjnych. (Gazeta Gnieźnieńska Nr 24).

W 5 rocznicę wyzwolenia Kujaw odbyły się w Inowrocławiu otwarte posiedzenia Miejskiej i Powiatowej Rady Narodowej, w czasie których przewodniczący Rad złożyli sprawozdania za 5-lecie działalności. (Ziemia Kujawska Nr 23).

W Krakowie w sali Teatru Im. J. Słowackiego radni oraz przedstawiciele całego społeczeństwa krakowskiego obchodzili uroczystie 5-tą rocznicę wyzwolenia miasta i ziemi krakowskiej spod jarzma hitleryzmu. Głównym punktem porządku obrad wspólnego posiedzenia Woj. R. N. i MRN było okolicznościowe przemówienie Przewodniczącego Woj. RN, Ob. Grocholskiego, który powiedział m. in.: „W trudnym i bohaterskim tym pochodzie żołnierz radziecki i polski walczył nie tylko z przeciwnikiem ubranym w inny mundur, walczył z ustrojem i moralnością innego świata. Walczył o sens człowieczeństwa, o utrzymanie zdobyczy Wielkiej Rewolucji, o społeczne i polityczne wyzwolenie innych narodów“. (Dziennik Polski Nr 19).

W uroczystym posiedzeniu PRN w Radomsku brali udział przedstawiciele wszystkich gminnych rad narodowych, partii politycznych, delegacje ze szkół i fabryk miasta. (Głos Radomski Nr 22).

Przy licznych udziałach przodowników pracy, przedstawicieli władz i społeczeństwa odbyło się w pięknie udekorowanej sali fabryki „Warta“ w Częstochowie uroczyste posiedzenie MRN. Po przemówieniach — przewodniczący MRN podał do wiadomości uchwałę w sprawie nazwania placu przed gmachem Głównego Urzędu Pocztowego Placem Im. Bohaterów Stalingradu. Po zakończeniu posiedzenia odbyła się w sali „Warty“ wielka zabawa ludowa. Podobne zabawy poprzedzone często przedstawieniami lub wieczornicami literackimi odbyły się również w szeregu innych zakładów przemysłowych. (Dziennik Zachodni Nr 19).

Dla uczczenia 5 rocznicy oswobodzenia Warszawy odbyło się w Rzeszowie w sali teatralnej nadzwyczajne posiedzenie plenarne połączonych Woj. RN, MRN i PRN. Wojewoda rzeszowski wygłosił referat historyczny a wybrane delegacje złożyły wieńce na cmentarzu w Wilkowyji. Pobitnym i Zwieńczycy (Dziennik Polski Nr 18).

Nr 7 — 8 z lipca — sierpnia 1949 r. Gazety Administracji przynosi artykuł E. Czarneckiego „Zasady rządzenia państwem socjalistycznym“. W oparciu o prace uczonych radzieckich autor omawia szczegółowo zasady udziału mas w rządzeniu państwem, centralizm demokratyczny, zasadę planowości w radzieckim zarządzie państwowym, socjalistyczną praworządność, kierownictwo Partii Komunistycznej w rządzeniu państwem. W pracy swej m. in. podkreśla, że państwowy aparat socjalistyczny jest ściśle zespolony z szerokimi masami robotniczo-chłopskimi i inteligencją pracującą i urzeczywistnia interesy tych mas.

Henryk Zelenki w artykule „Nabywanie i przekazywanie nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych“ — omawia zasadnicze tezy ustawy z 3 stycznia 1946 r. o przejmowaniu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, dekretu z 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych, jak również rozporządzenie Rady Ministrów z 2 sierpnia 1949 r. dotyczące tej kwestii.

„O reformę podatku od lokali“ — Jerzy Mizerski i Aleksander Zawadzki — to następna praca, znajdująca się w tym numerze. Jest to artykuł dyskusyjny, analizujący strukturę obecną podatku lokalowego oraz wskazujący na konieczność zasadniczej przebudowy tego podatku pod kątem poddania rewizji podstawy opodatkowania, stawek podatkowych oraz poboru. Autorzy podają konkretne propozycje sposobu nowelizacji obowiązujących zasad.

Ludwik Bar, w pracy „Umowa w gospodarce socjalistycznej“ m. in. na tle doświadczeń radzieckiej praktyki, artykułów Paszestnika i Krasnopolskiego zamieszczonych w piśmie Sowietsoje Gosudarstwo i Prawo (1948 r.), wypowiedzi Mołotowa i uchwał Rady Ministrów ZSRR podkreśla, że umowy gospodarce mają szczególnie ważne znaczenie w warunkach ogólnonarodowej walki o terminowe wykonanie powojennego planu odbudowy i rozwoju gospodarki narodowej, o wzmocnienie dyscypliny planowej,

o ulepszenie jakości produkcji, o dalsze utrwalenie rozrachunku gospodarczego.

Jan Kościółek w artykule „Komisje projektów usprawnienia administracji publicznej“, rozwijając tezy okólnika Prezesa Rady Ministrów z 23 sierpnia 1949 r. w sprawie komisji projektów usprawnienia administracji publicznej, wyjaśnia niektóre kwestie związane z pracami racjonalizatorskimi, a więc formę projektu, funkcjonowanie komisji, odrzucanie projektów, uznanie i nagrody pieniężne.

Zbliżony do tego temat porusza Kazimierz Sznuć w artykule „Współzawodnictwo pracy w biurach — doświadczenia i wnioski“. Praca ta przedstawia wyniki zastosowa-

nia współzawodnictwa pracy w biurze Wydziału Opieki Społecznej Zarządu Miejskiego w Łodzi, gdzie jest prowadzone eksperymentalne współzawodnictwo międzyoddziałowe. Autor podaje wytyczne akcji, omawia nadzór i sposób oceny wyników oraz przytacza instrukcje dla współzawodnictwa w biurach.

Część artykułową numeru kończy praca A. Kapulki, „O skuteczniejszą kontrolę wykonania planów oszczędnościowych“ są to konkretne przykłady dotyczące realizacji zasady oszczędności na terenie woj. wrocławskiego, uzupełnione wnioskami autora.

Przegląd ustawodawstwa

W styczniu br. w Dzienniku Ustaw R.P. oraz w Monitorze Polskim zostały ogłoszone następujące rozporządzenia i zarządzenia, które mogą mieć znaczenie dla działalności rad narodowych i organów wykonawczych samorządu terytorialnego.

Dziennik Ustaw R.P. Nr 1 z 13 stycznia 1950 r. zawiera:

— rozporządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z 12 grudnia 1949 r. w sprawie zmiany listy rzemiosł (poz. 2),

— rozporządzenie Ministra Skarbu z 4 stycznia 1950 r. w sprawie obniżenia skal podatkowych w podatku od wynagrodzeń (poz. 3),

Dziennik Ustaw R.P. Nr 2 z 27 stycznia 1950 r. zawiera m. in. rozporządzenia:

— Ministra Handlu Wewnętrznego z 29 grudnia 1949 r. w sprawie odstępowania przy przemiale gospodarczym niektórych rodzajów zboża na rzecz Państwa (poz. 8)

— Ministra Administracji Publicznej z 23 stycznia 1950 r. w sprawie obowiązku uiszczenia zaliczki na podatek gruntowy za rok 1950 r. (poz. 17),

— Ministra Skarbu z 23 stycznia 1950 r. w sprawie terminu płacenia wkładów oszczędnościowych przez uczestników Funduszu (poz. 18),

W Monitorze Polskim zostały ogłoszone następujące uchwały, zarządzenia i instrukcje:

— uchwała Rady Ministrów z 31 grudnia 1949 r. w sprawie państwowego planu stypendialnego na okres od 1 stycznia 1950 r. do 31 lipca 1950 r. (Nr A-4, poz. 37),

— uchwała Rady Ministrów z 31 grudnia 1949 r. w sprawie państwowych stypendiów dla młodzieży szkół wyższych (Nr A-4, poz. 38),

— zarządzenie Ministra Skarbu z 5 stycznia 1950 r. w sprawie zwolnienia niektórych kategorii wynagrodzeń od podatku od wynagrodzeń (Nr A-4, poz. 43),

— zarządzenie Ministra Administracji Publicznej z 15 grudnia 1949 r. o przywróceniu i ustaleniu nazw miejscowości (Nr A-8, poz. 76),

— uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z 21 czerwca 1949 r. w sprawie wysokości opłat za lokale mieszkalne i wysokości czynszów za lokale użytkowe w domach Zakładu Osiedli Robotniczych (Nr A-10, poz. 95),

— zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z 19 stycznia 1950 r. w sprawie ustalenia cen przy udzielaniu zamówień osobom nie wymienionym w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z 19 lutego 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Nr A-11, poz. 113),

OBOWIĄZEK UISZCZANIA ZALICZKI NA PODATEK GRUNTOWY ZA ROK 1950.

Rozporządzenie Ministra Administracji Publicznej z dnia 23 stycznia 1950 roku w następujący sposób określiło sposób wykonania obowiązku uiszczenia za-

liczki na podatek gruntowy za rok 1950 (Dz. U. R. P. nr 2, poz. 17).

Podatnicy podatku gruntowego powinni bez wzwania władzy podatkowej w terminie do 28 lutego 1950 r. wpłacić na poczet podatku gruntowego za rok 1950 zaliczkę w wysokości 65% wymiaru podatku ustalonego za rok 1949.

Przy ustaleniu kwoty zaliczki nie potrąca się żadnych ulg i zmniejszeń, poza ulgami przewidzianymi dla podatników z tytułu utrzymywania dzieci, w ilości określonej w przepisach o podatku gruntowym.

O ile nakaz płatniczy na wpłacenie pierwszej raty podatku gruntowego za rok 1950 r. będzie określał większą kwotę należności niż wpłacona zaliczka — należy różnicę wpłacić w terminie miesiąca od dnia doręczenia nakazu.

NOWA ORGANIZACJA PRZYJMOWANIA PRENUMERATY I KOLPORTAŻU CZASOPISM I WYDAWNICTW

Istniejący dotychczas w dziedzinie przyjmowania prenumeraty na czasopisma i wydawnictwa oraz ich kolportażu stan rzeczy powodował wielkie marnotrawstwo zarówno pracy, jak i środków materialnych. Ustawa z dnia 20 grudnia 1949 r. o prenumeracie i kolportażu czasopism i wydawnictw (Dz. U. R. P. nr 63, poz. 497) upoważnia Prezesa Rady Ministrów i Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego do nadania wybranemu względnie nowoutworzonemu przedsiębiorstwu państwowemu prawa wyłączności w zakresie przyjmowania prenumeraty oraz kolportażu zarówno krajowych, jak i zagranicznych dzienników, czasopism i innych wydawnictw. Przedsiębiorstwo to będzie miało prawo wyłącznego korzystania z usług „Polskiej Poczty, Telegrafu i Telefonu“.

O OBOWIĄZKU ODSZCZEPYWANIA PRZY PRZEMIALE GOSPODARCZYM NIEKTÓRYCH RODZAJÓW ZBOŻA NA RZECZ PAŃSTWA

Rozporządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 29 grudnia 1949 roku (Dz. U. R. P. z r. 1950 nr 2, poz. 8), wprowadziło obowiązek odstępowania niektórych rodzajów zboża na rzecz Państwa przy przemiale gospodarczym.

Obowiązek ten obejmuje producentów rolnych oraz pracowników, którzy otrzymują zboże z tytułu wynagrodzenia za pracę. Wymienione osoby, o ile oddają

zboże do przemiału, bądź do wymiany na przetwory zbożowe do młynów, kaszarni, samodzielnych śrutowników lub punktów wymiany przetworów zbożowych, powinny odstąpić na rzecz Państwa następujące rodzaje i ilości zboża: 1) przy oddawaniu pszenicy — 20%, 2) jęczmienia — 15%, 3) owsa — 10%, 4) mieszanek kłosowych i kłosowo-strączkowych — 10% — ogólnych ilości oddanych do przemiału.

Osoby prowadzące młyny, kaszarnie i punkty wymiany przetworów zbożowych winny przyjąć odstąpione zboże, zmagazynować je, zapłacić za nie według cen obowiązujących oraz prowadzić odpowiednią ewidencję.

Osoby przyjmujące odstąpione zboże powinny je zgłaszać 11-go, 21-go i ostatniego dnia każdego miesiąca ekspozyturom powiatowym przedsiębiorstwa państwowo-spółdzielczego: „Polskie Zakłady Zbożowe“. To przedsiębiorstwo wyznaczy czas i miejsce dostarczenia odstąpionego zboża oraz zapłaci za nie i za koszt transportu według stawek ustalonych przez Ministra Handlu Wewnętrznego.

Redakcja rozmawia z Czytelnikami

„Rada Narodowa“ posiada piękną tradycję okupacyjną — w czasie konspiracji wydano 13 numerów, omówionych szczegółowo w numerze 1/2 z 1949 roku. Obecnie rozpoczęła szósty rok swego istnienia, wychodząc nieprzerwanie, początkowo jako dwutygodnik, w 1947 roku — jako 16-stronicowy tygodnik, obecnie stała się dwutygodnikiem o zwiększonej objętości (24 — 32 strony), o kartonowej okładce.

Prócz wyglądu zewnętrznego zmieniał się i treściowy układ pisma; w latach 1944 — 45 pismo miało na celu wykazanie wspólnej więzi między powstającymi radami terenowymi, popularyzowanie organizacji i zakresu działania tych nowych, ważnych ustrojowych organów, jakimi były rady narodowe. W latach następnych należało uwzględnić przede wszystkim bieżące potrzeby rad narodowych, ich konkretne zadania i sposoby wykonania tych zadań. Wprowadzono więc pewne działy tematyczne, jak „Zręby ustroju“, „Z życia samorządu“, „Z doświadczeń działacza terenowego“ itd.

Wzrastająca rola i zakres kompetencji rad narodowych ugruntowywał z roku na rok potrzebę pisma instruującego dla działaczy rad narodowych i to dla działaczy wszystkich szczebli organizacyjnych, ze specjalnym uwzględnieniem najliczniejszej grupy na szczeblu gminnym.

Do Redakcji napływały sporadycznie listy czytelników, donoszące o pochyłości poszczególnych artykułów, o potrzebie omówienia pewnych zagadnień i o konieczności wyjaśnienia pewnych spraw.

Pragnąc uzyskać więcej wypowiedzi na ten temat — Redakcja zorganizowała na kursie inspektorów powiatowych, odbywającym się w Kancelarii Rady Państwa, ankietę, dotyczącą dwutygodnika „Rada Narodowa“. Ankietę tę wypełniło 48 inspektorów.

Podkreślają oni zgodnie potrzebę i przydatność pisma tego typu. „Pismo winno być — ze względu na nową formę władzy rad — swojego rodzaju encyklopedią“ — wypowiada się jeden z uczestników ankiety. „Należałoby określić, jakie stanowisko zajmuje dany radny czy

OBOWIĄZEK WPLACANIA WKŁADÓW OSZCZĘDNOŚCIOWYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW FUNDUSZU B — ROLNICTWA SFO

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 23 stycznia 1950 roku wprowadziło następujący obowiązek odnośnie wplacania wkładów oszczędnościowych przez uczestników funduszu B — rolnictwa SFO.

Podatnicy podatku gruntowego podlegający obowiązkowi społecznego oszczędzania, powinni w terminie do dnia 28 lutego 1950 roku bez wezwania władzy podatkowej uiszczyć na poczet rocznego wkładu oszczędnościowego na 1950 rok, kwotą stanowiącą 55% rocznego wkładu oszczędnościowego ustalonego na rok 1949.

Wymienione wpłaty będą podlegały potrąceniu w całości z pierwszej raty rocznych wkładów oszczędnościowych, jakie zostaną ustalone na rok 1950.

działacz w życiu społecznym. Nie jeden wie, że należy do „parlamentu“ na terenie swojej gminy, lecz nie wie, co należy do jego kompetencji, jako radnego“. „Winno on wskazywać wyraźnie na znaczenie rad narodowych, gdyż na moim terenie radni absolutnie nie zdają sobie sprawy z ważności i odpowiedzialności radnego przed społeczeństwem“ — stwierdzają inni. Tak więc potrzeba artykułów ustrojowo - organizacyjnych jest uzasadniona.

Wiele głosów w ankiecie domagało się konkretnych wzorów i regulaminów dla prac poszczególnych komisji. Postulat ten spełniono, wydając w końcu 1949 roku broszurę „Regulamin obrad gminnej rady narodowej“ oraz broszurę nr 1 z „Biblioteczki działacza rad narodowych“ p. t. „Przygotowanie posiedzenia oraz prowadzenie obrad gminnej rady narodowej“. Prócz tego, w ostatnich numerach ub. r. wydrukowano regulamin komisji rolnej i drogowej; akcja ta będzie kontynuowana i w bieżącym roku — już w tym numerze zamieszczamy regulamin komisji zdrowia.

Na pytanie, co dotychczas przez czytelników było najwięcej czytane — 30 głosów padło na dział „Porady prawne“, 13 osób interesują prace innych rad, 6 — akcje specjalne, jak szarwark, akcja pomocy sąsiedzkiej. W sprawie artykułów „zbędnych“ nie było jednolitości w wypowiedziach; jedni uczestnicy wypowiedzieli się za skasowaniem artykułów politycznych, dotyczących wypadków ogólnokrajowych, inni byli za rozbudowaniem tego działu. Jedni uważali za konieczne obszerniejsze jeszcze podawanie konkretnych faktów z życia innych rad, inni proponowali zniesienie działu „Prasa o samorządzie“, zapominając, że jest to również — w innej formie podany — przegląd działalności i osiągnięć rad terenowych.

Ponieważ ankietę wypełniali inspektorzy, podnoszą oni w wielu wypowiedziach potrzebę specjalnego działu „Co inspektor winien wiedzieć“ lub „Z doświadczeń inspektora“ — przy czym większość z nich zadeklarowała swoją współpracę. Każdy inspektor jest równocześnie działaczem terenowych rad narodowych, to też artykuły

tego rodzaju zamieszczaliśmy dotąd dotąd w dziale „Z doświadczeń działacza terenowego“. Praktyka jednak wykazała, że piszą raczej inspektorzy Woj. R. N. i to niezbyt często. Dział ten winien być równie obszerny, jak dział artykułów zasadniczych, pisanych przez pracowników władz centralnych. Jest to pierwsza i najważniejsza trcska Komitetu Redakcyjnego w 1950 roku. Dział ten winien być odbiciem życia terenu; dziś — po pięcioletnim doświadczeniu, po przeprowadzonej reorganizacji — rady narodowe mają ciekawe spostrzeżenia i osiągnięcia, oryginalne metody pracy i skuteczne sposoby powiązania z masami. „Rada Narodowa“ rejestruje te sprawy tylko od wypadku do wypadku, nie dopomagając w ten sposób do rozszerzania się racjonalizatorskich pomysłów. Do Redakcji napływa stale korespondencja z terenu. Ale są to spostrzeżenia inspektorów, lub działaczy (np. członków prezydium, komisji kontroli, komisji drogowej itp.), podsumowujące pewne obserwacje i prace, najczęściej są to kopie protokołów z posiedzeń, odpisy rezolucji — nie zawierające nic p r z y k ł a d o w e g o. Pismo nasze nie powinno zejść do roli rejestratora takich, czy innych faktów. właściwe jego zadanie polega na i n s t r u o w a n i u, pouczeniu przez podawanie osiągnięć wzorowych, godnych naśladowania, lub błędów, które też mogą pouczać o właściwym stylu pracy. Dlatego tak mało notatek z nadsyłanych materiałów można było wydrukować. Wpływa to może na pewne zniechęcenie do pisania w terenie, a przecież nie idzie tu o styl, o sposób pisania, tylko o wartość nadsyłanej wiadomości dla innych rad w terenie.

Jeżeli chodzi o sposób pisania — uczestnicy ankiety twierdzą, że teren onieśmiela „prawniczy język“ i artykuły „pisane zbyt nieprzystępnie“ przez członków władz centralnych. I tego stara się Komitet Redakcyjny unikać. Każdy artykuł w „Radzie Narodowej“ winien być zrozumiały dla radnego gminnego — oto wymaganie, jakie Komitet stawia autorom. Redakcja ze swej strony stara się wyrazi obce zastąpić polskimi równoznacznikami i usuwać niejasności stylu.

Wagę wiadomości z terenu doceniają wszyscy uczestnicy ankiety. Na pytanie, kto powinien przede wszystkim pisać do naszego pisma — 19 głosów padło na inspektorów rad narodowych, 12 — doświadczonych działaczy terenowych, 9 odpowiedzi brzmiało: „ci, którzy się bezpośrednio stykają z radami“, 6 uczestników chciałoby w roli autorów widzieć członków prezydium rady, 5 — korespondentów (jakich?), 6 — działaczy społecznych, a więc wszyscy są zgodni, że należałoby poszerzyć grono autorów o reprezentantów ogniw terenowych.

Jedno z pytań ankiety dotyczyło formatu pisma: 29 głosów wypowiedziało się za obecnym formatem, 5 osób wolałoby otrzymywać „Radę Narodową“ w formie książki lub broszurki. Jeden głos padł za formatem „Trybuny Ludu“, jeden popiera dotychczasowy format, ale o większej ilości stron tekstu. 5 inspektorów uważa, że sztywne okładki utrudniają oprawę rocznika — gdy tymczasem właśnie dlatego nie drukuje się żadnego tekstu na okładkach, aby je można było przy oprawianiu odrzucić, zachowując numer niezniszczony. Jedna z wypowiedzi podkreśla wartość i siłę przyciągającą ilustracji — zwłaszcza dla radnego gminnego.

W pewnych odstępach czasu Redakcja będzie się porozumiewała z Czytelnikami na łamach „Rady Narodowej“. Dlatego wszystkie uwagi, wypowiedzi i życzenia z terenu będą dla nas bardzo cenne. W celu powiązania Czytelników z bieżącymi pracami Redakcji i stworzenia większych możliwości drukowania ich artykułów, będziemy podawali do wiadomości proponowaną przez nas treść przyszłych numerów. Obecnie podajemy tematykę 2 marcowych numerów. I tak: nr 5 (1 marca b. r.) zamierzamy poświęcić dwu głównym tematom: pierwszy narzuca nam organizowany w świecie i kraju Międzynarodowy Dzień Kobiet i dlatego omówimy rolę kobiety — działaczki społecznej; drugi wynika z kalendarza prac radnego — jest nim zagadnienie szarwarku. W tej dziedzinie działaczom terenowym nie trudno będzie nawiązać do własnych prac, jak — kontrola wymiaru szarwarku na rok 1950, lub przystąpienie do wykonania planu melioracji.

Nr 6 (15 marca) zamierzamy głównie poświęcić zagadnieniom kontroli, a częściowo pracom komisji zdrowia. Jeśli chodzi o kontrolę pożądaną byłyby z terenu artykuły na tematy:

- Dlaczego zostałem inspektorem?
- Moje udane kontrole.
- Czego nauczyły mnie dotychczasowe kontrole rad?
- Pomagam redakcji „Rady Narodowej“, aby jak najlepiej wypełniała swe zadania.

Nie wyklucza to i innych tematów. Każdy drukowany artykuł z terenu to rozmowa z kilkudziesięcioma tysiącami działaczy, rozmowa wzmacniająca poczucie łączności, rozmowa pouczająca.

„Rada Narodowa“ ma swoich stałych czytelników i sympatyków. Lepszy kontakt z nimi pozwoli stworzyć w przyszłości sieć korespondentów, a tym samym zbliżyć pismo do trosk i potrzeb terenu.

Adres Redakcji: Aleje Ujazdowskie Nr 3. Kancelaria Rady Państwa tel 89000-005 Red. — 131, Sekr. — 263.

Redaguje Komitet. Przyjmowanie interesantów codziennie od 12 — 14.

Prenumerata 1 egz kwartalnie 220 zł

Konto PKO I-6800

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wyd.-Ośw. „Czytelnik“, Warszawa, Wiejska 12 a.

Wydawca: Spółdzielnia Wyd.-Oświat „Czytelnik“ Drukarnia Nr 2 Spółdz. Wyd.-Ośw. „Czytelnik“, Marszałkowska 3/5 B-100578

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Anopolu zapytuje:

1) Czy grunt należący do Powiatowego Zarządu Drogowego, a stanowiący nieużytki i lotne piaski podlega podatkowi gruntowemu względnie od kopalń, jeżeli na tej przestrzeni prowadzona jest eksploatacja kamieniołomów na potrzeby dróg gminnych, powiatowych i państwowych oraz na odsprzedaż dla innych powiatów.

2) To samo dotyczy Kopalni Fosforytów, która zajmuje 100 ha gruntów.

Odpowiedź:

ad. 1) Użytki posiadane przez Powiatowy Zarząd Drogowy, na których prowadzona jest eksploatacja kamienia podlegają tylko podatkowi gruntowemu. Grunty te na podstawie art. 7 ust. 9 dekretu o podatkach komunalnych nie podlegają podatkowi od kopalń.

Podatek należy wymierzyć posiadaczowi gruntów w rozumieniu art. 5 ust. 2 dekr. o podatk. kom., obliczając podstawę opodatkowania zgodnie z przepisami art. 7 ust. 10 powołanego dekretu oraz § 9 rozporządzenia M. A. P. z dnia 20.VI.1947 r. w sprawie wykonania dekretu z dnia 20.III.1946 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 258).

ad. 2) Kopalnia Fosforytów podlega podatkowi gruntowemu od całego obszaru posiadanych gruntów na ogólnych zasadach ustalonych w dekreście o podatk. komunal. w zależności od przychodowości gruntów (gospodarstwa rolnego), pod którymi jest urządzona kopalnia względnie od przychodowości gruntów zajętych przez kopalnię na powierzchni, a ustalonej dla nich na podstawie art. 7 dekr. o podatk. komunal.

Niezależnie od tego, jeżeli wydobywanie fosforytów prowadzone jest w sposób określony w art. 75 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29.XI.1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 654 i zmiany następne), a więc jest kopalnią, podlega podatkowi od kopalń na podstawie art. 33 dekretu o podatk. kom.

Uzasadnienie:

ad. 1. W myśl art. 7 ust. 9 dekretu z dn. 20 marca 1946 r. o podatku komunal. (Dz. U. R. P. Nr 40 poz. 198)

wydobywanie kamienia uważa się za pożytek z działu specjalnego, którego nadwyżkę w przychodach ustala władza wymiarowa na podstawie wiarogodnych rejestrów podatkowych lub w braku tych na podstawie norm szacunkowych określonych w rozporządzeniu M. A. P., o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt. 5, a w braku takich norm po wysłuchaniu opinii biegłych.

Uprzednio powiatowa komisja podatku gruntowego określa za pomocą norm (art. 8) kiedy działy specjalne nie przekraczają rozmiarów normalnie przyjętych w gospodarstwie rolnym (ust. 4).

Z tych względów od wydobywania kamienia nie należy wyłączać podatku od kopalń, ponieważ ten rodzaj przychodowości z gruntów zostaje dodatkowo opodatkowany przy zwiększonej podstawie opodatkowania w myśl przepisów wymienionych na wstępie.

ad. 2) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. nr 85, poz. 654 i zmiany następne) w art. 1 pkt. 1c przewiduje, że minerały fosforowe, zdatne do przeróbki nawozów sztucznych znajdujące się w swych naturalnych złożach nie są związane z prawem własności gruntu i podlegają woli górniczej.

Wydobywanie tych fosforytów odpowiada pojęciu kopalni, a więc i zgodnie z art. 33 dekr. o podatk. kom. w danym przypadku istnieje uprawnienie do poboru podatku od kopalń.

W myśl § 92 rozporządzenia Ministra Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych z dnia 20 czerwca 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 258) do poboru podatku od kopalń są uprawnione zarówno te związki samorządowe, na których terenie wydobywa się minerały, jak i te, na których terenie znajduje się miejsce zamieszkania robotników tych kopalni.

H. Malinowska

Zarząd gminny Wrzosowa zapytuje, czy gmina jest obowiązana wypłacać sołtysom posiadającym gospodarstwa rolne powyżej 2 ha zasiłki rodzinne?

Odpowiedź:

Gmina jest obowiązana wypłacać zasiłki rodzinne wszystkim sołtysom nie pobierającym tego zasiłku z tytułu innej pracy.

Uzasadnienie.

Sprawę zasiłków rodzinnych reguluje dekret z dnia 28 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U. R. P. Nr 66 poz. 414), który stanowi, że z Funduszu Zasiłków Rodzinnych wypłaca się zasiłki osobom podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby i na członków rodziny zapisanych do świadczeń z tego ubezpieczenia na podstawie art. 111 i 112 ust. 1 i 2 z dnia 28 marca 1933 roku o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396). Wobec tego, że w myśl wyjaśnień zawartych w okólniku Ministra Administracji Publicznej Nr 76 z dnia 14 września 1948 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego i rodzinnego płatnych członków organów związków samorządu terytorialnego, pochodzących z wyboru (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Administracji Publicznej Nr. 31 poz. 254) wszyscy sołtysi podlegają ubezpieczeniu według ogólnych zasad w zakresie ubezpieczeń a) na wypadek choroby, b) od wypadku w zatrudnieniu i chorób zawodowych, a więc wszyscy sołtysi, niezależnie od wielkości posiadanych gospodarstw uprawnieni są do pobierania zasiłków rodzinnych, na uprawnionych członków swych rodzin. Dokonane wypłaty zwracane są gminie przez Ubezpieczalnię Społeczną.

J. Kowalski

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Tucholi zapytuje czy kierownikowi biura przydziałnego Powiatowej Rady Narodowej względnie innym pracownikom za protokołowanie posiedzeń Prezydium względnie plenarnych, poza godzinami urzędowymi należy się wynagrodzenie i w jakiej wysokości.

Odpowiedź:

Według obecnie obowiązujących przepisów pracownikom biura przydziałnego powiatowej rady narodowej wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych się nie należy. Pracownikom tym zatrudnionym wyjątkowo w godzinach nadliczbowych mogą być przyznawane nagrody pieniężne z funduszów „Akcji Socjalnej“.

Uzasadnienie:

Ustawa z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych i samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin wiejskich i miejskich (Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 39) przewiduje w art. 12 ust. 3, że Rada Ministrów określi w drodze uchwały zasady wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, w przypadkach uzasadnionych specjalnymi warunkami służby.

Wobec tego, że uchwała taka odnośnie pracowników biur przydziałnych rad narodowych nie została przez Radę Ministrów dotychczas powzięta, obowiązują w tej sprawie wytyczne zawarte w okólniku Ministra Administracji Publicznej Nr. 102 z dnia 20 grudnia 1948 r. w sprawie zasad uposażenia i stanu zatrudnienia w związkach samorządu terytorialnego (Dziennik Urzędowy Ministra Administracji Publicznej r. 1948 Nr. 48). Okólnik ten wyjaśnia, że praca w związkach samorządowych powinna być tak zorganizowana, aby zatrudnienie pracowników w godzinach nadliczbowych miało miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych. Pracownikom biura przydziałnego powiatowej rady narodowej zatrudnionym wyjątkowo w godzinach nadliczbowych mogą być przyznane nagrody pieniężne na ogólnych zasadach tylko z funduszu nagród w ramach funduszy akcji socjalnej, z którego to funduszu jak wiadomo 20 proc. przeznaczają się na fundusz nagród. Fundusz ten pozostaje do dyspozycji przewodniczącego organu wykonawczego w odniesieniu do pracowników samorządowych biur organów wykonawczych i do dyspozycji przewodniczącego rady narodowej w odniesieniu do pracowników biura przydziałnego rady narodowej. Jedynie z tego funduszu i w ramach tego funduszu mogą być przyznawane nagrody na zasadach ustalonych do ich wypłacenia.

St. Ślubowski

Wydział Powiatowy w Kamiennie Górze zapytuje czy Wydział Powiatowy obowiązany jest reprezentować gminę przed sądami powszechnymi w sprawach cywilnych.

Odpowiedź:

Wydział Powiatowy nie jest zobowiązany do reprezentowania gmin wiejskich przed sądami, gdyż

gminy te mają osobowość prawną i mogą występować same. Nie istnieją bowiem przepisy które by uprawniały Wydział Powiatowy do występowania w imieniu gmin, zaś stosownie do przepisów art. 84 i 85 Kodeksu Postępowania Cywilnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. poz. 934) z późniejszymi zmianami, „strony i ich zastępcy ustawowi mogą działać przed sądem albo osobiście albo przez pełnomocników. Pełnomocnikami mogą być adwokaci, a spośród nieadwokatów tylko współuczestnicy sporu oraz osoby sprawujące zarząd majątku lub interesów stron, wreszcie ich rodzice, małżonek, rodzeństwo i ubodzieci“.

J. Kowalski

Zarząd Miejski w Wieluniu zapytuje, co stanowi podstawę opodatkowania przy ustalaniu podatku od nieruchomości i lokali od obiektów położonych w obrębie gminy miejskiej, a będących własnością rolników (nie płacących od tych obiektów podatku gruntowego jako od obiektów niezwiązanych z gospodarstwem rolnym) i przez nich w całości zajmowanych.

Odpowiedź:

Stosownie do postan. art. 21 dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 198 z 1947 r.) dla nieruchomości lub ich części nie oddanych w najem, albo dzierżawę, za podstawę do opodatkowania przyjmuje się wartość czynszową ustaloną w wysokości czynszu, jaki by został uzyskany w razie wynajęcia w roku poprzedzającym rok podatkowy.

Zasady i sposób ustalania wartości czynszowej określa rozporządzenie Ministrów Adm. Publ. i Ziemi Odzyskanych z dnia 20 czerwca 1947 r. w sprawie wykonania dekretu o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 258 zmienione rozporządzeniem z dnia 15 września 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr 44, poz. 333) oraz rozp. z dnia 24 września 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr 45, poz. 337). Według zaś § 66 powołanego rozporządzenia wartość czynszową mieszkalnej części budynku zajmowanej przez podatnika bądź oddanej do bezpłatnego używania lub użytkowania, stanowi czynsz, jaki by na podstawie dekretu z dnia 28 lipca 1948 roku o najmie lokali (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 259) opłacali w

charakterze najemców osoby zajmujące lokale w tej części budynku.

Ponieważ rolnicy zamieszkali w gminach miejskich, nie zostali objęci art. 3 dekretu lipcowego o najmie lokali, ani też późniejszymi rozporządzeniami, przeto podstawę opodatkowania dla nich stanowi czynsz mieszkalny, jakiby opłacali będąc najemcami na zasadzie art. 2 dekretu o najmie lokali tzn. czynsz powstały z pomnożenia m. kw. powierzchni przez przewidziane w tabeli stanowiącej załącznik do powołanego dekretu. Za tym i podstawę opodatkowania przy ustalaniu podatku od lokali stanowi wartość czynszowa według stawek przewidzianych w dekrecie o najmie lokali i stosownie do art. 31 dekretu o podatkach komunalnych, podatek od lokali mieszkalnych stanowi 10 proc. kwoty bieżącego czynszu miesięcznego względnie wartości czynszowej i płatny jest bez wezwania władzy podatkowej do dnia 8 każdego miesiąca — kalendarzowego, za który czynsz przypada.

Jak podano w pytaniu, wyjaśnienie to jest aktualne w stosunku do obiektów niezwiązanych bezpośrednio z gospodarstwem rolnym.

M. Nowakowski

Zarząd Gminy Świętajno, pow. Szczytno zapytuje czy dla wymiaru podatku od nieruchomości i od lokali dla przedsiębiorstw, dla których trudno jest ustalić podstawę opodatkowania w inny sposób, ma być stosowany mnożnik odpowiadający wielokrotności zwyczajki czynszu. Jednocześnie Zarząd Gminy zapytuje jaki mnożnik odpowiadałby przy ustalaniu wartości obiegowej budynków i placów niezabudowanych.

Wątpliwość na tym tle powstała wskutek odmowy ustalenia mnożnika przez powiatową radę narodową.

Odpowiedź:

Podstawę do ustalania podatku w stosunku do nieruchomości, dla których nie można ustalić czynszu należnego, stanowi 5 proc. ich bieżącej wartości obiegowej. Jeśli zaś chodzi o podatek od lokali, to stałe stawki podatkowe, przewidziane art. 29 ust. 3 dekretu o podatkach komunalnych, mogą być stosowane jedynie przy uwzględnieniu wykładni zawartej w okólniku Ministerstwa Administracji Publicznej Nr 41 z dn. 28 kwietnia 1949 r. L. dz. SF. III-0/3/49 (Dz. Urz. M. A. P. Nr 20, poz. 1 i 2)

Wysokość mnożnika zależna jest od właściwych dla danego terenu warunków. Mnożnik ten ustala powiatowa (miejska miasta wydzielonego) rada narodowa.

Uzasadnienie:

W danym wypadku zarząd gminy słusznie zwrócił się do PRN o ustalenie mnożnika.

Przepisy par. 67 pkt. 1 Rozporządzenia Ministrów Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych z dn. 20.VI.1947 r. (Dz. U. R. P, Nr 51, poz. 258) do art. 21 ust. 3 dekretu o podatkach komunalnych ustalają, jako podstawę opodatkowania 5 procent wartości bieżącej dla nieruchomości budynkowych, zaś 3 proc. dla placów niezabudowanych. Wartość obiegową ustala się na podstawie cen, płaconych w sierpniu 1939 r. za takie same lub podobne nieruchomości, przy zastosowaniu mnożnika, uchwalonego przez powiatową radę narodową. Dla Ziemi Odzyskanych przyjmuje się, zgodnie z pkt. 5 par. 67 tegoż rozporządzenia, ceny płacone w sierpniu 1939 r. za takie lub podobne nieruchomości, znajdujące się w analogicznych warunkach, położone na pozostałych obszarach Państwa.

Stale stawki podatkowe dla podatku od lokali, przewidziane w art. 29 ust. 3 dekretu o podatkach komunalnych, winny być stosowane z dużą ostrożnością z uwagi na określenie górnej granicy stawek do 3-ch złotych miesięcznie od metra kwadratowego powierzchni użytkowej oraz na nie- możliwości przekroczenia opodatkowania według ust. 1 tegoż artykułu. Powodowałoby to w niektórych przypadkach zbyt mały podatek (np. sklep.), w innych natomiast, przy dużych obszarach np. place składowe) należących do nieruchomości, podatek przekraczający niejednokrotnie całą dochodowość przedsiębiorstwa.

Dla ustalenia podstawy wymiaru podatku od lokali na Ziemiach Odzyskanych, w przypadkach niemożności ustalenia wartości czynszowej, właściwy jest przepis par. 76 pkt. 4 powołanego na wstępie dekretu o podatkach komunalnych.

Odnosnie wysokości mnożnika, to żadne przepisy jej nie ustalają, zależna jest ona od warunków właściwych dla poszczególnych terenów. Dla orientacji należy przytoczyć, że wielokrotność przyjmowana przy in-

wentaryzacji przedsiębiorstw kształtuje się od 50 do 80 w porównaniu do cen z sierpnia 1939 r.

I. Białowiejska

Zarząd Miejski w M. zapytuje, czy:

1) **woźnica-rolnik, który zatrudniony jest dorywczo przy naprawie ulic i dróg, wraz z furmanką, w czasie wolnym od zajęć na roli, jest obowiązany płacić podatek od otrzymywanego zarobku i w jakiej wysokości?**

2) **czy taki woźnica-rolnik ponadto podlega obowiązkowi płacenia od swego zarobku podatku obrotowego i dochodowego.**

O d p o w i e d ź:

ad 1) Woźnica-rolnik jest obowiązany do opłacania podatku od zarobku otrzymywanego za swą pracę, o ile zarobek ten przekracza łącznie 72.000 zł rocznie.

Wysokość podatku, zależną od kwoty zarobku w stosunku rocznym określa tabela, podana w art. 11 dekretu z dn. 18. VIII. 1945 r. o podatku od wynagrodzeń (Dz. U. R. P. Nr 30 z r. 1947, poz. 129):

ad 2) W wypadku, o którym mowa w zapytaniu, nie jest aktualny obowiązek podatkowy w zakresie podatku obrotowego i dochodowego.

U z a s a d n i e n i e:

ad 1. Według postanowień art. 1 dekretu z dn. 18.VIII.1945 r. o podatku od wynagrodzeń (Dz. U. R. P. Nr 30 z r. 1947, poz. 129) podatki od wynagrodzenia za pracę, przy czym według art. 2 ust. 1 tegoż dekretu wynagrodzeniem jest wszelkiego rodzaju świadczenie w pieniądzu lub w naturze, otrzymywane przez pracownika z tytułu pełnionej przez niego pracy.

Skoro zatem woźnica-rolnik, o którym mowa w zapytaniu, otrzymuje za swą pracę (z furmanką lub bez niej) wynagrodzenie, to na zasadzie wskazanych poprzednio norm prawnych podlega ono omawianemu podatkowi. Jeżeli jednak otrzymane wynagrodzenie nie przewyższa minimum (72.000 zł w stosunku rocznym) to stosownie do art. 5 ust. 1 pkt. 19 wymienionej ustawy rolnik ten od płacenia podatku od zarobku jest wolny.

ad 2. Według postanowień art. 1 ust. 1 dekretu z dn. 21 XII. 1945 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 3 z r. 1946, poz. 23) — podatki temu podlegają prywatno-prawne

zawodowe i odpłatne świadczenia rzeczy lub usług.

Powstanie zatem obowiązku podatkowego dekret uzależnia m. in. od zawodowego charakteru świadczenia usług, pod jakim należy rozumieć właśnie pracę furmanką.

Z treści zapytania wynika, że praca ta w omawianym konkretnie przypadku nie ma wcale charakteru zawodowego, lecz wykonywana jest tylko dorywczo w czasie wolnym od zajęć na roli, wobec czego tej pracy brak znamion zawodowości, którą natomiast przypisać należy raczej zajęciu na roli, wobec czego też brak tu istotnych elementów, przewidzianych dla ustawowej kwalifikacji obowiązku w zakresie podatku obrotowego.

Co do podatku dochodowego, dekret z dn. 8. I. 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 25 z r. 1947, poz. 99) podaje mu w art. 7 ust. 1 **dechód**, którym według tegoż art. 7 ust. 2 jest suma nadwyżek z poszczególnych przychodów po potrąceniu niedoborów z pozostałych źródeł (art. 8).

Wśród źródeł przychodów, wymienionych enumeracyjnie w art. 8 ust. 2 wymienionego dekretu, nie tylko nie znajdujemy wynagrodzenia za pracę, o które właśnie chodzi w omawianym przypadku, lecz przeciwnie — postanowienia tegoż artykułu i ustępu wyłączają je w pkt. 4 pojęcia przychodów.

Z tych przeto względów uznać należy, iż wynagrodzenie, o którym mowa w zapytaniu, nie podlega również podatkowi dochodowemu.

St. Duszniak

Zarząd Gminny w Jodłowniku powiatu limanowskiego zapytuje, czy należy się emerytura pracownikowi, który był gajowym względnie strażnikiem leśnym od 1901 r. w lasach gromadzkich, gromady Wilkowisko, oraz do kogo należy się zwrócić o wypłatę tej emerytury mając na uwadze, że pracownik ów liczy już 74 lata i nie jest zdolny do pracy.

O d p o w i e d ź:

Gajowemu zatrudnionemu w lasach od 1901 r. należy się emerytura z tej instytucji, w której był on przez okres pracy ubezpieczony. O ile nie był on ubezpieczony wedle statutu emerytalnego miejscowego związku samorządowego, to powinien być ubezpieczony w Ubezpieczalni Społecznej zgodnie z przepisem art. 2 ustawy z dnia 28 marca

1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396), stanowiącym, że obowiązki ubezpieczenia podlegają w zasadzie wszystkie osoby bez różnicy płci i wieku pozostające w stosunku pracy najemnej. W zależności od tego gdzie dany pracownik był ubezpieczony, należy wystąpić do odnośnej władzy o przyznanie mu należnej emerytury.

O ile osoby (władze) zaniedbały ubezpieczenia pracownika, to w wypadku jego niezdolności do pracy są one zobowiązane do dożywotniego wypłacania pracownikowi odpowiedniej sumy, jaką otrzymywałby on z odpowiedniej instytucji ubezpieczeniowej gdyby był ubezpieczony (ekwiwalent ubezpieczenia emerytalnego). W konkretnym wypadku z tym do wypłacania emerytury obowiązana jest gromada jako samodzielna osoba prawna, a jeżeli gromada nie posiada własnych dochodów, wówczas za gromadę wypłacać emeryturę winna gmina.

Podkreślić należy, że wypłata emerytury obciąża gromadę lub gminę jeśli były to lasy gromady, jeśli natomiast były to lasy nie gromady jako osobnej jednostki samorządowej, a tzw. wspólnoty gromadzkiej to wówczas do wypłacania b. gajowemu ekwiwalentu emerytury obowiązana jest ta wspólnota.

S. Ślubowski

Zarząd Miejski w Sejnach zapytuje czy można sekretarzowi gminy, który przeniósł się do zarządu miejskiego wypłacać równowartość za przysługujące mu dawniej, jako sekretarzowi gminy, świadczenia w naturze.

Odpowiedź:

Sekretarzowi gminy wiejskiej, który przeniósł się na stanowisko sekretarza miejskiego, świadczenia w naturze (mieszkanie, światło, opał) ani ich równowartość nie przysługuje.

Uzasadnienie:

Ustawa z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich (Dz. U.R.P. Nr. 7 poz. 39) przewiduje, że sekretarzom gmin wiejskich przysługuje prawo do bezpłatnego mieszkania wraz z opałem i światłem lub równowartości pieniężnej.

Powyższe zasady odnoszą się jednak wyłącznie do sekretarzy gmin wiejskich i nie mogą być „przez

analogię“ stosowane do innych pracowników samorządu terytorialnego ze względu na wyrażony przepis podanej na wstępie ustawy.

A. Szklarczyk

Zarząd Miejski w Lidzbarku (powiat Działdowo) zapytuje, czy kierownikowi rzeźni (miejskiemu lekarzowi weterynarii), który otrzymał dodatkowe wynagrodzenie za nadzór nad targami i jarmarkami, należy się z tytułu sprawowanego nadzoru dodatkowe wynagrodzenie.

Odpowiedź:

Miejskiemu lekarzowi weterynarii za nadzór nad targami i jarmarkami dodatkowe wynagrodzenie się nie należy.

Uzasadnienie:

Ustawa z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych i samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich (Dz. U. R. P. Nr 7 poz. 39) stanowi, że pracownikom samorządowym przysługuje prawo do jednego tylko uposażenia za ogół czynności połączonych z zajmowanym stanowiskiem. Poprzednio sprawa ta była wyjaśniona okólnikiem Ministra Administracji Publicznej Nr 10 z 20.XII.1948 r. (Dz. Urz. M. A. P. Nr 48) również w tym kierunku, że poza składowymi częściami uposażenia (uposażenie zasadnicze, ewentualnie dodatek lokalny, funkcyjny lub służbowy) nikt nie może pobierać z funduszy związku samorządowego łącznie z funduszami jego zakładów wynagrodzeń i jakichkolwiek świadczeń pieniężnych lub w naturze. Nadzór nad stanem sanitarnym targowiska miejskiego należy do zwyczajnych czynności miejskiego lekarza weterynarii.

A. Szklarczyk

Zarząd Gminy w Bojanowie zapytuje czy należą się zasiłki rodzinne na żony sołtysom, posiadającym gospodarstwa rolne, w wypadku gdy żony ich „zapisane są do wspólności majątkowej“.

Odpowiedź:

O ile żony sołtysów posiadających gospodarstwa rolne, są właścicielkami gospodarstw rolnych, wówczas zasiłek rodzinny na te żony nie przysługuje.

Uzasadnienie:

Na podstawie wyjaśnień Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej

(L. dz. Un. 15/4 — 50) przyjąć należy, że zgodnie z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 16.1.1948 r. o warunkach nabywania uprawnień do zasiłków rodzinnych (Dz. U.R.P. Nr. 4 poz. 30) podstawowym warunkiem uprawnień do zasiłku rodzinnego jest pozostawanie członka rodziny (żony, dziecka) na utrzymaniu ubezpieczonego pracownika.

Żona, która zarobkuje jako pracownica lub ma samodzielne źródło utrzymania z pracy we własnym gospodarstwie lub przedsiębiorstwie, nie pozostaje na utrzymaniu męża, lecz utrzymuje się własnymi siłami.

W takich przypadkach zasiłek rodzinny na żonę nie przysługuje. Należy jednak zaznaczyć, że Ubezpieczalnia Społeczna odmawiając wypłaty zasiłku rodzinnego powinna w myśl art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 28 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U.R.P. Nr. 66 poz. 414) wydać odpowiednie orzeczenie, od którego zainteresowanym przysługuje odwołanie do komisji rozjemczej Ubezpieczalni Społecznej jako organu społecznego, a w dalszej instancji — do Okręgowego Sądu Ubezpieczeń Społecznych.

St. Ślubowski

Wydział Powiatowy w Kole i Wydział Powiatowy w Augustowie zapytują, czy emerytowi samorządowemu ubezpieczonemu w Powiatowym Funduszu Emerytalnym, który pracuje zarobkowo należy wypłacać przysługującą mu emeryturę, w myśl lokalnego statutu emerytalnego.

Odpowiedź:

Emerytowi samorządowemu ubezpieczonemu w Powiatowym Funduszu Emerytalnym pracującemu zarobkowo, należy wypłacać emeryturę w myśl zasad ustalonych w tym statucie.

Uzasadnienie:

Dotychczas obowiązującą normą dla emerytów ubezpieczonych według zasad statutów lokalnych jest ten statut. O ile brak tam odmiennych postanowień w przedmiocie wypłaty emerytury osobom zatrudnionym zarobkowo, to stanąć należy na stanowisku, że emerytura winna być wypłacona bez względu na to, czy emeryt posiada jakiegokolwiek inne źródła utrzymania lub zarobkowania.

J. Kowalski

